Mircea
Şerbănescu

MISTERIOASA SIRENĂ

Fantastic Club

Mircea Şerbănescu

MISTERIOASA SIRENĂ

EDITURA ALBATROS • 1972

Ilustrația copertei:
ION OLARU

JOC CU CERCURI

I

...De cîteva ore dădeam tîrcoale mai stăruitor decît pînă acum casei singuratice din mijlocul pajiștei de dincolo de gardul de fier forjat. Încă nu izbutisem să ajung la vreo concluzie în legătură cu ce s-ar fi cuvenit să fac ca să aflu dacă dincolo de pereții și ferestrele clădirii se afla ascuns cineva; mă apucase un urît și-o plictiseală care-mi minau moralul, simțind din ce în ce mai evident riscul de a fi luat la ochi de vecini. Nu mi-ar fi convenit să mă pomenesc cu cineva că vine să mă întrebe ce hram port; ca atare o și luasem către depărtatul colț al străzii cu intenția de a mă retrage și a-mi declina în fața Donnei competența în misiunea ce mi-o dăduse. Numai că, înainte de a ajunge pînă la colț, m-am întors iarăși și iarăși, bîntuit de nehotărîri; în acest fel m-a prins seara, sosită tiptil ca un complice de care aveam neapărat nevoie. Întunericul nu numai că mă acoperi protector și mă puse la adăpost de eventualele priviri bănuitoare, dar îmi insuflă și curaj.

Stăteam lipit de castanul din fața porții ferecate, sperînd ca, printr-un miracol, luminile casei să se aprindă, dar nici una nu se îndura să-mi facă pe plac, rămînînd, dimpotrivă, parcă în ciuda mea, oarbe și insensibile, scufundîndu-se încet și adînc în apele tulburi ale serii. Puteam conchide că nu era nimeni acasă și în acest caz cel mai nimerit ar fi fost să abandonez pînda și să mă duc la Donna, spunîndu-i cu simplitate: „Nu e nimic de făcut, în casă nu e nimeni!“ Doar nu-mi ceruse ea să escaladez gar-

duri, să pătrund în curțile și casele altora, comportîndu-mă ca un răufăcător; nu, Donna nici nu-mi putea cere așa ceva, deși eu eram în stare de orice pentru ea. Orice, în afara riscului de a o dezamăgi. Nimeni, eu mai cu seamă, n-ar putea suferi să vadă ochii mari ai Donnei cotropiți de tristețe ca un imens cer senin acoperit de nori! Nu, asta pentru nimic în lume! Și atunci îmi dădui seama pentru prima dată că și plănuisem cum să sar gardul și pe unde să mă apropii de casă, pe cît posibil nevăzut și neauzit. Constatam cu uimire că în gînd și apucasem să acționez împotriva conștiinței mele!

...Ce naiba! Doar cunoșteam locul; știam cum să mă strecor, și pe unde, pînă la terasă și de acolo spre fereastra cu ivărul slab, pe care mental o și deschideam ușurel, restul fiind cît se poate de simplu. Mă aflam într-o casă care-mi era mai mult decît cunoscută, îmi era familiară. O străbătusem de multe ori, înregistrîndu-i temeinic particularitățile, așezarea tuturor lucrurilor. Gîndindu-mă la ele, îmi și pregăteam planul de acțiune și puțin mai lipsi ca să dau fuga la gard. Mă presa timpul, tăcerea întunecată a casei, misterul absenței celui căutat în acest fel, precum și o mică ploaie ce se înteți cu repeziciune. Deși începuse rar și muzical, în frunzișul bogat de deasupra mea, ritmul ei se îndesi în curînd, ajungînd în scurtă vreme ca un răpăit de tobă; pe urmă se transformă într-un vuiet prelung, evocator de dezastre. Un stropi rece îmi atinse ceafa fierbinte, un altul mi se prelinse pe frunte, altele-mi loviră fața; începui să pricep că bătrînul copac, după ce mă adăpostise generos, începuse să cedeze. Nu mai avea cum stăvili năvala de apă, care-l muiase de sus pînă jos. Urmam la rînd eu, fără să am nimic cu ce să mă apăr. Mi se părea că trecuse mult de cînd hălăduiam pe aici, că eram singur în noapte, cu și vila aceea izolată în care nu se aprindea nici o luminiță și unde trebuia să pătrund cu orice preț. Era dorința Donnei. Mi se transmisese subtil și temeinic și nu

aveam de ales; asta îmi rămînea, era singura mea cale și nu mai aveam cum și unde găsi justificări.

...Dimpotrivă, totul mă împingea înainte și numai înainte, ca și cînd Donna, prevăzîndu-mă neajutorat, îmi trimisese în sprijin noaptea și pe deasupra mă și certa cu ploaia asta gălăgioasă, care mă făcea ciuciulete cu o iuțeală de necrezut. Îmi cerea să fiu curajos și intransigent față de misiunea dăruită mie. Dorința ei era să mă gîndesc la ea, cît mai intens și cît mai mult! Și tot ce-mi trimitea, într-un fel sau altul, pentru mine erau daruri de neprețuit; chiar și cea mai mică rugăminte a ei se metamorfoza în mine în porunci năstrușnice. Îi eram iremediabil supus, dar un supus fericit, pe care îl exalta chiar și o privire întîmplătoare, micile ei priviri rătăcitoare, dulci însă și alinătoare! — Generoasă ca Donna nimeni nu era; îmi răsplătea devotamentul — în general așa de rar și de zgîrcit recunoscut și recompensat de alții — găsind întotdeauna forme surprinzătoare pentru aceasta. Nu de mult îmi făcuse cadou, cadou în toată legea, un cireș japonez cu coroana roșie și întunecată ca un incendiu mocnit și stăruitor. Nu contează că era dintr-un parc public. Nu! Ne plimbam pe o alee în așteptarea celui iubit, vorbindu-i de el, probabil într-un fel care o făcea fericită. Oprindu-se subit din mers, mi-a arătat cireșul și m-a întrebat dacă nu e cu totul și cu totul deosebit față de ceilalți copaci din jur, oricît de numeroși ar fi fost. În adevăr, am strigat, uluit, așa e! Ziua era însorită și parfumată și noi pluteam într-o atmosferă potrivită pentru miracole. Gestul Donnei din acel moment fu grandios și simplu, rotund și frumos ca de zeiță: „Ia-l; e al tău!" Atît mi-a spus. Dar eu am simțit nevoia să mă aplec adînc, recunoscător, fericit de parcă mă înavuțea nemăsurat. M-am apropiat de coroana fremătătoare și am mîngîiat-o ca pe un păr de femeie iubită. „Nu-i așa că-i foarte frumos?" mă întreba ea fericită, și așa și era, căci coroana roșie palpita liniștit și tainic în

acea lumină strălucitoare, ca o inimă, poate ca inima mea.

... Eram dincolo de gard. Mă piteam sub coroanele copacilor scunzi și după tufișurile înmiresmate, parcă mai mult pentru a mă apăra de ploaie decît de privirile altora; înaintam pe furiș, cocoșat și adunat în mine ca un animal de pradă, temător totuși, alegîndu-mi cu grijă drumul pe care să mă apropii de terasă și de fereastra aleasă, aceea cu ivărul slab, adăpostindu-mă precaut sub scara de beton și cercetînd încă o dată împrejurimile, care nu-mi trădară nici un semn de primejdie. Am urcat din cîteva salturi bine calculate treptele în formă de potcoavă, m-am adăpostit din nou, de data aceasta după balustrada de piatră, în care ploaia izbea cu alt glas și mă împroșca altfel — cu o puzderie fină de stropi — pe urmă m-am apropiat, aplecat, de fereastra din stînga. Am încercat-o nervos. Nu era cea care trebuia. Am pipăit-o și pe cealaltă, dar nimerisem greșit din nou. În sfîrșit, am nimerit unde trebuia. Scîrțîitul prelung semăna cu un țipăt de alarmă. Canatul s-a înpotmolit repede, probabil din cauza perdelei grele din spatele ei, dar eu m-am speriat că e cineva. M-a cuprins frica. Dacă am văzut că nu se întîmplă nimic și că întredeschizătura aceea aproape că mă cheamă să pătrund înăuntru, am cutezat. M-am strecurat grijuliu, subțiindu-mă, mi-am frecat nasturii de lemnul vopsit și lustruit și, în sfîrșit, eram dincolo.

... Nu știu cu ce sentimente săvîrșesc asemenea fapte profesioniștii. Mie îmi bătea inima și îmi vuia sîngele în vine, de credeam că se aude nu numai pe toată strada, ci în tot orașul. Nu știam cum s-o mai potolesc. Cu oarecare dificultate am izbutit să-mi accept soarta. Totul este să vezi situația exact așa cum e. M-am domolit dîndu-mi seama că nimic nu mă amenință. Eram în deplină singurătate, vag ascuns în întuneric. Din stradă pătrundea o lumină palidă, albăstrie, ireală cumva, dînd obiectelor pe care le puteam vedea reliefuri stranii. Puteam

înainta pentru că mă aflam pe un teren cunoscut. Obiectele erau acolo unde știam eu; nu riscam să lovesc sau să răstorn ceva. M-aș fi umplut de groază dacă aș fi produs chiar și cel mai neînsemnat scîrțîit. Am străbătut, totuși, încăperile de la parter, fără să dau de cineva, nici treaz, nici dormind. Urma etajul, deși mari speranțe nu-mi mai puneam. Casa părea părăsită, uitată, de pe acum stăpînită de acel miros închis, specific locuințelor nelocuite. Adoratul Donnei — în același timp bunul meu prieten — era plecat probabil din oraș. De altfel, ni se spusese și la laborator că fusese o plecare pripită, după toate semnele, inexplicabilă. Lăsase în urmă totul răvășit. Donna tresărise și își apăsase pieptul agitat cu palma, adresîndu-mi din ochi chemarea de a o ajuta.

Exact aceeași privire mi-o aruncase, cu cîteva zile în urmă, cînd purtarea lui inexplicabil de crudă îi rănise adînc sensibilitatea.

... Mă oprisem la piciorul scării, ascuns în umbră, trăgînd cu urechea. Aveam senzația unei prezențe care mă supraveghea. Mă cotropi rușinea. Ce era de făcut? Pentru Donna mă expuneam ca un lipsit de minte; săvîrșeam o impietate și îmi riscam reputația. Ce s-ar fi ales de mine dacă pe neașteptate lumina s-ar fi revărsat din marele candelabru de cristal de deasupra holului și un glas necruțător mi-ar fi poruncit să ies din ascunzătoare! Dar ce nu făceam eu pentru Donna, care mă privise acum cîteva zile atît de expresiv, pe cînd el, bărbatul iubit, mai presus decît asta, zeificat, el, un om crud, o rănise de moarte! Năucită de lovitură, ea își îndreptase ochii spre mine, cerîndu-mi ajutor. Lovitura ajunsese și la mine. În chipul cel mai logic. Și oricare alt îndrăgostit în locul meu ar fi întrezărit o speranță, o posibilă satisfacție pentru el... Eu nu! În loc să alerg după Donna, am rămas lîngă el. I-am și spus:

— Du-te după ea. Plînge din cauza ta. Nu vezi, ai făcut-o nefericită! Ce urmărești?

Îl priveam crunt. El mă sfidă:

— Nu mă mai privi așa. Ești ridicol.

— Ai lovit-o inutil și sălbatic. Sărmana! Nu te vede și nu te aude decît pe tine. Ești totul pentru ea!

— N-ar trebui să se teamă de mine?

— Ești nebun? De ce?

Îl priveam dintr-o parte. Avea un profil bine marcat, arogant și o lucire rece a pupilei în despicătura ascuțită a pleoapelor. Eu mă întrebam unde o fi duioșia lui de la începutul cunoștinței cu Donna, cînd Donna era micul lui „bibelou de porțelan", „visul lui alb". I-am strigat:

— Dar trezește-te, om rău ce ești! Unde o să ajungi în felul acesta?

...M-am repezit în sus pe scară, atunci cînd mi-am învins valul de frică. Suiam într-un sufle. Scara era scîrțîitoare (de obicei) de parcă întotdeauna ținea să protesteze că e călcată în picioare. Am escaladat-o ușor ca fulgul, așa că nu i-am lăsat vreo gazul să facă gălăgie. Nici n-a făcut. M-am strecurat în dormitor. Aici nici un lucru nu era mișcat de la locul lui, iar ceaișaful întins fără cusur demonstra încă o dată absența certă a stăpînului casei. Cel mai bun lucru ce-mi rămînea era să dau un telefon. Un simplu telefon Donnei, care aștepta, frîngîndu-și mîinile. Nu i-aș fi adus liniștea dorită, ci numai o veste fără semnificație. În acest caz, n-aș fi fost eu dacă n-aș fi mers pînă la capăt. De la camera de dormit m-am îndreptat către cea de a doua încăpere de la etaj, la care se ajungea pe o rampă de lemn. Acolo era biroul și biblioteca, într-un spațiu întins, ziua luminat din belșug de soare, cu fotolii comode, cu o dormeză leneșă în mijloc, loc drag stăpînului casei, unde reflecta la complicatele lui preocupări științifice și unde lucra în deplină liniște, după propriile lui spuse, unde trăia cele mai alese satisfacții. Acolo era și ultima mea șansă. Renunțasem aproape total la ridicolele mele precauții, înaintînd cu mers normal către această ultimă ușă posibilă. Îmi și formulam în minte ce-i voi spune Donnei la telefon

peste cîteva minute, după ce se va dovedi că nici aici nu se afla cineva. Voi telefona din hol. Știam locul și eram sigur că-l voi găsi fără să aprind lumina.

Și tocmai atunci m-a țintuit locului un zgomot, mai bine zis un ecou vag, repetat monoton, mecanic de parcă undeva bătea altfel și altcum o bătrînă pendulă hodorogită. Ascultam de mult, întrebîndu-mă ce se auzea, în definitiv, ce putea fi, încercînd fără mare succes tot felul de asociații. Unele de-a dreptul bizare, în măsura în care însăși situația mea era ieșită din comun; astfel, socoteam că era respirația unui om supus la cazne străine, dacă n-o fi fost cumva simpla respirație a cuiva adormit.

Pe sub ușă nu se zărea lumină. Am bătut încet, am repetat mai tare, căci răspuns nu-mi venea. Trebuia să intru. *Asta era misiunea mea.*

Ivărul metalic, înflorit cu mare artă, ca și arcurile interioare ale broaștei nu făcură nici un zgomot sub apăsarea mîinii mele. Ușa, unsă bine pe semne, nu zise nici pis.

...Mai înainte de a-l vedea, i-am auzit glasul din amintiri: „Nu ți-a venit niciodată gîndul, iubitule, să-ți exersezi spiritul de observație și să te întrebi de ce omul, deși o formă evoluată de antropoid, reflectă în structura psihică și fizică întreaga natură din care decurge? Să fie suficientă explicația lui Darwin, sau e cazul să ne întrebăm mai departe cum de e posibilă o asemănare atît de fidelă cu animalele și cu năravurile lor, de care pînă acum nu s-au ocupat decît fabuliștii?! Cuvîntul *biopsihică* sună sec și puternic ca o lovitură de tobă. După părerea mea e un cîmp imens și nou de cercetare, căci ar fi imperios necesar să cunoaștem pe ce căi anume unele forme de viață au rămas animalice... Mă urmărești?"

...Îmi tremurase mîna cînd am întins-o după comutator. Am pipăit peretele, căci nu nimerisem de prima dată. Pe urmă am început să dîrdîi ca sub un suflu înghețat. În lumina crudă am văzut... Imagi-

nile suprapuse, greu de descris separat, şi cu atît mai greu învălmăşite de cum le înregistram... Ce trebuia să pricep? Zăcea pe canapea într-o poziţie curioasă, inert, cu faţa în jos şi cu braţele căzute ca nişte aripi de pasăre ostenită... „Şi-aripile lor albe şi mari se lasă blegi..." Rareori respira, anevoie, parcă trudindu-se să tragă aerul în piept; şi atunci, spatele şi braţele îi tresăltau curios. Parcă nişte aripi amorţite băteau agonic. Organismul lui părea să lupte pentru viaţă!

M-am repezit să-l întorc cu faţa în sus. Un trup foarte greu, parcă împovărat ca de moarte. Mai trăia, mi-am dat seama, mai trăia. Şi eu ce aveam de făcut? L-am aşezat într-o poziţie mai convenabilă, primindu-i în faţă respiraţia vijiitoare. Avea nevoie de îngrijire medicală. Faţa pămîntie parcă îi prevestea sfîrşitul iminent. Scobită adînc, încremenise sub o barbă ţepoasă, sălbatică... Am oprit cu un gest mecanic magnetofonul care se învîrtea mereu, cu un capăt de bandă lovind metalic şi monoton, era zgomotul care mă atrăsese, deşi am tresărit înspăimîntat cînd nu l-am mai auzit ciocănind la intervale regulate.

... Aveam spatele ţeapăn, străbătut de fiori şi de frisoane; mă ameninţa vîrtejul nervilor surescitaţi, căci începusem să văd, dincolo de accesul unei pasiuni dezlănţuite, o mare primejdie...

— Şi ai fi *tu* în stare?

— Chiar de m-ar costa viaţa.

— Deci, te crezi în stare!

— Nimic nu mă poate opri, nici un risc. Fie el cît o fi de mare!

Ar fi inutil să-i amintesc de Donna şi de dragostea lor; ştiam acum destule despre „biopsihică", aveam de ce tremura ca varga.

— Eşti nebun! îi spusesem atunci, şi îi aruncam în faţă acum, deşi era fără cunoştinţă, abia, abia mai domolit.

O privire circulară. Un teanc de hîrtii. Nici un scrupul faţă de secretul lor. Aşezate pe măsuţa de

lîngă canapea, lîngă o sticlă de coniac neatinsă şi lîngă o seringă cu pompa împinsă pînă la refuz. Aceasta adormi şi ultimul meu simţămînt de pudoare. Am început să citesc ceea ce aparţinea celui întins pe canapea; era scrisul lui, meticulos, mărunt, energic. Textul fusese aşezat în pagini simetrice, deşi tensiunea lui trăda marea încordare nervoasă în care fusese realizat. Frigul mă lovi din nou. Spatele îmi înţepeni iar, începu să mă doară, şi senzaţia unei complete deşertări de puteri mă ameninţa ca un leşin. Regăseam, firește, acelaşi subiect halucinant, care-mi dăduse întotdeauna frisoane, cu atît mai neliniştitoare acum, cu cît ceea ce altădată ghiceam doar, fiindu-mi sugerat ca posibil, acum era afirmat şi argumentat ca un veritabil subiect ştiinţific. „Memoria speciei" nu era numai denumită, ci şi susţinută cu argumente. „Da, susţinea prietenul meu în acele foi de manuscris, memoria umană poate fi potenţată pe cale chimică, poate fi pusă în acţiune în alt chip, depăşind tot ce se explică azi vag şi neconcludent prin ceea ce denumim «atavism»". Pretindea mai departe că există ceva care poate activiza intens acele zone obscure din om, pînă la care nu s-a ajuns niciodată şi nici nu este posibil prin mijloace obişnuite. Mai departe de o generaţie, două, trei, anterioare celor de azi, se ajunge în acest fel în acel adînc care ascunde adevărul despre fiecare fiinţă în parte. „Se poate ajunge foarte departe în trecutul care pare uitat, citeam dîrdîind, pînă la obîrşiile speciei, găsind explicaţia caracterului individual cu toate trăsăturile lui. Ne-am explica, în sfîrşit, ce e creditatea şi am putea lupta împotriva a ceea ce înjoseşte condiţia umană, împiedicînd ascensiunea mai rapidă spre treptele cele superioare ale fiinţei omeneşti..."

... Îngrozit, citeam mai departe: „Am frămîntat îndelung ipotezele mele, am cerut consultul unor specialişti, care m-au confirmat sau m-au infirmat, dar nu m-au clintit din convingerile mele. Prudenţa unora, limitele şi conformismul altora deveneau cîte-

odată exasperant; să ne temem de necunoscutul care zace în noi ca apa într-un fund de fîntînă? Să fim lași față de noi înșine? Nu pot suporta acest fel de lașitate în munca științifică, și dacă am pus mîna pe cheia de aur a unei idei trebuie neapărat s-o folosim în broasca ușii care se numește *cunoaștere*. O idee mare nu are dreptul să se stingă, deși multe idei au fost îngropate o dată cu aceia care nu și-au putut depăși frica sau neputința faptei. Eu am să fac pasul decisiv, oricît aș fi nevoit să plătesc pentru asta. Chiar și plata supremă!"

...Și aflam mai departe mecanismul experienței: după ce și-a inoculat soluția chimică pregătită în laborator, ca rezultat al unor experiențe tăinuite de mulți ani, a deschis magnetofonul (iată explicația că l-am găsit deschis), „martorul celei mai uluitoare călătorii din cîte a făcut omul pentru a se cunoaște pe sine". Pentru moment, întreaga mea atenție s-a îndreptat către aparatul pe care abia îl oprisem cu puțin înainte. Am derulat banda și am pregătit totul ca s-o ascult. Cîteva minute nu am deslușit nimic în vacarmul de mici zgomote confuze; pe urmă, deodată, m-a surprins vocea lui calmă, aproape voioasă, plină de optimism și încredere: „Am început. De cîteva momente, în organism pătrunde serul care caută lent, dar sigur, zonele întunecoase din care îmi va aduce lumina. Dar mă simt bine. Mă simt bine. Mă simt bine". Banda se derula încet, cu monotonie, lăsîndu-mă să-i aud clar respirația și repetarea, la intervale de timp, a acelorași cuvinte încurajatoare: „Mă simt bine, experiența decurge excelent". Și-apoi un suspin și vocea-i deveni sacadată, alterată parcă de-o întîmplare surprinzătoare: „Mă cufund. Mă simt foarte greu. Și mă cufund". Rămase o vreme numai respirația lui gîfîită și tăcerea. Aveam impresia să adormise. Răsufla ușor, regulat, ca un om care se odihnește normal. Banda nu mai exprima nimic altceva, ceea ce mă liniștea și-mi ușura încordarea. Dormea sau zăcea amețit. Era, însă, viu — și aceasta era esențialul.

...Tocmai mă întrebam ce e de făcut acum, cînd eram oarecum edificat și cînd banda aproape că se epuizase; am presimțit atunci în respirația profundă și calmă o precipitare ușoară, un freamăt tulburător, crescînd foarte repede, pînă la a deveni atît de agitat, cum nu mai auzisem vreodată la un om. Parcă se stîrnea un vînt, o vijelie. Gîfîia, șuierînd și vorbind în același timp, și parcă nu mai era glasul lui, ci un ecou stins și străniu, aruncat în ceață. Uneori scotea sunete de neconceput pentru organismul omenesc. Auzeam: „Lumini și umbre... un film... amețitor și un joc... o pastă groasă în alb... negru, nimic nu poate fi... disociat... nu pot... nuanțat... nu izbutesc să desfac întregul... simt că zbor... mă văd zburînd... dinăuntru zbor..."

Nu am priceput din capul locului; mă izbea ca suflul unei explozii o undă de mișcare densă care părea nefirească trupului inert de pe canapea. Se trezea? Brațele îi tresăreau ca niște vîsle grele pe care le apăsa trudnic o forță sleită de puteri. Nu, n-am priceput, mi-a trebuit un timp, dar apoi am dedus că-și revenea și am închis cu un deget repezit magnetofonul. Îl așteptam să deschidă ochii. El, dimpotrivă, se liniștea încetul cu încetul, de parcă se deda rnai deplin unui somn adînc.

...Da, e ca un bliț scurt care mă face să clipesc des în lumina nefiresc de tare; mă supără un fel de reflex inconștient și neplăcut, o senzație de șoc continuu, ca și cînd un rînd de tobe ar fi bătut în jurul meu fără încetare. Ecoul unei amintiri, una singură, dar ascuțită, tăioasă, care niciodată nu și-ar fi găsit un sens în mine, dacă nu l-aș fi văzut mai înainte chinuindu-și brațele într-un soi de zbor fără noimă. Cîndva îmi apăruse ca o glumă, pe cînd acum năștea înțelesuri neliniștitoare. Mă umilise o dată incluzîndu-mă speciei galinaceelor. „Și tu ești uliu?" am parat cu stîngăcie. A clătinat din cap rizînd. Dar ce rîs?!

...Așa că am acționat dintr-o dată. Ca sub un impuls implacabil, de parcă premeditasem totul pînă

în cele mai mici amănunte și de multă vreme. Știam ce voi face cu banda de magnetofon și cu teancul de hîrtii scrise; știam că voi telefona autorităților și urgenței, iar pe Donna aveam s-o previn ca și cînd aș fi vorbit de la un telefon public. Și mă voi întoarce în stradă pe același drum tainic, strecurîndu-mă pe lîngă pereți tot ca un răufăcător, ținîndu-mi răsuflarea și pîndind orice posibilă surpriză, ferindu-mi nasturii de rama ușii de la terasă, escaladînd gardul de fier forjat și fofilîndu-mă ca o umbră pe sub coroanele castanilor, *de parcă niciodată n-aș fi fost acolo.*

Și mai știam că Donna îmi va cere speriată ajutorul, că voi fi prezent lîngă ea la spital, împărtășindu-i îngrijorarea și neliniștea, dar așteptînd întîlnirea cu el ca o ciocnire inevitabilă între două forțe fără milă una față de alta. Din nefericire nu prea aveam de ales. Va trebui să îndur vijelia, va trebui să trec cu bine peste orice vicisitudini. Pe toate le prevăzusem pînă în cele mai mici detalii, fără să bănuiesc măcar o singură clipă finalul. Nu, așa ceva nu mi-ar fi trecut prin minte. Mai de grabă speram cu tenacitate ca totul să izbutească întocmai așa cum stabilisem eu, adică bine...

II

...Nu știa nimeni dacă va supraviețui „intoxicației". (Aceasta era presupunerea medicilor). Eu însă am veghcat zilele și nopțile care au urmat, tot timpul, umăr lîngă umărul Donnei. Se subțiase și mai mult, căpătînd accentuat culoarea și frăgezimea unui vas de alabastru. Dădea totuși dovadă de o forță interioară deosebit de rezistentă, aproape furioasă. În lungile ore de veghe în doi, nu mă slăbea cu presupunerile și cu întrebările. Cînd mi se părea că doarme mai profund, închizînd și eu ochii cu sete, odată numai îi auzeam vocea. Ar fi voit să stabilească, spre exemplu, dacă a fost un simplu accident

(căci și ea credea într-o „intoxicație") sau un „gest necugetat". Îi intrase în cap că el ar fi fost în stare de remușcări răscolitoare din pricina acelei nefericite purtări din parc, cînd Donna se clătinase ca lovită de trăsnet. Asta pe de o parte, pe de alta, mă stînjenea aproape în permanență cu laudele. Avusesem o idee strălucită cînd am alarmat autoritățile, aceasta echivalînd cu salvarea bărbatului iubit! Auzeam că sînt bun și generos, că voi ferici pe acea femeie pe care o voi iubi. Aproape că mi-au dat lacrimile de emoție și de teamă, de teama de a nu mă trăda pe mine cel adevărat și dragostea mea fără nădejde.

Mă gîndeam cu mare neliniște la clipa cînd el își va reveni (doctorii începuseră să ne asigure că în curînd); cum o va privi pe Donna și cum pe mine. Mi-l imaginam punîndu-mi întrebări peste întrebări și cerîndu-mi luna de pe cer. Donna ardea de nerăbdare la ușa rezervei lui de spital și eu mă gîndeam cu groază la ce-ar putea urma, dacă nerăbdarea-i euforică și siguranța oarbă a dragostei ei se va izbi de o ieșire asemănătoare cu aceea din parc, dacă nu și mai violentă și mai lipsită de sens.

...Vegheam ca și Donna, cu micile întreruperi pe care ni le permiteam atunci cînd simțeam nevoia unui duș fierbinte și a unei jumătăți de oră de somn în patul de acasă. Însă, pe cîtă vreme eu o îndemnam mereu pe Donna să se ducă la odihnă, asigurînd-o că nu-mi voi părăsi în nici un caz postul încredințat de ea, ea se întrista ori de cîte ori îmi venea rîndul să plec. „N-ai să rămîi mult, nu-i așa? Promite-mi că ai să te întorci de îndată ce-ți va sta în putință, cît mai repede!" Nu aveam telefon acasă și asta explica temerile ei; îi era frică să nu-și revină cînd nu voi fi lîngă ea. Îmi și spusese că nu ar avea putere să fie singură în acel moment și că neapărat conta pe mine, pe sprijinul meu de nădejde: „Aș leșina, dacă nu te-aș ști aproape, lîngă mine!" Deci, aceasta era situația și de aceea îmi alegeam niște ore cînd era greu de presupus că el se va trezi din lunga

letargie a cărei explicație n-o știam decît eu. Plecam acasă, spre exemplu, în zori. Uneori nu găseam un taxi sau alt mijloc de locomoție rapidă și ajungeam în cartierul meu tocmai la ora cînd obișnuit se pleacă la lucru. Aveam supărătoarea impresie că le apăream tuturor un chefliu incorigibil. Pînă și placida mea vecină, madam Cartofiprăjiți (după poreclă), mă privea cu o dezaprobare evidentă în ochii apoși. Mirosea ca de obicei a cartofi prăjiți (Avea camere cu chirie și pensionari la masă.) și ținea la mine, socotindu-mă un om de treabă și așezat. Cu toate astea mă bănuia și ea de lucruri necurate!

Într-o dimineață, de cum mă văzu, îmi spuse că mi s-a telefonat de la spital, mi s-a telefonat într-una, a înnebunit-o sunetul aparatului... I-am răspuns cu un simplu gest că nu mă interesează, adică am fluturat brațul spre ea, de parcă-i dădeam astfel de înțeles că știu totul și că nu mai e nevoie să se oboseacă să-mi aducă lămuriri. Apoi am intrat la mine. Primul lucru pe care-l făceam, atunci cînd între mine și restul lumii se afla ușa încuiată de două ori, era să pun magnetofonul în funcțiune. Fusesem nevoit să-mi cumpăr un aparat nou, de același tip cu cel pe care se făcuse înregistrarea. Ascultam banda de la început pînă la sfîrșit, după care o puneam bine și deschideam ferestrele ca să aerisesc. După duș, lăsam rulourile și mă întindeam. În tot acest răstimp creierul activa intens, încercînd să facă lumină, să pătrundă și să analizeze toate aspectele unei situații neliniștitoare din mai multe puncte de vedere. Ascultam cu încordare tot ceea ce banda îmi transmitea cu exactitate, fiecare nuanță a respirației sau a intonațiilor, atunci cînd ajungea la un pasaj sau la altul: „Mă simt bine, experiența decurge excelent... Mă cufund. Mă simt foarte greu. Și mă cufund. Lumini și umbre. Un film. Amețitor. Și un joc. O pastă groasă în alb-negru. Nimic nu poate fi...“

Eram incontestabil în prezența unei experiențe unice, dintr-un domeniu în care abia se făcuseră cîțiva pași. Ajungeam să mă întreb care erau drepturile și obligațiile mele în acest caz încîlcit? Intenția inițială fusese să ascund totul. Dar era cu putință? Eram îndreptățit?...

...Ah! Acest zgomot nesuferit! De ce nu mi-am dat seama din capul locului? Cineva bătea și zgîlțîia ușa; recunoscusem și glasul strident al lui madam Cartofiprăjiți. Eram foarte obosit; adormeam și mă trezeam instantaneu, violentat de hărmălaia de la ușa mea. Vecina își mai adusese un ajutor, un bărbat pe care-l ținea cu chirie, și acum tăblia de lemn de stejar se zguduia cu desperare, gemînd sub loviturile umerilor lui uriași de parcă simțea durerea șocurilor. Am înțeles ca prin vis că eram chemat neapărat la spital, că trebuia să mă duc *imediat* acolo, pentru că se întîmpla o *nenorocire;* era chemarea Donnei și conștiința că era în primejdie pătrunse fulgerător pînă în adîncul ființei mele adormite. Și tot ca prin vis am avut sentimentul unei pierderi ireparabile, ceva catastrofal în legătură cu banda ce derula necontenit, lent, aceleași elemente sfîșietoare ce marcau o călătorie fără seamăn în istoria tuturor călătoriilor umane.

...Sosise ora! Donna mă chemase într-adevăr să fim alături cînd ni se va permite să intrăm în rezerva de spital, unde-și revenea, sub supravegherea medicului de gardă, bărbatul iubit și prietenul. Alergasem ca vîntul, și acum așteptam tulburat să ni se deschidă; respiram greu, saturat de efortul goanei, pe cînd Donna se lipea tremurînd de mine. Trupul ei palpita; era și ea la capătul puterilor, totuși capabilă să reziste la încercările care ne așteptau. Iar cînd, în sfîrșit, am trecut pragul camerei pe care pînă atunci o veghiasem de afară, am rămas înmărmurit de tandrețea privirii lui! Era a bărbatului care întîlnea femeia iubită. Da, ochii măriți de febra încă nepotolită a încercărilor se dăruiau Donnei, care înainta albă, aeriană, spre patul lui de suferință. S-a prăbușit în cele din urmă la pieptul lui,

şoptind repetat, cu bucurie, cu durere, cu spaimă, cuvinte fără înţeles.

... Mai pe urmă mă arătă pe mine, cu acelaşi gest rotund şi mare cu care-mi dăruise — zeiţă aievea şi pentru totdeauna pierdută — un cireş japonez în dar. Îi spuse: „Iată-l pe cel care te-a salvat! El a anunţat urgenţa, văzînd că toată casa, soneria de la poartă, telefonul şi luminile rămîneau veşnic mute..." Şi toate acestea el le afla din gura ei. Astfel îmi va fi mai uşor să-mi menţin minciunile; pe oricine aş fi putut trăda, poate, silit de împrejurări, dar pe Donna cu nici un chip!

El îmi întinse mîna, privindu-mă duios şi aspru în acelaşi timp, întrebîndu-mă dacă am intrat în casa lui cu acea ocazie sau după aceea. Am simţit că roşesc, că-mi fuge pămîntul de sub picioare, deşi strîngerea lui de mînă era mai mult decît afectuoasă; avea un anumit înţeles de consemn tainic între noi doi. I-am amintit Donnei că timpul trecuse; împotriva voinţei ei, se hotărî să respecte indicaţia oamenilor în alb. Din uşă el m-a rechemat. Nu şi pe Donna „N-o să te superi, vreau să-l rog ceva ca între bărbaţi." Tocmai de aceasta îmi fusese frică tot timpul, de această rugăminte pe care avea să mi-o facă *în orice caz* şi o prevăzusem de la început. Căci, cine altcineva se putea duce acasă la el ca să pună în siguranţă martorii experienţei pentru care îşi riscase aproape viaţa?! „Sper să nu se fi atins cineva de lucrurile mele, pe cînd eram inconştient." Îmi aruncase fără să ştie o punte de primejdie şi în acelaşi timp de salvare. M-am legat imediat de această afirmaţei a lui: „Dar dacă autorităţile au cotrobăit şi eu mă duc *singur* acolo. Nu mă expun de pomană unor bănuieli de care nu am nevoie?"

„Deocamdată, zise el, să nu amestecăm autorităţile. Am înţeles că nu s-au legat de nimic altceva din casă. Caută cheile în hainele mele de la garderobă şi adu-mi manuscrisul şi banda de magnetofon pe care ai să le găseşti în camera mea de la etaj. Restul lasă-l în seama mea." Nu mă puteam învoi

şi i-am spus-o răspicat; singur nu intram în casa lui în ruptul capului. Nu voiam să mă încarc cu o responsabilitate de care nu mă simţeam capabil. Mă privi bănuitor: „Ascultă, ce e cu tine? *Ce ştii* de te fereşti atît?! Nu ar fi prima dată cînd intri în camera mea. Uneori te-am lăsat şi singur, nu mă puteam teme de un prieten apropiat cum îmi eşti tu şi nici acum nu mă tem". Dar acum era vorba de ceva foarte important, după ce au trecut pe acolo nişte oameni străini, am continuat să-l înfrunt şi, subit, i-am sugerat să-i aducem *amîndoi* ceea ce dorea. „N-aş fi vrut s-o amestec pe Donna", şopti el, dar acceptă pînă la urmă.

... Donna a fost cea care i-a comunicat rezultatul. Şi tot ea aceea care a primit primul şoc al reacţiei lui. A fost o ieşire înspăimîntătoare. Donna a leşinat, eu abia am putut aduna cîteva sunete ca să încropesc un reproş care nu s-a auzit totuşi: „Ea nu are nici o vină!" El se zvîrcolea pe patul răvăşit, cu o ţineam pe Donna fără viaţă. Şi m-am cutremurat cînd am înţeles ce spune el: „Cine m-a jefuit? Cine a îndrăznit să se atingă de cel mai scump lucru al meu?"

Au năvălit două surori, mi-au luat-o pe Donna din braţe, l-au domolit pe el cu o injecţie şi numai eu nu-mi găseam locul în mijlocul dezastrului de care eram vinovat.

... Ofiţerul care se prezentă, chemat de omul bolnav, animat de o energie care izvora dintr-o sursă necunoscută, declară că e acelaşi care a procedat la salvarea lui din starea de comă în care fusese găsit acasă, dar că nu s-a atins de nici un lucruşor. A socotit că este un caz de drogare, pe care avea să-l lămurească mai tîrziu. „Am fost jefuit!" intonă furios bolnavul. Ofiţerul se interesă de bunurile pe care le reclamă şi cînd auzi de un teanc de hîrtii şi de o bandă de magnetofon mi s-a părut că surîde în sine, cu milă şi condescendenţă, făcîndu-se apoi că-şi notează plîngerea. Îl asigură în cele din urmă că se vor face cercetările de rigoare şi că-i va lua,

îndată ce-o să fie posibil, o declarație cum cere rînduiala „În legătură cu ce?" Bolnavul nu putea pricepe calmul ofițerului și răspunsul lui îl făcu să scoată un geamăt îndurerat: „În legătură cu situația care v-a adus aici, la spital".

...Îl vegheam în noaptea ce urmă. Donna dormea adînc într-un fotoliu în umbră, iar eu priveam în întuneric de la fereastră. Mă pomenii că mă cheamă. I-am răspuns încet, dar fără să-mi părăsesc locul. „Vino aici, mai aproape", mă îndemnă și, cînd am fost lîngă el, începu să-mi șoptească pasionat, să mă roage fierbinte să-i spun adevărul și să-i redau liniștea. Nu cumva Donna avusese curiozitatea... Dar l-am întrerupt revoltat: „Nu, Donna nu are nici un amestec. Ea nu știe nimic".

„Atunci, tu știi?"

Îmi trebui multă stăpînire de sine. El îmi vorbea de-a dreptul de restituirea pe care era îndreptățit s-o aștepte de la mine. Era rezultatul muncii lui, obținut cu un risc imens; cucerirea sa individuală avea o valoare științifică incalculabilă și ea aparținea umanității!

„Înseamnă că-ți aduci aminte!"

Îl tatonam cu grijă. Înainte ne spusese că nu-și amintește nimic. Fusese ca un somn lung, agonic; se trezise ca din letargie. Îmi confirmă că nu-și aducea aminte, că prevăzuse aceasta, tocmai de aceea se folosise de banda de magnetofon. Îmi apucă fierbinte mîna, strîngîndu-mi-o între degetele lui arzînde, apăsîndu-mi-o pe pieptul care-i tresălta. Mi-am retras-o de parcă atinsesem un metal încins. Mi-am simțit-o umedă. M-a năvălit ca un val sufocant simțămîntul responsabilității. Îmi ardea limba să-i spun adevărul și să-l combat cu ceea ce credeam eu că e drept în legătură cu descoperirile științifice. Dacă el avea curajul să facă un pas mai departe într-un domeniu necunoscut, eu aveam pudoarea de a nu mă transforma în judecătorul lui. Eu nu vedeam nimic în afara ființei nevinovate de lîngă noi, care dormea inocentă cu capul pe un umăr, drăgălaşă ca un copil. Dacă ar fi fost să pledez pentru ceva, aș fi pledat pentru dragostea ei, care era și dragostea lui, singurul și puternicul reazim al rezistenței mele împotriva lui.

Mă bănuia că i-am distrus opera. Am încercat să-l domolesc, pledîndu-mi nevinovăția. „Mă învinuiești zadarnic. Am făcut tot ce mi-a stat în puteri pentru tine." Nu voia să mă audă; îmi arunca în față vorbe șuierătoare, mă biciuia ca un sadic. El riscase totul ca să întrevadă inelele care ne leagă de natură și eu stricam totul cu prostia și obtuzitatea concepțiilor mele călduțe, comode. Eram pentru el un ticălos meschin, un animal pe prima treaptă de dezvoltare, un virus al răului! Oftatul Donnei îl întrerupse. Glasul ei se așeză între mine și el. Am acum certitudinea că se trezise mai dinainte, că ne ascultase o bună parte din convorbire. Dar atunci mi se păruse somnoroasă și naivă, întrebînd cu nevinovăție: „Despre ce vorbeați?" În loc să tac, eu, pe cît am putut de liniștit, am început cam așa: „Ah, nimic, nu te gîndi la..." Dar tot ea mă întrerupse, atentă și grijulie numai și numai față de celălalt: „Despre ce inele era vorba?" El înțelese imediat; îi explică silnic, sarcastic poate: „Nu inele, era un simplu joc de cuvinte, un joc cu cercuri și atît. Între mine și el".

...Niciodată nu mi-aș fi închipuit-o pe Donna capabilă de cruzime. Și totuși, era firesc să fiu alungat dintre ei, ca unul ce era sub o gravă bănuială. Dar ca Donna să-mi spună, arătîndu-mi cu un deget acuzator cireșul japonez dăruit cîndva: „Nu mai e al tău; nici să-l privești nu mai ai dreptul!" îmi depășea orice înțelegere. Devenisem sărac și singur.

...Și rola a început să se învîrtă așa cum făcuse de atîtea ori pînă atunci, numai pentru mine: „De cinci minute încoace... (Cît trecuse de-atunci?) ...Dar mă simt bine, mă simt bine. Experiența decurge excelent." Pauză. Pauza aceea lungă! Parcă interminabilă! Și apoi: „Mă cufund, mă cufund, mă cufund." În lunga tăcere care a urmat mi-am auzit

bubuind bătăile propriei mele inimi. „Plutesc ca o pasăre. Mare. Sînt puternic. Independent de pămînt. Independent... Nu pot să văd... Imponderabil. Sînt ușor ca un fulg, în voia curenților sau a propriei mele voințe care mă conduce... Îmi dau seama că mă mișc încotro voiesc, fie orizontal, fie vertical... Nu pot... Urc și cobor... Stăpîn pe tot ce e sub mine... Sînt desfăcut ca un evantai, apropiindu-mă... Nu pot. Sînt copaci și sînt..."

Din ce în ce mai crispat și trufaș parcă, un glas spart ca o trîmbiță hodorogită, glasul lui deformat: „Zbor, da. Ca în vise, deși nu printr-o cameră, de la o mobilă la alta... Nu pot. Sînt sus, în înălțime. Peste pădure. Mă lansez, desfăcut și puternic. Ca destinul... Nu pot. Sînt destin sîngeros și rapace. Altcum decît pot fi oamenii. Adică nu știu, nu pot... Crește o necruțare fără opreliște. Sînt vultur sau... Nu pot... Amenințați vietăți neînsemnate, care colcăie sau se tîrîie pe undeva, adînc, sub mine. Un platou, parcă, străbătut de o vînă de apă. Sau de o pînză cu luciri metalice... Nu pot... Luciri ascuțite mă întîmpină. Sînt ochiuri cu apă. Sînt altfel de ochi. Nu pot... Ceva putred ca o mlaștină... Verde și uscat. Viață și moarte, una... La fel de gras și de opulent... Din trunchiuri de copaci putrezind cresc puieți... Și eu cu capul ascuțit ca o sabie... Nu pot. Și mă reped. Cad... O broscuță... Se holbează la mine. Vrăjită. Îi văd gura căscată. Țipă de spaimă. Nu pot... E o pradă ușoară... Simplă... Ochii... Cad ca o piatră. Drept pe ei. Nu pot... E o pradă. Nu pot. Ochii... Ochii ei. Broscuța... Nu pot. Mari ca ai ei... Nu pot. E prea tîrziu. Cad ca destinul... Nu pot. Prea tîrziu... Nu pot... Ochii. Nu pot..."

Aici banda se întrerupea brusc. Și pentru totdeauna...

„REMBRANDT" ÎN PRIMEJDIE

I

— Alo, miliția?

— Ce dorești, tovarășe?

— Veniți imediat. A dispărut capul de fată! E înspăimîntător!

— Termină, dom'le, cu chestii de-astea!

— Nu înțeleg! Alo, nu închideți!

Prima reacție a locotenentului Aurel Simu fusese să închidă, a doua să-i tragă la repezeală un perdaf, a treia să-și ia lumea-n cap. Deodată spuse scurt:

— Stai așa! Cine ești!

Peste douăzeci de minute, suia scările de marmură, una cîte una, și grăbit, dar și recules, ca orice vizitator obișnuit al unui muzeu. Instalat în întregime într-un fost castel medieval din centrul orașului, muzeul municipal era tăcut și solemn. Prin contrast, un bufnet îndepărtat și niște tocuri femeiești, foarte de azi, tocînd podeaua de ciment, cine știe unde, la un etaj superior, readuceau surprinzător timpul prezent. Și iarăși liniște; drumul continua liber pe un coridor foarte lung, pustiu, lustruit și lăcuit, cu uși imperiale, de-o parte și de alta, solemn încrustate într-un stil arhaic, deși tăbliețele banale de sticlă, ca în orice instituție contemporană, ofereau mijlocul sigur de orientare.

Una indica direcțiunea. Simu pătrunse într-o cameră spațioasă, în care un bărbat bondoc, jumătate chel, rotund în obraji, jovial, în viața de toate zilele — după toate aparențele unul dintre aceia care savurează o anecdotă și se pricep să o repete cu adausuri personale — nu-și găsea locul, plimbîndu-se agi-

tat, convorbind neliniştit cu sine, făcînd mişcări abrupte şi semănînd, în general, cu o muscă prinsă într-o pînză de păianjen, zbătîndu-se de mama focului.

Cînd se văzu faţă în faţă cu un necunoscut, tresări, încremeni şi gestul lui protestatar rămase suspendat.

Simu se legitimă.

— Ah, da. Ai venit, tovarăşe locotenent. Îmi pare bine.

Oprită o clipă, agitaţia i se dezlănţui ca prin farmec, năvalnică, întocmai ca o apă care rupe zăgazurile.

— Dacă mai întîrziaţi puţin... Începu, renunţă, apoi continuă iar: Ştiu, ştiu, îmi dădusem cuvîntul şi n-aş fi strigat, dar mult nu mai puteam îndura. Pierderea unei opere de artă din muzeul de care răspund chiar eu, cum să vă spun... Este insuportabilă! Nu-mi pot băga în cap că a dispărut, că acel cap de fată nu mai e la locul lui.

Bondocul era sincer afectat de pierderea suferită.

— O pictură de-o frumuseţe rară, accentuă el, extraordinară! Deşi la prima vedere obscur, un pictor local, care a cunoscut o viaţă aventuroasă, nu tocmai limpede, dar nu lipsită de gloria artei, ne-a lăsat o dîră de lumină. A plecat de mult, a colindat toată Europa în condiţii materiale dubioase şi a pierit, în cele din urmă, în obscuritate la Londra, la începutul secolului, ca autor al unor pînze care figurează în cataloagele italiene şi engleze la loc de cinste. E aproape un miracol că aveam şi noi una, o lucrare de tinereţe... poate cea mai tulburătoare... acest „Cap de fată", o minune nu alta!

— Pot să deduc că avea şi o valoare corespunzătoare? întrebă locotenentul.

Intenţia lui era de a trece la elementele concrete ale anchetei, dar directorul revenea mereu la considerente estetice, presupunînd nu un furt interesat din punct de vedere material, ci mai degrabă un sadism, pasiunea dezlănţuită a cuiva care nu s-a mai

putut stăpîni în faţa unei picturi ce înfăţişa cu *geniu* adolescenţa la momentul de intersecţie cu maturitatea.

— Ceva foarte fin, la graniţa dintre gingăşia copilărească şi agresivitatea impudică, aproape nerusinată, dacă vrei, a femeii, sau a femeii în germene, gata să explodeze pe plan senzual, cum se întîmplă cu mugurii primăvara. Şi asta nu numai pentru că de pe umerii goi îi alunecă încet, diafan, un văl, care nu acoperă, ci descoperă, care nu se ridică, ci cade, dar şi pentru privirea ochilor. O nebunie, tovarăşe locotenent, ochii aceştia aruncaţi peste umăr, puri şi parşivi în acelaşi timp, reflectînd visul de fată şi chemarea lacomă a femeii... Te rog să mă crezi că însuşi stilul artistului e galant ca în secolul trecut şi realist ca în vremea noastră, într-un chip izbitor, care neliniştește pe privitor, tulburîndu-l şi provocîndu-i o senzaţie extraordinară, aş putea-o numi un fel de furie a sentimentelor, aşa ceva...

Una din calităţile de bază ale anchetatorului Aurel Simu era răbdarea, dar în această situaţie apelă la toate rezervele de care dispunea, căci directorul izbucnea iarăşi şi iarăşi în digresiuni ce nu erau de natură să ajute înţelegerea circumstanţelor în care se produsese faptul în sine. Ca să nu-l jignească, avu nevoie şi de cealaltă calitate recunoscută a sa — tactul. Asculta concentrat, intervenind doar din cînd în cînd. Îl întrebă pe director pe ce se bazează cînd presupune un *furt*.

— Nu poate fi altceva, afirmă categoric bondocul. La controlul pe care l-am făcut azi prin tot muzeul, am constatat dispariţia originalului şi înlocuirea lui cu o copie nenorocită, care mă face să fiu sigur că pierderea este ireparabilă. Şi tocmai de aceea presupun un sadic, întrucît nu-mi vine să cred că este posibil să plasezi în ţară un astfel de tablou. E imposibil!

— Dar pe-acolo pe unde a colindat pictorul, pe unde-a mai lăsat tablouri, ar putea fi găsiţi amatori, nu-i aşa?

Directorului i se păru rezonabil punctul de vedere al locotenentului.

— Cu un risc întreit, pe cît îmi dau seama, observă el și rămase uluit de ceea ce spunea.

— Dar și prețul este mai mare, preciză maliţios Simu.

Lăsînd capul în jos și oftînd, directorul rămase pe gînduri; atunci Simu îi ceru întocmirea unei liste cu orașele unde se mai găsesc opere de-ale pictorului, între timp el urmînd să continue cercetările.

Cu aceasta plecă din cabinet.

II

Șeful pazei — un mustăcios solid, prea sigur de sine — apăru nemulţumit, abia ascunzîndu-și adevărata stare de spirit. Fusese sculat din somn (Simu trimisese pe cineva să-l aducă) și se vedea că nu-i convine. Curiozitatea îl mai temperă, întrucît nu-i trebui prea mult ca să-și dea seama că locotenentul acesta de miliție urmărea cu totul altceva decît un simplu control de rutină. Întreaga lui comportare pleda pentru o asemenea concluzie. Era silit într-una să recunoască ceea ce Simu îi sublinia la fiecare pas, și anume că, în cursul a nenumărați ani, în măsurile de pază, care ocroteau ca o cămașă de zale trupul prețios al muzeului, se iviseră destule fisuri, mai vechi și mai noi, unele moștenite ca atare de la cei dinainte și față de care manifestase toleranță, altele care-i săreau în ochi ca niște așchii ascuțite pentru că depindeau în exclusivitate de el, de propria lui responsabilitate.

Vechea construcție medievală se apăra prin ea însăși în primul rînd, deși suferise renovările de rigoare pentru a deveni o instituție culturală modernă; fără a pierde prea mult din principalele caracteristici arhitectonice originale și din ceea ce se poate numi „patina vremii", clădirea dispunea de uși masive, de gratii de fier forjat la ferestre, precum

și de un anumit sistem de supraveghere al spațiilor destinate vizitatorilor. Aparența de inaccesibilitate era perfectă și șeful pazei o privise întotdeauna cu satisfacție, sigur de ea. Totuși, locotenentul scormonea neobosit și foarte atent, pînă la peticile de praf neșters și pînzele de păianjen uitate prin cotloane, pînă la zgîrieturi, din ce în ce mai nemulţumit. „E limpede, își șoptea șeful pazei, transpirînd, caută urme; dar ce naiba s-a întîmplat?" Chelia lui imensă și lucitoare, în concurență cu toate oglinzile pe lîngă care treceau, se aburea din ce în ce mai stăruitor. Era mai presus de orice îndoială că de locotenent nu va scăpa cu una cu două, ca la o inspecție oarecare. Și mai cu seamă de întrebările lui sîcîitoare, concrete.

De obicei avea dreptate.

Cînd zicea: „Dar aici ce e? Loc liber la trecere? așa era: pe ușa aceea se circula; și avea dreptate și atunci cînd adăuga sentențios: „În plan nu e trecut".

Exista o explicație foarte simplă, dar în realitate ușa aceea trebuia să fie zăvorîtă. Șeful pazei o preluase în acest fel — ca loc admis la trecere, spre pomul din curte. Salariații se duceau cînd era vremea fructelor să ia o poamă, două. Tonul explicativ al șefului pazei era tolerant. Simu nu-și exprimă de la început părerea. Mai întîi constată că ramurile pomului încăleceau într-o oarecare măsură gardul înalt, de zid, dinspre stradă. Ieși afară și descoperi niște zgîrieturi de loc liniștitoare. Cineva părea să se fi cățărat pe acolo.

— Copiii, tovarășe locotenent. Tot după fructe. Și pentru a tempera pornirea mînioasă a locotenentului intransigent, reluă foarte decis: Dar acum s-a terminat și cu asta.

— Ai să interzici trecerea, așa cum e prevăzut în plan? Ar fi logic să procedezi astfel.

— Am să interzic; și-apoi nici nu mai sînt fructe.

Simu nu știu dacă să se supere sau să facă haz; preferă să o lase baltă. Dar cînd descoperi un geam spart la etajul întîi, se încruntă. Abdicăm, adică, de

la propriile noastre îndatoriri, raționă el, pentru că ani de zile nu se întîmplă nimic care să ne pună în stare de alarmă. Slăbim strînsoarea planului inițial, începem să-l considerăm prea aspru — inutil — chiar depășit, devenim înțelegători față de slăbiciuni, de slăbiciunile noastre și ale altora. Dincolo fructele, aici neglijența de a cere imediata înlocuire a geamului spart. Explicația că e un geam la etaj nu stă în picioare. Privirea pe care i-o aruncă șefului pazei nu prevestea nimic bun.

— Încotro e secția de artă? întrebă Simu morocănos, cercetînd minuțios fereastra.

De departe răzbătea un zumzet lin de voci în armonie cu atmosfera de reculegere din muzeu; uneori la capătul unui coridor apărea cîte-o siluetă care dispărea rapid. Sau se auzea vreun zgomot care imediat căpăta rezonanța unei asonanțe. Muzeul rămăsese deschis vizitatorilor. Simu controlă, în aceste condiții, toate posibilitățile de pătrundere în incinta instituției a unui răufăcător. Nu neglija să admită și o altă variantă: aceea folosită cîteodată pentru jefuirea unor depozite bine păzite. Însoțit de șeful pazei — din ce în ce mai transpirat și mai puțin sigur de sine — el se interesă de toate colțoanele în care cineva s-ar putea ascunde la ora închiderii. Șeful pazei îl asigura că el însuși, însoțit de un alt paznic, controla toate sălile, atent să nu fi rămas cineva cu intenții criminale peste noapte în muzeu.

— E o afirmație absolut sigură? întrebă Simu sarcastic. V-am cam văzut la lucru.

În cîteva rînduri se amestecară și cu grupurile de vizitatori, dar trecerea lor — pe cît își putu da seama Simu — nu fu observată în chip special. Nu atrăgeau atenția, deși șeful pazei sufla ca o locomotivă în urma lui și se purta ca un subaltern servil. Și în timp ce ei scormoneau în felul acesta, vizitatorii — cîți erau — își vedeau în tihnă de ale lor. Străbăteau încetul cu încetul o sală după alta, cu popasuri mai lungi sau mai scurte în fața lucrurilor care ar fi putut să-i intereseze; porneau lent mai

departe, lunecînd după un traseu capricios, ca al stropului de apă ce se prelinge pe un geam, de la un capăt la altul al muzeului. Printre ei se afla și acel personaj care înainta mai încet decît toți, cu precauții infinite, călcînd cu grijă pe urma bastonului cu care își pipăia fiecare pas.

Nici silueta lui singuratică nu atrăgea atenția nimănui. Supraveghetoarele de săli abia dacă ridicau ochii de pe lucrul de mînă, invariabil prezent în mîinile lor. Era un vizitator ca oricare altul, care, însă, venea la muzeu mai des, trezind mereu compasiunea celor care-l cunoșteau de-acum: „Ce să facă un biet om ca el? Își caută un mod de a-și omorî timpul, poate că se alină astfel, închipuindu-și că e la fel cu toți ceilalți oameni!" Pînă mai acum cîteva luni îl însoțea întotdeauna o femeie, mărunțică de stat, blajină și limbută; pretindea că îl învață pe soțul ei — bărbatul acesta solitar care-și căuta calea de înaintare cu vîrful bastonului său — să deslușească o operă de artă în cît mai multe culori. Vorbea femeilor acelea simple, care vegheau asupra sălilor cu exponate prețioase, de ascuțimea celorlalte simțuri ale nevăzătorilor. Soțul ei aproape că nu greșea vorbind despre culorile pe care le „citea" cu vîrful degetelor și cu nările chiar, precum și cu „un simț pe care-l presupun, fără să înțeleg de unde vine, și dacă ar fi să înțeleg, tot n-aș putea să vă explic în cuvinte" — adăuga micuța femeie, cu o expresie de pioșenie pe față, ceea ce ar fi vrut să însemne de fapt foarte mult.

Cînd apăru în sala de artă, Maria Pinea, supraveghetoarea, îl primi cu o figură care se lumină pe loc.

— Bună ziua, domnu Claudiu. Frumoasă vreme.

Claudiu Crețulescu trecu pe lîngă ea cu o expresie de halucinat; „săracu", își zise femeia, întorcîndu-se silnic la lucrul ei, „nu prea arată bine azi". Mersul orbului era, în adevăr, mai nesigur decît oricînd. Parcă se aștepta la fiecare pas să dea de un capăt neprevăzut al drumului său. Nu s-ar putea spune

că nu-l cunoştea, în felul său, pînă în cele mai mici amănunte; îl avea săpat în toate celelalte simţuri care nu erau infirme, şi picioarele aproape că-l purtau singure prin toate secţiile muzeistice, o mişcare stereotipă, deprinsă ani şi ani, de cînd soţia lui avusese fantezia să-l aducă prima dată aici. Avea obişnuinţele lui şi foarte rar se abătea de la ele, oprindu-se în alte locuri decît acelea pe care le prefera. Mai cu seamă în sălile de pictură şi sculptură avea popasuri bine stabilite. Unul dintre acestea era acum foarte apropiat, în drumul său, şi dacă Maria Pincu l-ar fi urmărit din ochi, ar fi constatat, cu surprindere fără îndoială, că tocmai acolo nu se opri. Maria Pincu, însă, era absorbită să adauge cu sîrguinţă noi şi noi ochiuri la macramé-ul pe care-l lucra. Iar Claudiu Creţulescu *nu se opri nicăieri* în această sală, în care petrecea de obicei mult timp. Pasul lui tremură, iar faţa îi oglindi, atît cît mai rămînea vie dincolo de suprafaţa întinsă a ochelarilor negri, o panică inexplicabilă. Claudiu Creţulescu se străduia parcă să se înţeleagă pe sine, într-un efort care se citea pe fruntea sa frămîntată; şi poate că îl stăpînea şi o tentaţie irezistibilă de a o lua la fugă, de a o lua la fugă...

III

Simu mai avea în vedere o ipoteză. Se gîndea la un complice din interior. Era cu putinţă ca tabloul să fi fost sustras printr-o substituire ingenioasă. Cunoscînd ziua de control a directorului, joia, făptaşul putuse face înlocuirea fără nici o primejdie în oricare altă zi. De aceea, revenit în biroul directorului, încercă să verifice această variantă.

— Am să-mi îngădui o întrebare, zise el grav, care, oricît vi se va părea de nedelicată, cere un răspuns foarte hotărît şi bine cîntărit. Reţin din convorbirea noastră de mai înainte sugestia cu acea pasiune mistuitoare. Poate că asta ar explica furtul, mobilul şi circumstanţele în care s-a produs. Aşadar, în serviciul muzeului sînt numai oameni în afara oricărei bănuieli?

— Mă rog, mă rog, aşa cred, mormăi directorul vădit stînjenit.

— Ideea unei substituiri e prea de „specialitate", ca să mă exprim astfel, o „specialitate a casei", pentru a ne permite să trecem cu indiferenţă pe lîngă ea.

Directorul dădea semne de agitaţie — şi interioară şi exterioară. Aproape că nu-l lăsă să isprăvească. Explodă ca o grenadă:

— Ah, nu! Nu asta voiam să spun, atunci cînd mă refeream la o pasiune. Imposibil! E adevărat că nimic nu se mişcă în muzeu fără ştirea mea şi acest lucru este bine cunoscut de toţi salariaţii. Îndeosebi de secţia artă mă preocup îndeaproape, stîrnind chiar unele glume... Mă rog, nu contează, glume nevinovate. Vreau să zic că oricare dintre ei ar fi ştiut dinainte că voi descoperi imediat falsul.

— Tocmai de aceea a încercat o substituire. Imediat după ziua de joi.

— Exclus din alt punct de vedere. Copia e lamentabilă!

Directorul era la un pas de a recunoaşte că putea fi pus el însuşi în capul listei de bănuiţi, datorită pasiunii ce o nutrea faţă de tabloul dispărut. Simu îşi continuă totuşi ideea:

— Toţi, absolut toţi sînt în afara oricărei bănuieli? stărui el.

— Nu înţeleg. Nu vreau să înţeleg.

— Să fim rezonabili, îl îndemnă, calm, Simu. Urmărim nişte himere. Dar nu putem înainta fără să avem certitudinea în legătură cu ceea ce elucidăm.

— În adevăr, îmi dau seama şi eu de însemnătatea răspunsului.

Directorul mai şovăia; reflecta intens.

— Incontestabil că şi eu pornesc de la ipoteza că toţi salariaţii sînt devotaţi şi cinstiţi, preciză Simu încurajator, dar anumite circumstanţe pretind o mi-

nimă verificare. Tocmai cunoașterea în amănunt a obiceiului de a controla în fiecare joi sălile muzeului poate că a sugerat ideea substituirii, capabilă să ne inducă în eroare și să întîrzie luarea măsurilor necesare. Dacă tabloul era pur și simplu luat de la locul lui, mișcat chiar, acest lucru ar fi fost observat pe loc. E sau nu așa?

Directorul dădu din cap aprobator. Cu toate că era abătut, îndeplini cu zel tot ce-i ceru ofițerul anchetator. Simu putu cunoaște succint întregul personal al muzeului, deși dincolo de figurile unor oameni obișnuiți nu putu descoperi duplicitatea firească a unui hoț, tăinuitor, complice. Nu descoperi nici acea furie pătimașă în stare să ducă pe cineva la un act extrem. Dintre toți, numai simpaticul bondoc — din nou pradă unei agitații vii — părea să fi ajuns cu gîndul pînă acolo.

I se părea și cam sîcîitor cu felul jalnic în care îl întreba la fiecare pas — din priviri — dacă a ajuns la vreo concluzie. Nu, Simu nu ajunsese încă să-și formuleze o opinie. I se părea prea devreme să recapituleze. Ca să-și adune gîndurile, continuîndu-și cercetările totuși, porni să viziteze muzeul scăpînd, însă, de prezența de scai a directorului. Mergea încet ca și cînd ar fi fost unul dintre cei mai obișnuiți trecători printr-un muzeu, poposind — ca și alții — acolo unde i se părea că sînt lucruri interesante de văzut. Secției de arheologie îi urma cea de istorie medievală. Etnografia exulta de culori și modele utilizate cu măiestrie, în desene de-o bogată fantezie. Încerca satisfacții și uneori uita cine e și ce-l aducea pe acest teritoriu al miracolelor.

Înaintînd lent, cu ceilalți vizitatori în rînd, încerca să-și formeze o părere cît de cît exactă asupra psihologiei celui care vizitează un muzeu. Ce îl împinge încoace, în sălile care se deschideau ca niște vaste tărîmuri de cunoștințe și frumusețe? Ce lucruri îl atrag mai deosebit și ce nu? Urmărea din ochi fie un bătrîn singuratic, fie un grup de tineri, fie niște perechi solitare, atrase pare-se mai mult de propriile

sentimente și de propria lor nevoie de singurătate. I-ar fi fost imposibil acum să conchidă asupra motivelor pentru care unii se opreau în fața unei amfore grecești cu ondulații feminine, iar alții nu, sau în fața unui opaiț cu urme pietrificate de funingine? De unde curiozitatea unora și nepăsarea altora? Care dintre acești zoriți este interesat de fapt de altă secție sau de întregul muzeu, și nu de o secție anume, de aceasta în care se afla și el, Simu, chemat de datoria sa? Și care e motivul că unii se lăsau vrăjiți ore întregi de faianța franceză cu miniaturi de o rară frumusețe și colorație, pe cînd alții se perindau ca printr-o sală de așteptare dintr-o gară obișnuită și cenușie?

Pe obiecte, din loc în loc, observa etichete cu indicația: „Nu atingeți exponatele". Făcu încercarea de mai multe ori de a nu respecta această lege de bază într-un muzeu, într-o expoziție. Se întîmplă să nu-l ia nimeni în seamă, sau să-și atragă privirea dezaprobatoare a unui vizitator; într-o sală își făcu apariția chiar supraveghetoarea — o femeie îmbrăcată într-un halat de-un galben ca al florii de păpădie, încălțată în papuci cu tălpi de pîslă, mișcîndu-se, deci, fără un zgomot. Deși nu încă destul de sigur, putea să încline către concluzia că o substituire la lumina zilei putea întîmpina destule greutăți și riscuri.

Dar nu, nu era încă timpul să tragă concluzii. Merse mai departe și, în curînd, recunoscu sălile secției de artă, nu numai după poziție și după șirurile de tablouri agățate pe panouri speciale, ci și pentru că îl întîmpină, parcă pe neașteptate, cu un joc extraordinar de lumini deosebite, luxuriante, fiecare venind dintr-o lume caracteristică, completîndu-se armonios. Se opri în fața cîtorva pînze de mari dimensiuni, impresionante prin compoziție și colorit, iar ceva mai încolo dădu de ceva cunoscut, care-l izbi ca o întîlnire familiară. De pe umerii unei fete, care privea tulburător, un voal străveziu aluneca lin și vaporos; era fără îndoială a contrafacere, înrămată

într-o ramă îngustă de lemn lăcuit în negru, imitație de esență scumpă. Eticheta mică pe care scria „Cap de fată" și numele pictorului sufereau de-o patină îngălbenită a trecerii vremii, ceea ce dovedea un hoț versat, atent la toate detaliile faptelor sale. Aici nu era un simplu gest huliganic, ci o acțiune premeditată meticulos și dusă la capăt cu măiestria unei mîini experimentate.

Nu-și putea da seama care era diferența dintre original și copie, pe de o parte pentru că nu cunoștea originalul, pe de alta pentru că nu se pricepea cine știe cît în pictură; apoi îl dominau și acele prime impresii culese în cabinetul directorului. Recunoștea senzația de neliniște pe care i-o dădea compoziția simplă — uimitor de simplă! — dar cît de tulburătoare, totuși! Momentul surprins de artist — chiar și în această reproducere se vedea — era, în adevăr, deosebit de gingaș, acea trecere de la un anotimp omenesc la altul, de la o vîrstă și stare la alta, într-o armonie care decurgea din însăși contradicția pe care o reprezenta.

Pentru prima oară avea ocazia — și răgazul — de a reflecta la puterea de atracție a artei, la forța ei de a emoționa și a pătrunde în conștiință prin culori și amănunte revelatoare. Trăi un moment de mare intensitate interioară, din care se smulse doar cu un efort de voință. Privind în jur, deosebi la repezeală culoarea specifică a halatului supraveghetoarei. Intră în vorbă cu femeia simplă în chipul cel mai firesc, ca din întîmplare, dîndu-și părerea despre vizitatori, în general.

Îi spuse, arătîndu-i tabloul:

— Frumoasă fată. Desigur că o admiră multă lume.

— Oh, foarte multă. Unii stau minute în șir și se uită, alții vin de mai multe ori la rînd. Și ea, săraca, cine știe de cînd o fi oale și ulcele!

Cunoștea povestea tabloului, a pictorului. Simu își continuă munca, întrebînd-o despre cei care vin mai des, care stau mai mult și dacă nu cumva în ultima vreme i s-a părut că tabloul ar prezenta mai mult interes pentru cineva anume.

Femeia deveni bănuitoare.

Simu o întrebă dacă nu observă la tablou nimic schimbat.

— Doamne, tovarășe, dar ce crezi matale? Ce vrei să aibă?

— Nu cumva e altul decît cel pe care-l știi dumneata?

— De ce vă bateți joc de mine? Să mă lăsați în pace, că sînt femeie în vîrstă și nu v-am supărat cu nimic.

Încercă să se depărteze ofensată, dar el îi vorbi din nou:

— Fii bună încă un minut. S-a mai interesat cineva, în afară de mine, acum, de tablou?

Îi arătă din nou „Capul de fată" ca și cînd ar fi făcut o încercare glumeață.

— Vai de mine! Eu nu sînt pusă aici să fiu întrebată.

— Dar dacă mi-ar veni cheful să ating un tablou, ce-ai zice? continuă el să „glumească".

— Vai de mine! Păi se poate? Vă văd școlat, cum o să faceți una ca asta? O pictură, o sculptură nu e făcută pentru mîini, ci pentru privit cu ochii.

Simu avu senzația că femeia l-a ghicit.

Reluă foarte serios. Ar vrea să pună neapărat mîna pe tablou. Ar avea ceva împotrivă? Alții nu pun?

— Doamne ferește! afirmă hotărît femeia, înțelegînd că vorbea cît se poate de serios. Nimeni nu are voie să se atingă de obiecte, recită pe nerăsuflate, adăugînd de la ea: Chiar dacă m-ar ruga în genunchi.

— Ești sigură? o întrebă el.

Ea șovăi:

— Poate că ... Dacă ... Doar dacă ...

— Dacă ce? Oprindu-se, femeia se gîndea cu luare-aminte; se vedea după ochii mijiți, concentrați. Pauza devenea încordată. Simu încercă să o ajute: Dacă e vreun funcționar sau cercetător ... mă

rog, cineva dintre salariaţii muzeului... Asta ai vrut să spui?

Femeia ţîţii a negaţie.

— Poate doar... orbul, pronunţă cu neliniște și nesiguranţă. Doar el are voie.

— Care orb? Simu tresări ca atins de-un curent electric.

— Domnu Claudiu.

— Cine e „domnu Claudiu" ăsta?

IV

Cele cîteva elemente de care dispunea în seara aceea locotenentul Simu puteau conduce la o concluzie? Mai urma să primească dimineaţa următoare rezultatele unor cercetări tehnice minuţioase, pe care le ceruse în ajutorul anchetei sale. (De exemplu amprentele eventuale de pe tabloul impostor.) Nu se aştepta totuşi la prea mult, din moment ce trecuseră mai multe zile de la momentul substituirii. Lovitura era prea dibace ca să nu se gîndească şi la această posibilitate.

Îl deruta prezenţa lui Claudiu Creţulescu. Ce loc să-i dea în amalgamul de note adunate peste zi în carnet? Cunoscut la muzeu, „domnu Claudiu" se dovedi a poseda o autorizaţie specială, legală din toate punctele de vedere, eliberată de director pe baza unei cereri cinstite, înregistrată şi trecută prin toate formalităţile de rigoare. O avusese în mînă. „Subsemnatul Creţulescu Claudiu, cu domiciliul în str. Rîndunelelor la numărul 8, apelez din nou la sentimentele de umanitate..." În colţul din stînga sus, grafiată cu creionul roşu, era aprobarea semnată de director. Totul curat, legal, cum de altfel i s-a prezentat tot ce mai aflase în legătură cu sărmanul infirm, care se amăgea cu înţelegerea artei culorilor, o înţelegere ipotetică, dar perfect plauzibilă.

Simu petrecea o noapte neprielnică somnului; neprielnică nu numai pentru el. Întrebările lui tulburătoare, străbătînd parcă întunecimile şi zidurile oraşului, ajungeau pînă departe, în strada Rîndunelelor, ţinîndu-l treaz şi pe Claudiu Creţulescu. Încercarea lui Creţulescu de a-şi liniști surescitarea cu ajutorul cîntatului la vioară eşuase lamentabil. Pur şi simplu vioara nu-i aducea ca altă dată ceea ce îi lipsea într-o existenţă fără bucuria luminii. Sunetul dulce. Suspinul resemnat. Zvîcnetul către cea mai inaccesibilă zonă de trăire omenească. Avusese uneori iluzia acelei euforii fără nume, greu de cuprins în noţiunile pe care un nevăzător le asimilează, construind o lume într-un chip particular, specific. Reprezentările lui despre lume erau aparte. De exemplu, despre soţie păstra amintirea unei adieri blînde, a unor şoapte calde, a unui punct de sprijin în beznă.

Ea fusese aceea care sădise în el credinţa că în afară de muzică erau şi culorile. Într-un colţ al camerei se afla o masă care nu avea altă destinaţie decît aceea de a-i oferi o suprafaţă diversă „colorată", în nuanţe pe care papilele sale să le poată percepe. Parcurgea un spaţiu catifelat şi ştia că acolo e „verdele". „Iarba e verde" — era şoapta soţiei, asociată inexorabil acţiunii de palpare. Mai era însă şi un miros înţepător, vag însă, şovăitor. Uneori era în stare să se oprească, să aspire atent şi să exclame: „Iarba e verde". Toate acestea, trăiau în el, deşi adierea încetase şi şoapta se risipise într-un suspin fără urmare. Nu-şi putea închipui moartea ca unul care vede; după miros, el nu o deosebea de nuntă, dar în palmă era îngheţ. Obrazul soţiei încremenit pentru totdeauna şi rece fusese aidoma cu un bulgăre de zăpadă. Îi asociase culoarea tot după lămuririle pe care i le dăduse ea în lungul anilor: „Iarna e albă"; se îmbracă în haina imaculată şi pufoasă de zăpadă, cu cercei de gheaţă în ureche. „Moartea e albă!"

Stînd în picioare lîngă masa pe care se afla acel tablou păstrat ca o amintire de preț de la soție, Claudiu Crețulescu se zbătea între a le urî sau a le iubi — acele culori la care nu putea ajunge nicicum. Mereu se ridica ceva între el și ele. Un nou meterez se adăugase de curînd, o alcătuire tulbure, de neînțeles. Sentimentul de neputință, care-l cutreiera, nu putea fi fixat și supus unor întrebări cu răspunsuri clare. Dacă ar fi avut alături un ajutor, poate că ar fi ajuns undeva... Dar era singur, și aceia pe care ar fi putut să-i întrebe nu mai erau lîngă el; soția se îmbrăcase în hainele iernii, pe cînd celălalt, prietenul blînd și neașteptat... cu a cărui mînă caldă și bună se întîlnea cu bucurie... uitînd totul, sau încărcîndu-se deplin cu ceva foarte frumos, aproape ca năzuința lui euforică, fără nume, deasupra omenescului...

Lipsit de ajutor, se prăbușea ușor în hău. Hăul era noaptea. O noapte grea și fără capăt, în care se obișnuise să trăiască tot așa ca și oamenii normali. Noaptea dormea. Ca și el, de altfel, și locotenentul Aurel Simu ar fi trebuit să doarmă, dar nu izbutea să lipească geană de geană, deși ar fi dat nu știu cît ca să se poată lăsa în voia somnului măcar și-un minut, măcar și-un minut...

V

La numărul 8 pe strada Rîndunelelor se afla o casă fără etaj, modestă, înghesuită între altele asemenea ei. Pentru a răzbate în curtea interioară, unde se afla locuința lui Crețulescu, Aurel Simu străbătu mai întîi — sigur de sine, căci era orientat amănunțit asupra locului — gangul îngust, înalt, sonor, cu cuiburi de rîndunică la colțurile de sus. În fundul curții era pridvorul țărănesc, în umbra căruia dormitau o fereastră și o ușă, ambele închise, oarbe. Locotenentul știa că locatarul solitar, care se izola și în acest fel de lumea înconjurătoare, e acasă: Abia bătu la ușă,

că ea se și deschise, destul de brusc ca să te facă să presupui că bărbatul cu ochelari imenși, negri, se aflase foarte aproape. Fața lui palidă se deslușea ca o pată albă, exprimînd prin trăsături tremurătoare neliniștea și poate teama.

Simu îi vorbi pe cît putu el mai liniștitor. Încerca să-și învingă jena că tulbura, într-un fel, ceea ce toți numeau o „existență absolut limpede". Se folosea de o poveste, încropită pe informația sectoristului în legătură cu relațiile prietenești ale lui Crețulescu cu un anume profesor Adam. Aflase din întîmplare — preciza el cît mai natural — că se cunoștea cu Adam, care-i era prieten din copilărie.

— Nu l-am văzut de mulți ani și m-aș bucura să-l întîlnesc, dacă ai vrea să mă ajuți și să-mi dai voie să mă recomand...

Fusese tentat să se folosească de un nume fictiv; și-l rosti pe al său, dintr-o pudoare acută a sentimentelor, eliminînd, bineînțeles, calitatea funcției sale. Își propunea să fie atent, deoarece paloarea lui Crețulescu se accentuase. Buzele îi tremurară, trădîndu-i zăpăceala. Cu cine fusese prieten în copilărie?

— A, Adam! Da, da, cu el. Prieten din copilărie. Încerca să se poarte natural, dar nu reușea. Da, da, e minunat!

Expresia feței trăda un plîns care abia putea fi stăvilit; se vedea că așteptase încordat și acum nervii cedau.

— Ce e cu el? întrebă cu ascuțimi ciudate în voce. E ceva rău? Aproape că țipa: I s-a întîmplat o nenorocire? Da? Sînteți de la miliție? Îmi aduceți o veste teribilă? Vă rog, vă rog...

Atunci, pe loc, pornirea firească a lui Simu fusese de compasiune profundă, și încercarea lui spontană fusese de a înlătura tulburarea inutilă a sensibilității fragile de infirm. Era mai conștient ca oricînd de intimitatea lipsită de lumină în care trăia acest om, care nu putea să vadă nici măcar fotografia propriei soții, pierdută pentru totdeauna. În camera

mică, îmbîcsită cu obiecte disparate, în colţ cu o măsuţă pe care se afla un fel de tablou cu culorile reprezentate din materiale obişnuite — mătase, catifea, stofă, carton — se simţi emoţionat. Da, aceasta fusese prima lui reacţie. A doua fusese de interes faţă de Adam, despre care ştia atît de puţin. A treia... A treia se conturase mai tîrziu, pe cînd începea să priceapă că prezenţa lui Adam, foarte concretă în datele ei simple, era în acelaşi timp cît se poate de fragilă. Existenţa lui Adam se risipise de cîteva zile ca un fum. Nu se ştia de unde vine, unde a plecat şi pe cît timp, cine era şi la ce şcoală îşi avea catedra. La inspectorat se afirma categoric: nu exista în oraş un cadru didactic cu acest nume. Nici măcar în judeţ...

Dar pînă la acel fior în inimă — semn că simţea adversarul undeva pe aproape — încă mai considerase vizita la Claudiu Creţulescu doar ca pe o simplă chestiune de rutină. Prezenţa în casă a atîtor semne de interes faţă de arta plastică netezise calea întrebărilor pe care ancheta i le impunea.

— Bănuiesc că vizitezi secţia de artă a muzeului, nu-i aşa? îl întrebase căutînd să-şi stăpînească încordarea.

Mai tîrziu înţelese că întrebarea cu care Creţulescu îi răspunsese ascundea ceva: replica lui sunase aproape instantaneu:

— De unde ştii?

Şi tremurul glasului, da, de care-şi dăduse seama mai tîrziu, pe cînd reconstituia vizita, dovedea că infirmul ştia mai multe, încercînd cu disperare să ascundă adevărul. Recunoscînd că mergea la muzeu, accentua că soţia îl obişnuise să o facă.

— Ea era o pasionată şi mă lua şi pe mine, foarte des. Trebuie să recunosc că avea dreptate; e o atmosferă foarte reconfortantă. Îşi continua şi acolo exerciţiile de acasă. Claudiu arătă cu un gest al capului tabloul curios de pe măsuţă. Mă punea să pipăi tablourile, să spun ce culori simţeam, îmi scosese şi o autorizaţie specială. A fost ideea ei.

— Ai continuat şi pe urmă, dacă nu mă înşel...

— Da. Din obişnuinţă. Şi în memoria bietei mele soţii. Pentru mine a fost o pierdere groaznică.

Pauzele în dialog deveneau din ce în ce mai ciudate. Aurel Simu înţelese că orbul îşi dăduse seama că de fapt era interogat. Revăzînd totul, descoperi şi o anumită insistenţă în a atribui vizitele sale la muzeu exclusiv soţiei. Nimănui altcuiva. Spre exemplu lui Adam. Tocmai stăruinţa aceasta ostentativă, în ciuda tonalităţii de naturaleţe căutată, îl făcuse pe Simu, după primele întrebări, să se intereseze şi de acest Adam care-i răsărea în cale parcă din neant.

— Cu el n-ai fost niciodată prin secţia de artă a muzeului?

— Cu cine? Cu Adam?

Claudiu Creţulescu nu folosea acest fel de a se mira ca pe un tertip; mai de grabă părea că nu înţelegea cu adevărat. Înainte de a formula răspunsul („Lui nu-i plăceau muzeele şi chestiunile de artă"), îşi ridicase bărbia şi rămăsese într-o aşteptare nemişcată, atentă, ca atunci cînd ar fi voit să prindă un zvon nedesluşit venind de departe.

Felul în care încerca să-l ţină cît mai departe de orice bănuială pe prietenul său Adam bătea la ochi cu insistenţă din ce în ce mare.

— Dar ce-i plăcea dumnealui? izbuti să formuleze fără a depăşi nota unei întrebări decente.

— Ce să-i placă?

Din nou, Claudiu dădea semne că nu pricepea.

— Eu mi-l aduc aminte amator de pictură bună, se hazardă Simu.

— Pe cine, mă rog?

— Pe Adam.

— Adam? Părînd sincer uimit, Claudiu explică, sîcîit de o răguşeală nărăvaşă: Nu, nu, Adam nu prea arăta interes faţă de artă. Nu-i păsa de ea, deşi era un romantic în felul lui. Şi pentru că acel cuvînt „romantic" păru să sune nelalocul lui, preciză mai departe: Adică, avea fantezie. Un caracter plin de bunătate, de omenie, care n-ar fi jignit senti-

mentele cuiva. Cu toate că nu împărtășea vederile soției mele în legătură cu arta plastică, el niciodată nu și-a permis o observație în acest sens. Dimpotrivă, despre ea vorbea ca despre o sfîntă.

— Nu te-a îndemnat să te duci la muzeu, dar nici nu te oprea. Te duceai destul de des.

— De unde știi?

Întrebarea lui Claudiu venise instantaneu, și tonul ei, mai cu seamă, îl făcuse pe Simu să-și muște buzele furios. Inventă o explicație, atît cît poate fi găsit ceva plauzibil în asemenea situații: i se spusese, pe cînd se interesa de Adam ca de un vechi și bun prieten.

— După ce mi-am pierdut soția, el a fost singurul care, dincolo de o mînă de ajutor întinsă din întîmplare ca să trec strada, mi-a adus și prietenia sa caldă și bună. El este binefacerea mea, un partener înțelegător într-o singurătate pe care nu am cum să ți-o explic și nu ai cum o înțelege. Omenie ca a sa rar se găsește în lume! Alături de el mă simt înălțat, exaltat și, dacă n-ar fi prețios, aș folosi chiar cuvîntul „fericit". Acesta e Adam!

Recapitulînd, Simu fu nevoit să constate că pentru el Adam încă nu există, după cum pe tabloul îndrăgit de Claudiu Crețulescu, atins de atîtea ori cu mîna, nu se afla nici o amprentă digitală! Flerul anchetatorului tresări. Adam. Tocmai pentru că nu l-a însoțit niciodată pe prietenul său nevăzător la muzeu și tocmai pentru că striga în gura mare, cît putea de tare, că nu-l interesa pictura nici cît negrul sub unghie... Claudiu se folosise chiar de cuvîntul „ageamiu"; Adam era un „ageamiu", și în materie de artă călca în strîchini! Iarăși și iarăși aceeași stăruință ostentativă, aproape dramatică, cu atît mai concludentă acum, cînd Simu stabilea în tăcerea adîncă a nopții ipoteza cea mai plauzibilă: Adam era autorul furtului, deși faptul în sine fusese săvîrșit de omul cu reputație nepătată, de-o cinste ireproșabilă, care era Claudiu Crețulescu. Încă nu-și putea explica modalitatea prin care buna-credință a

acestuia fusese înșelată. Învăluit în mister, Adam avusese geniala idee de a pune între el și urmăritorii săi — așa cum în basme se aruncă în urmă o perie care se transformă într-o pădure deasă, de netrecut — un ocean de întuneric, pe Claudiu Crețulescu.

Experimentatul milițian Aurel Simu înțelesese că, în jocul dintre el și Adam, nu făcea altceva decît să ocupe deocamdată locul pe care tîlharul i-l destinase premeditat. Se afla, cu alte cuvinte, exact acolo unde Adam voise să se afle după ce furtul va fi descoperit. Planul era drăcesc și Simu se gîndea furios că nu va avea cum să ocolească obstacolul pus în cale; Claudiu. E foarte adevărat că fuseseră luate toate măsurile care se impuneau: punctele de graniță fuseseră avertizate și urmau să primească un portret-robot al lui Adam; erau cercetate ghișeele gării și ale biroului de voiaj spre a se stabili în ce direcție își cumpărase bilet de tren presupusul prieten al lui Claudiu, atunci cînd plecase într-o călătorie „de cîteva zile". Nici un amănunt nu era lăsat nefolosit în interesul cercetărilor.

Dar Simu rămînea deocamdată față în față cu acest imens întuneric, în care încerca zadarnic să pătrundă și să găsească adevărul.

VI

Cine ar putea spune cu precizie în ce se convertesc imaginile și noțiunile de care ne folosim în mod obișnuit în existența noastră cea de toate zilele, atunci cînd depășesc un intens perete de beznă și pătrund într-un univers atît de aparte de ceea ce trăim obișnuit. N-ar fi putut-o face nici Claudiu Crețulescu, deși se afla într-un moment decisiv al vieții sale. Învălmășeala începea cu Adam și se sfîrșea cu acest prieten al lui Adam, pe care-l simțea veșnic prezent în preajma lui, treaz și atent la orice ar fi făcut. Uneori avea senzația aproape materială că se apropia mai mult decît se cuvenea de căminul în

care se simțise la adăpost pînă în urmă cu cîteva zile. Îi auzea pașii încă îndepărtați, încordîndu-se de parcă se pregătea să-l înfrunte cu o vehemență ce nu-i stătea în caracter. Ecoul de pași lovea în sensibilitatea lui ca un tîrnăcop în zidul ce trebuia demolat. „Un al treilea între noi este cu neputință", îl prevenise Adam de mai multe ori. „Cînd el va veni, eu voi dispărea!" Antipatia lui Claudiu se intensifica atunci cînd era nevoit să conchidă că acest „al treilea" se și făcuse prezent, stăruia în existența lui și-l gonise pe Adam, întocmai așa cum îi și prevestise. Adam reușise în adevăr să-l facă să vadă în Simu nu un reprezentant al unei autorități — așa cum fusese înclinat la început, în fața avalanșei de întrebări asemănătoare cu ceea ce bănuia că e un „interogatoriu" — ci o forță brutală și oarbă care secera omenia și blîndețea de pe suprafața pămîntului.

Așteptîndu-l, Claudiu se gîndea la necruțarea pe care i-o trimitea încă de departe și pe care i-o punea pe umeri cînd se afla în imediata apropiere. Ședea nemișcat în fotoliul din fața ușii, fără un gest, ore întregi, ascultînd încordat orice urmă de zvon ce ar fi venit dinafară.

Femeia care-i îngrijea gospodăria și-i făcea aprovizionările povestea că în dimineața aceea se speriase chiar, întrucît îl găsise în fotoliu așa de rigid, cu umerii astfel căzuți și cu capul lăsat pe spate, încît crezuse — Maică precistă! — că-și dăduse duhul. „Nici moartea soției nu l-a zdruncinat în halul ăsta!" accentuă ea, gata să adauge un alt amănunt încă și mai uimitor.

Și în acest timp, Claudiu aștepta, ridicînd fruntea și adulmecînd ori de cîte ori i se părea că aude aproape pașii care-i sunau ca un ecou necurmat în conștiința agitată.

Cînd auzi bătaia în ușă se ridică din fotoliu decis să-și înfrunte oricum oaspetele nedorit. Simu îi aducea de data aceasta (Oare, Simu îl chema cu adevărat?) nu numai necruțarea lui autoritară, ci și încă

ceva, o undă difuză, fără nume, un fior care pătrunse în el și răvăși tot ceea ce abia izbutise să așeze. Tremura din tot trupul, încercînd să înțeleagă după mișcările noului sosit ce-i aducea neliniștitor și tulbure încă.

Simu îi ceru amănunte în legătură cu Adam.

— Cine e Adam la urma urmei, te-ai întrebat vreodată? Ce știi despre el?

Se pregătise să-și apere prietenul și iată că nu putea; nu știa prea multe despre el (Cine era în realitate, de unde răsărise, ce urmărea etc.), *după cum nu știa despre alții cu care intra în contact.* Avusese, însă, încredere în propriile lui simțuri. Avea dreptul să-și aleagă prietenii după propriile sentimente. Căile prin care încerca să despartă oamenii în buni și răi nu erau aceleași ca ale oamenilor cu văz, deci cu o sensibilitate normală. Cu toate acestea însă își putea forma și el o părere care să nu fie eronată cu totul. Era convins că ceea ce spunea era temeinic. Și totuși nu putea scăpa de o senzație apăsătoare de nesiguranță și spaimă, care venea, parc-se, de la o nuanță de miros ciudat, o vagă aromă de muzeu și de uleiuri folosite în pictură.

Nu mai putu sta în fotoliu. Se ridică și începu să se miște prin casă, pradă unei agitații greu de ascuns. Șoptea cu accente tragice: „Adam va reveni. Mi-a spus că nu va lipsi decît cîteva zile, cel mult o săptămînă. El nu e în stare să mintă sau să facă rău..." Tocmai atunci degetele sale atinseră un obiect necunoscut și foarte cunoscut, în același timp, pe care Simu îl adusese și îl așezase pe măsuță, peste tabloul experimental lăsat de soție. După primul șoc — își trăsese degetele ca ars — pipăi din nou.

— Ți se pare cunoscut? întrebă Simu.

Claudiu nu răspunse. Pipăia încet, încercînd să-și amintească ceva, în timp ce Simu îi vorbea de un fiș negru, pe care l-ar fi purtat într-o zi anumită a săptămînii trecute.

— De la Adam îl aveai? Acum unde e?
— Ce? Ce anume?
— Fîşul.
Făcu eforturi ca să poată răspunde, zdrobit de greutatea faptelor de care se lovea. Nu purta fîş din pricina zgomotului continuu pe care-l face şi care i-ar acoperi celelalte zgomote ale străzii. Şi, totuşi, susţinea Simu, vinerea trecută fusese văzut îmbrăcat cu un fîş negru, filfîind în vînt. Adăugase:
— Lui Adam îi place îmbrăcămintea largă. A lui fusese ideea să-l porţi?
— Nu... nu ştiu. *Nu-mi aduc aminte de nici un fîş.*
— Cei de la muzeu şi-l amintesc foarte bine, preciză Simu aspru fără să vrea.
Pe trăsăturile dinafara ochelarilor negri, imenşi, citea o încordare fără margini. Simu avu impresia că asista la un teribil efort de a face lumină în memoria plină de întuneric. Îi propuse să parcurgă împreună ziua aceea de vineri, s-o străbată pas cu pas, din momentul întîlnirii lui Claudiu cu Adam.
— Ştiu doar atît: că a fost o zi fericită.
— În ce sens?
— M-am plimbat îndelung cu Adam. La braţ amîndoi, prin parc. Era soare şi ne simţeam eliberaţi de orice griji mărunte, chiar de gîndurile obişnuite, pămîntene. Ne simţeam uriaşi, planînd undeva foarte departe deasupra lumii...
— Şi apoi?
Simu punea întrebarea încordat ca un arc. Se simţea foarte aproape de un punct decisiv, pe care, însă, Claudiu îl îndepărtă simplu, ridicînd din umeri.
— Apoi? Nimic, zise el aproape dezolat.
— Chiar nimic, nimic?
— *Absolut* nimic.
— Gîndeşte-te bine. Au urmat doar atîtea...
După o şovăială, Claudiu preciză cu glasul tremurat:
— Trăiam exuberant şi puternic... Nu găsea cuvintele de care avea nevoie, dar continua prinzînd

vigoare: Alunecam şi pluteam în sferele pe care mi le-am dorit întotdeauna şi al căror secret nu-l ştia decît el...
— Adam?
Claudiu făcu „da" din cap. Dar Simu văzu cum degetele sale coborau din nou, încet, temătoare, spre tabloul adus de el şi aşezat pe masă: „Capul de fată". Faţa lui Creţulescu lăsa să se întrevadă că această prezenţă echivala cu un puternic sentiment de spaimă inexplicabilă.
— Nici asta nu-ţi aduce în memorie nimic?
Simu aştepta sufocat.

VII

Evenimentele se precipitară. Ancheta în legătură cu Claudiu Creţulescu rămase deocamdată pe planul doi. Simu fu nevoit să părăsească acest teren nesigur ca o mlaştină pentru a se repezi pe o pistă nouă. Se aflase că Adam îşi cumpărase biletul de tren cu destinaţia S. Salariata de la ghişeul agenţiei de voiaj recunoscu — sau i se păru că recunoaşte — în portretul-robot ce-i fusese arătat pe acela care-i spusese, atunci cînd stăruise pentru un loc la primul tren spre S., că este „specialist în evaluarea operelor de artă". Era de notorietate că, de curînd, muzeul din acel oraş descoperise în depozitele lui puţin cercetate mai înainte o splendidă pînză de Rembrandt. În răstimpul, cît îl avu disponibil pînă la plecare, Simu fu ocupat să urmărească în ziare relatările în legătură cu acest tablou regăsit aproape miraculos. În toate ziarele se scriau rînduri exaltate, se foloseau cuvinte puternic colorate, se făcea risipă de emoţii, iar Simu se cutremura bănuind în ce primejdie se afla Rembrandt, dacă rechinul de Adam o luase, în adevăr, într-acolo.
Aflase apoi că lovitura pe care-o pregătea Adam respecta aceeaşi manieră de lucru ca şi la muzeul lor: exista, adică, şi aici o cerere a unui nevăzător,

în termeni foarte apropiați de cei folosiți de Claudiu Crețulescu, și exista Adam însuși, dacă se va adeveri că o luase fără nici o abatere spre interiorul țării, în loc să încerce să treacă frontiera cu prima sa pradă. De aici puteau decurge cîteva ipoteze. În primul rînd, aceea că adversarul său nu lucra izolat, ci era încadrat într-o bandă. Ceea ce izbuteau unii să sustragă, alții treceau peste graniță, într-un mod pe care urmau să-l stabilească. În acest caz, aria de acțiune împotriva hoților trebuia mult lărgită.

Simu era conștient de toate consecințele posibile în timp ce îl asculta pe locotenentul Alecu, un bărbat prezentabil, în haine de o ținută ireproșabilă, care forma fraze frumoase, punîndu-l pedant la curent cu ceea ce se stabilise pînă în acel moment la S.

Care erau faptele? Unul dintre funcționarii muzeului sesizase miliția că fusese depusă o cerere a unui orb prin care acesta solicita dreptul să atingă exponatele, inclusiv cele din sălile de artă. Ar fi fost imposibil — declara Alecu în stilul lui prețios — să nu se manifeste spiritul de vigilență, mai ales că nu de mult se făcuse o prelucrare cu colectivul muzeului tocmai în această direcție. Descoperirea prețiosului tablou al lui Rembrandt îi obliga. Asupra lui plana o primejdie reală, cu atît mai mult cu cît hoțul de la celălalt muzeu o luase încoace.

— Cum îl cheamă pe orb? întrebă Simu, pe cînd se îndreptau spre sediul muzeului. Pe urmă, cîntări îndelung în minte acest nume complet necunoscut, ca și cînd acesta i-ar fi adus vreun element nou în ancheta sa. Ce fel de om e?

— Nu prea în vîrstă, mai mult tînăr. Un nemulțumit de soarta sa. Din ce-am putut afla despre el, se pare că și-a pierdut vederea într-un accident de mașină în copilărie.

— Sînt aproape sigur că puțin îi pasă de muzee și de arta plastică. Așa e, tovarășe Alecu? Alecu confirmă fără să șovăie. L-a apucat subit pasiunea frumosului! exclamă cu sarcasm amar Simu, presimțind reîntîlnirea cu metoda cunoscută. Are și un prieten,

dacă totul e să fie identic, unul care-i aduce alinare și fericire. Apropo, nu se întîlnește cu nimeni de cîteva zile încoace? Cu un „prieten", stărui Simu în aceeași tonalitate sarcastică, în parc, pe-o alee însorită, un om întreg și un infirm, prieteni dragi, unul mai uman decît celălalt, înclinați spre romantism, nu spre artele frumoase...

Alecu nu-i înțelegea starea sufletească, dar încerca să-i dea cît mai multe răspunsuri, conducîndu-l prevenitor, de parcă-i era oaspete personal, nu tovarăș de misiune. După ce urcară scara de marmură a somptuoasei intrări, continuară pe un coridor luminos, cu un rînd de ferestre pe-o parte, și în cealaltă cu un rînd de uși albe, cu delicate modele rococo. Pe una scria „Director", și această similitudine îi păru lui Simu aproape grotească, incredibilă. Cererea însăși, redactată aproape în aceeași termeni („...apelez la sentimentele umane ale dumneavoastră și ale colectivului pe care-l conduceți...") îi aduse lui Simu foarte aproape pe vicleanul său adversar, care de data aceasta nu se apăra, jucîndu-se, ci *îl provoca de-a dreptul.*

În mintea lui se născu un gînd, ce-l făcu să nu se mai intereseze de toate amănuntele pe care Alecu le cerceta cu minuție. Spre uimirea acestuia, îl întrebă nerăbdător:

— Văd că i-ați dat aprobarea. I-ați și comunicat rezultatul?

— Cred că i s-a răspuns în scris.

— Ați întrebat la miliție dacă sînt de acord? Sau v-ați bazat pe aspectele „curate" ale chestiunii?

— Cred că a întrebat funcționarul care mi-a prezentat cererea.

Funcționarul veni imediat și făcu precizarea că nu a întrebat pe nimeni de la miliție, că a prezentat cererea directorului și abia după prelucrarea aceea s-a adresat lui Alecu. Sigur că-și aducea aminte de orbul care venise cu cererea. Nu i-a răspuns în scris lui Daniel Vlăduccanu, iar în muzeu nu fusese semnalat vreun orb.

— Ce-ar fi, tovarăşe Alecu, să aranjăm noi să i se comunice? propuse Simu în cele din urmă. Va merge cu noi funcţionarul care a vorbit cu Vlăduceanu, îl va recunoaşte şi-i va aduce la cunoştinţă vestea cea bună, cum că cererea i-a fost aprobată.

Daniel Vlăduceanu locuia pe Splaiul Independenţei, în partea mărginaşă a acestei străzi, într-o căsuţă modestă, dincolo de un gard înalt din scînduri negre, şubrezite de scurgerea vremii. Cei doi ofiţeri de miliţie rămaseră în umbra gardului, urmărind cu auzul scîrţîitul jalnic al porţii şi paşii funcţionarului de la muzeu. După părerea lui Simu nu aveau nevoie să se ascundă pentru că „nu speriau nici un vînat". „Acest vînat nici nu există."

Aceasta era profunda lui opinie, deşi acceptă pînă în cele din urmă — din probitate profesională — minimele măsuri de prevedere elaborate de colegul său. Îl auziră pe funcţionar bătînd într-o uşă, întrebînd de Vlăduceanu, şi tot ce mai urmă cînd acesta se arătă.

Vlăduceanu era cu adevărat un tip irascibil. Tună şi fulgeră împotriva vizitei care-l inoportună. Zadarnic îi vorbea reprezentantul muzeului cu blîndeţe şi înţelegere. Ceea ce susţinu infirmul îl făcu pe Simu să-şi muşte buzele şi să-şi strîngă pumnii. Alături de el Alecu, palid, clipea cu un aer vinovat. Daniel Vlăduceanu afirma răspicat că habar nu avea de nici o cerere către muzeu şi că-l doare-n cot de muzee şi de alte chestii dintr-astea. Dracul să le ia pe toate!

— Să mergem! îi spuse lui Alecu cîţiva paşi mai încolo de casa lui Vlăduceanu, despărţindu-se subit de funcţionarul de la muzeu, care rămăsese perplex. De-acum fiecare secundă îşi are însemnătatea ei!

VIII

Inima lui Simu era rece ca gheaţa. Maşina gonea, sunînd prelung din claxon ori de cîte ori se iveau alte vehicule în cale. Inima i se răcise din clipa în care comandantul îi transmisese comunicarea punctului de frontieră J. La J., fusese pusă sub control o maşină suspectă. Se pare că hoţul de tablouri, după ce aruncase momeala în S., se amestecase în uriaşul reflux de toamnă al turiştilor, încercînd să se strecoare neobservat peste graniţă.

Grănicerii aveau nevoie de Simu pentru a stabili dacă acesta era omul căutat. Maşina străbătu cu o sută patruzeci de kilometri pe oră ultima porţiune a drumului. Sunînd năprasnic, automobilul miliţiei se apropie de cocheta clădire a punctului de frontieră. Simu sări din mers, cît pe-aci să-şi piardă echilibrul. Comandantul postului de grăniceri îl puse la curent cu cele întîmplate. Îl conduse apoi la splendidul „Opel" alb, staţionat pentru control. Locotenentul de miliţie făcu paşi mari, nerăbdător să ajungă faţă în faţă cu presupusul său adversar. Lîngă maşină întîlni un bărbat care fuma paşnic, nu prea înalt de statură, pleşuv, cu cîteva şuviţe de păr pieptănate lins peste suprafaţa lucie a craniului. Avea o voce catifelată, chit că formula de fapt un protest. Nu înţelegea pur şi simplu de ce se proceda astfel cu el şi de ce era oprit să plece mai departe, cînd nu încălcase cu nimic vreuna din legile ţării minunate pe care o vizitase cu plăcere. Vorbea în franceză şi după paşaport era cetăţean monachez.

— Nu credeam c-am făcut ceva rău cumpărînd de la ţărani *picturi religioase* pe sticlă. Desenele naive, culorile primitive îmi dau fiori de viaţă arhaică, poate un tulburător filon ancestral, ceva simplu şi natural cum numai în ţara dumneavoastră am găsit...

Ceea ce spunea era convingător. Simu trecu încet prin mîinile sale sticlele, pe care autori neîndemînatici amestecaseră culori vii şi simboluri naive pentru a reprezenta o lume la intersecţia realităţii cu visul. Străinul nu conteneă să-şi formuleze — cu modulaţii catifelate — regretul că nu cunoscuse legile care interzic acest mod de circulaţie a valorilor

spirituale. Își îndulcea mai mult vocea. Dacă ar fi știut, s-ar fi abținut fără discuție. Dar acum, dacă ajunsese pînă aici, oare nu ar fi drept să se manifeste față de bunele lui intenții clemență și înțelegere?

Întreba și-l privea intens pe Simu. Acesta își simțea inima tot rece ca gheața, gîndindu-se că un asemenea glas ar fi putut să-i pară unuia cum e Claudiu Crețulescu un balsam, exaltîndu-i spiritul de sacrificiu în direcția dorită de el, cel care se dădea drept un om ca toți oamenii, un prieten drag, un Adam oarecare. Întrevedea în acest om adversarul abil și primejdios, deși nu-și conturase încă nici o dovadă cu care să se susțină în fața propriei conștiințe. Căuta să descopere, sub înfățișarea distinsă, trăsăturile specifice celuilalt: tăietura — cam vulgară a gurii, culoarea aprinsă a părului, pistruii din pomeții proeminenți, în perfectă armonie cu expresia șireată a ochilor mici, de obicei apăsați de povara pleoapelor coborîte...

Cea mai bună dovadă ar fi fost tabloul, acea compoziție sustrasă din muzeu, „Capul de fată", pînză valoroasă care putea fi plasată rapid și rentabil... Îl asculta cu atenție, privindu-l intens și trecînd încet la altă bucată de sticlă colorată. Simțea o oarecare tulburare venindu-i de la ochii strălucitori, puternici ca niște reflectoare misterioase.

Înregistra aproape inconștient detalii ale suprafeței și volumului, ale netezimii feței și asprimii dosului de hîrtie ieftină, lipită cu mijloace rudimentare. Părea că se află din ce în ce mai mult sub puterea ochilor mari, puțin umezi, foarte luminoși, armonizîndu-se în primul rînd cu catifeaua de bună calitate a vocii...

Și deodată se cutremură.

Își plecă privirea, pe cînd mîinile întorceau pe față și pe dos o pictură pe sticlă și degetele sale încercau să dezlipească hîrtia lipită pe spate... O mișcare scurtă, parcă neterminată, brusc întreruptă de

un trăznet care căzu din senin asupra lui. Se clătină? De ce? Se prăbuși? Cînd? De ce simțea durerea aceea insuportabilă în degete? Ce le înfășura cald și lipicios? Și de ce zgomot de sticlă spartă? De ce vuietul acesta ca de război?

IX

Hoțul încercase să fugă. Într-un moment pe care-l socotise prielnic, aflîndu-se singur cu civilul acela care părea pe pragul unei descoperiri ce-i putea fi fatală! Îl lovise atunci și încercase să-i smulgă tabloul din brațe. Simu nu-l lăsase, strîngîndu-l cu atîta patimă, încît sticla se sfărîmase, tăind în carnea degetelor. Atunci străinul sărise în mașina sa, țîșnind parcă spre orizont. Soldatul care-i ieșise în cale, dacă n-ar fi izbutit să sară, ar fi fost pur și simplu spulberat. Asupra mașinii se trăseseră focuri de armă. O cotitură, apoi alta — ca să scape de tirul gloanțelor. La un moment dat pierdu controlul asupra volanului. O aripă lovi furios o bornă de beton armat. Întreaga mașină țopăise cîteva momente ca apucată de streche, apoi se rostogolise de vreo trei ori, izbindu-se, pînă la urmă, de trunchiul unui copac.

Îl găsiră sub sfărîmături zăcînd fără viață, ca o păpușă neînsufletită din care fuseseră scoși cîlții și arcurile interioare. Dar „Capul de fată" se afla în siguranță la pieptul lui Simu. Adversarul său fusese fără îndoială un as în materie. De data aceasta i se înfundase, și Simu ar fi putut să se considere satisfăcut de victoria repurtată. Indiferent de circumstanțe, era evident că orbul fusese împins la un act antisocial de glasul catifelat și de falsa umanitate pe care o afișa cu nerușinare hoțul. Mai mult decît furtul în sine, comportarea neomenească față de orb îi apărea într-o lumină sinistră locotenentului. Ori cîtă clemență ar avea legile și cei care le aplică față de

asemenea cazuri ieşite din comun, Claudiu Creţulescu trebuia să dea, dacă nu socoteală ca un om întreg, cel puţin să-şi explice fapta, s-o justifice dacă-i stătea în puteri, să-şi exprime regretul pentru uşurinţa de care dăduse dovadă.

Cu aceste gînduri ajunse Simu la comandant. Colonelul Nicolau îl primi imediat. Ridicîndu-se de pe scaun, veni să-i strîngă mîna, felicitîndu-l în felul acesta simplu, fără cuvinte de prisos, dar cald şi viguros.

— Necazurile noastre nu iau, din nefericire, sfîrşit cu ceea ce ai izbutit, Simule, începu el cu un aer resemnat, arătînd locotenentului un scaun, semn că au de discutat.

— Aşa cred şi eu, confirmă Simu, cu gîndul la Claudiu. A rămas Creţulescu ăsta...

— Tocmai în legătură cu el voiam să-ţi vorbesc neapărat, Simule. Nu ştiu cum de i-a venit ideea de a se spînzura! Nu e în firea lucrurilor. Oricum, faptul s-a petrecut. Un moment, Simule. L-a salvat menajera, care, îngrijorată din pricina stării lui, s-a întors din drum să se mai convingă o dată că totul e în ordine. L-a găsit agăţat de cîrligul din tavan. Stai, nu te pripi! Poate că acum e în afară de orice pericol. Femeia ne-a adus acum vreo jumătate de oră scrisoarea de adio a nefericitului. Iat-o. Nu e adresată nimănui, dar din cîte am înţeles, citind-o, te interesează direct. Ţi-o dau, citeşte-o şi trage toate concluziile. Apoi să încheiem dosarul acestei afaceri.

Simu înţelese abia mai tîrziu tîlcul îndemnului de a nu se pripi, de a nu judeca în grabă.

În noaptea aceea n-a fost chip să doarmă, deşi era frînt de oboseală. Pe de o parte, încercînd să pătrundă înţelesul mai adînc al scrisorii lui Creţulescu („Sînt faţă în faţă cu propria mea conştiinţă..."), pe de alta, luptîndu-se cu simţămîntul de vinovăţie pe care patetica scrisoare i-l inspira. Îl revedea pe infirm în timpul ultimei lor convorbiri. Se subţiase şi se uscase în răstimp de cîteva ore necrezut de mult; se scofîlcise şi se cocoşase exprimînd prin toate trăsăturile sale fizice o suferinţă interioară fără margini. Regăsea în confesiunea dramatică aceeaşi neputinţă de *a-şi aminti şi de a înţelege*; gîndirea sa făcea eforturi desperate şi sărea de la starea de euforie („mai presus de sensibilitatea mea obişnuită, mai presus de propria mea fiinţă") la zona cea tulbure care rămăsese în fiinţa sa, vag de tot şi depărtat, ca un vuiet de tren care străbate cine ştie unde un pod metalic. Acestea le spunea Claudiu, în esenţă, în scrisoarea de adio, destinată să-i explice gestul. Nu-şi aducea aminte de nimic rău, dar *era apăsat de simţămîntul unei vinovăţii inexplicabile*. Cum şi în ce fel greşise nu ştia, nu-şi putea explica. Probabil că între momentul înaltei euforii şi revenirea la realitatea cotidiană se petrecuse ceva inexplicabil şi teribil, ceva ce scăpa, alunecos, înţelegerii şi memoriei sale. („Cu o asemenea nesiguranţă nu se poate trăi; eu, cel puţin, nu, nu pot. Şi atunci mai bună e moartea decît povara continuă...")

Cum îşi cobora pleoapele, Simu îl şi vedea pe Claudiu, uscat ca o creangă iarna, zbătîndu-se în viscol, cu acelaşi geamăt scîrţîitor şi sinistru: „Nu-mi aduc aminte! Nu-mi aduc şi nu înţeleg! Totul începuse promiţător şi fierbinte..." Dimineaţa îl prinse cu capul greu, indispus, obosit de moarte şi fără să fi ajuns la capătul frămîntului său. Porni la serviciu fără nici un chef. Ajunsese să se învinuiască că-l dusese pe Claudiu Creţulescu pînă în pragul sinuciderii cu stîngăcia sa. Îşi spunea că procedase fără tact, lovind cu necruţare, fără să-şi dea seama că ticăloşia îşi luase drept paravan un caracter cinstit şi integru. Avea, ca atare, o datorie de plătit faţă de Claudiu. Şi nu numai faţă de el. Datoria lui era să priceapă pînă la capăt circumstanţele cazului, pentru ca închiderea dosarului să nu mai lase nimănui nici un dubiu.

Se pomeni că își schimbă drumul. Și avu norocul să îl găsească încă acasă pe Sabin Herescu, un binecunoscut nume în neurologie. Bărbatul ascetic, distins, îi întinse prietenos mîna delicată, cu degete lungi, nervoase. Rămase cam mirat aflînd că un locotenent de miliție avea nevoie, nici mai mult, nici mai puțin, decît de un tratat de parapsihologie, sau de ceva „în genul acesta".

— Cum ți-a venit ideea, dragă? întrebă Herescu fără să-și ascundă uimirea.

— Nu știi cum e în meseria noastră? Întotdeauna se ivește cîte ceva care pare ieșit din comun, sau este ieșit din comun. Am citit undeva relatarea unei dileme judiciare: criminalul pretindea a fi săvîrșit fapta împotriva voinței sale, în stare de hipnoză. Știu că un om în stare de hipnoză poate săvîrși fapte pe care i le comandă o altă voință mai puternică; întrebarea e dacă și fapte care, în mod obișnuit, sînt împotriva firii celui în transă. Așadar, hipnoza ar putea fi folosită de oameni și în cazuri de călcare a legilor?

Herescu rîse potolit. Se aflau pe un teren alunecos, un fel de ținut al nisipurilor mișcătoare. Îl îndemnă la prudență și accentuă că, într-un caz de acest fel, el n-ar putea să-l susțină în fața justiției.

— Am venit ca particular. Mă interesează ca atare. Convorbirea noastră nu te angajează cu nimic. Vreau eu să mă lămuresc în această problemă.

— Atunci, te ascult mai departe.

Simu îi relată cazul lui Claudiu Crețulescu, aparent și hoț și victimă, *care nu-și mai amintește cum a acționat.*

— N-ar fi exclusă ipoteza drogurilor. Sau administrarea sistematică a unor tranchilizante pînă la a reduce la zero voința victimei transformată în făptaș, împotriva firii sale.

Simu înclina către hipnotism sau poate către ceva mai mult chiar... Ceva nou și neîntîlnit încă...

— Altfel nu poate fi elucidat acest caz. Personal cred că nu avem voie să neglijăm nimic în profesia noastră, oricît ar părea de incredibil sau de neînțeles. Și mai cu seamă atunci...

X

Simu nu uită, însă, că mai avea o obligație. După ce închise dosarul, cu încheierile de rigoare, ieși, îndreptîndu-se de data aceasta spre spitalul unde zăcea Claudiu Crețulescu. Venea ca om. Și-i aducea prietenia. O singură precizare își permise: fusese — afirma cu dezinvoltură — la muzeu și contemplase tabloul. Îl impresionase în chipul cel mai deosebit. Sub titlul simplu „Cap de fată" se ascunde în realitate o lucrare splendidă! Știa că va avea de întîmpinat un anumit fel de stînjeneală tulbure din partea lui Claudiu Crețulescu. Merse însă mai departe, dornic de a depăși această psihoză din conștiința infirmului de atîtea ori lovit. Continuă să vorbească despre tabloul salvat de la pieire:

— După cîte îmi pot da seama, ca nepriceput în arta plastică, tabloul înfățișează *cu geniu* adolescența la momentul de intersecție dintre gingășia, copilărească încă, și agresivitatea... (Nu găsea termenii proprii și înainta cu grijă, căutînd locurile pe unde să se strecoare) agresivitatea unei femei care încă n-a explodat ca un mugure în soarele primăverii...

Își dădu seama că repetă aidoma ceea ce auzise de la directorul muzeului despre pictura aceea și se opri stînjenit, dar și amuzat. Pentru el, semnificația tabloului era de altă natură, mai amplă și mai complexă, lucru pe care nu avea cum să-l strecoare în convorbirea sa cu Claudiu. Îi păru bine că fața acestuia, atît cît depășea suprafața ochelarilor negri, se lumina treptat.

— Soția mi-a vorbit prima dată de acest tablou, rosti el înduioșat. Și în mai multe rînduri mi l-a descris în amănunte. Dar nu ca dumneata, care găsești

expresii adecvate, convingătoare. E atît de frumoasă fata aceea? Continuă te rog să mi-o descrii...

Ca să-i facă pe plac şi să nu se dea de gol, Simu repetă aproape cuvînt cu cuvînt ceea ce păstrase în sine ca un ecou de la prima sa vizită făcută la muzeu. Claudiu ascultă încîntat, repetînd extaziat:

— Abia acum înţeleg. Abia acum! Şi nevastă-mea îmi vorbea de fată, dar altfel, nu atît de tulburător. Te superi dacă te rog să continui?...

UN CAZ CIUDAT DE ANABIOZĂ

I

1. DOAMNA şi domnul L. luau micul dejun pe terasa din dosul casei într-o dimineaţă plăcută de sfîrşit de primăvară. Ciripeau păsările şi aerul parfumat şi bun, ca o băutură aromitoare, părea să răcorească zăduful verii ce se prevestea. O sprînceană de paltini uriaşi izola clădirea şi mica pajişte din faţa terasei de şoseaua pe care se auzeau mugind cînd şi cînd motoarele automobilelor în plină viteză.

Îi servea încet bătrînul astmatic, care avea mai mult înfăţişare de bunic — membru direct al familiei — decît de umil servitor, deşi era sfios şi temător ca orice serv într-o casă severă; el era acela care aducea tăvile cu cele trebuitoare la masă, sau aduna vasele folosite. Uscăţiv şi adînc brăzdat de trecerea vremii, tremurător şi nesigur în mişcări, omuleţul smochinit căpăta un oarecare aer de distincţie de la părul şi sprîncenele complet albe. El o sorbea din ochi pe stăpînă, stăpîna pe domnul L. Strălucitorul domn L. părea să nu-l simpatizeze pe bătrîn — la modul vizibil — şi poate că nici pe consoarta sa, căreia nu-i împărtăşea nici una dintre privirile devotate, grele de exaltări şi de dorinţe arzătoare.

La cei patruzeci de ani, pe care îi depăşise, doamna L. arăta o înflorire remarcabilă; era o persoană bine făcută, cu un trup modelat din rotunjimi voluptoase, foarte armonioase, pe care se pricepea să le expună cu cochetărie. Un decolteu generos îi dezvelea partea de sus a pieptului proeminent şi gîtul rotund, nu prea înalt, dar imaculat şi rotunjit ca o coloană de fildeş. Albul pielii devenea orbitor,

mai cu seamă într-o lumină exuberantă ca aceea a dimineții de atunci. Soțul ei, părînd mai tînăr cu cel puțin cîțiva ani, dacă nu cu un deceniu, pretindea în realitate a avea aceeași vîrstă ca și ea. Umerii lui aproape atletici, bine desenați prin materialul scămos al halatului de casă, contrastau cu chipul copilăros, poate din pricina netezimii pielii și a buzelor răsfrînte a îmbufnare infantilă. Felul cum știa el să servească o poantă, rotunjindu-și-le comic, o făcea pe venerabila doamnă L. să rîdă într-un fel care-i era propriu: cu capul dat mult pe spate, parcă numai cu scopul de a-și arăta dantura impecabilă, frumos arcuită, ca un colan de perle pe o catifea roșie, întunecată. În acele clipe, părea sincer amuzată de ceea ce îi povestea el.

Tocmai cînd era cu capul adînc dat pe spate ca să rîdă în voie, știind că asta îi place lui foarte mult, un zgomot ciudat îi lovi auzul și o făcu să-și revină, privind întrebător în jur. Cu toate că îl auzi pe domnul L. strecurînd printre dinți cu dispreț „dobitocul", știind în acest fel despre cine e vorba, tot întrebă reflex:

— Ai auzit?

— A fost ca și cînd ramolitul tău protejat ar fi scăpat tava cu ceștile de cafea în hol. Ar fi vremea să scăpăm de el, ce naiba, nu mai merge. Abia se mai ține pe picioare. Cine știe ce pocinog o mai fi făcut și acum.

— Să nu-i fi venit rău, bietului om, zise ea. În adevăr, nu mai e în putere, deși mă întreb cîteodată ce vitalitate nesecată îl menține încă viu. Mi-aduc aminte că pe vremea tatălui meu . . .

— Iată-l, zise domnul L., care stătea cu fața spre casă, parcă mai mult cu intenția de a-i tăia pofta unor destăinuiri plicticoase. Ce-o fi cu el? Parcă a avut o vedenie.

Bătrînul venea, în adevăr, zorit, cu pași tremurători, cu fața răvășită, iar cînd fu destul de aproape, îngăimă abia trăgîndu-și sufletul:

— A . . . a ve-venit!

— Cine a venit, Léon?

— Tatăl dumitale. E aici!

— Ce-ce vorbești? Fu rîndul doamnei L. să se bîlbîie. Unde e?

— A urcat. A trecut pe lîngă mine de parcă neam fi despărțit ieri. Și e la fel de tînăr. M-a bătut pe umăr și a început să suie scara. De surpriză mi-a căzut tava cu ceștile de cafea. Iartă-mă. Am alergat să-ți aduc vestea.

Domnul L. se albi de furie.

— Hei, stîrpitură, zici că e tînăr?

Iar doamna L., cu buzele albite:

— Tata! Vai, ce întîmplare! Tata!

Obloanele camerei interzise de la etaj se dădură în lături tocmai atunci, ca o confirmare, și o siluetă se arătă în cadrul ferestrei. Salutul lui pluti ireal în atmosfera pașnică a parcului. Doamna L. înregistra toate acestea încă neștiind ce atitudine să ia: să rîdă, să plîngă, să bată din palme sau să și le împreune ca pentru o rugăciune pioasă, să se ridice și să fugă spre casă, sau, dimpotrivă, să rămînă neclintită, în fotoliul comod de răchită, lîngă soțul ei, către care își îndreptă în cele din urmă privirea rătăcită, parcă cerșind ajutor. Domnul L., palid și el, socoti că e mai cuminte să-l gonească de acolo pe bătrîn. Léon nu aștepta să i se spună de două ori. Domnul L. vorbi autoritar:

— Nu face să ne pierdem capul; bineînțeles că nu ne mai gîndeam la tatăl tău ca la un om viu, dar dacă s-a întors teafăr . . . Și așa camera aia zăvorită îmi călca pe nervi, e mai bine să știm ce avem de făcut. Cred că nu ai să-i spui adevărul în privința legăturii noastre. Sîntem și mai departe soț și soție, nu?

— S-a întors! exclama doamna L., privind instinctiv spre ferestrele de la etaj, acum goale, *dar deschise*, ca o confirmare a adevărului situației.

Era de părerea domnului L.: *Erau în orice caz soț și soție.*

— Să știi, observă glacial bărbatul, că nu mi s-a părut niciodată adevărată povestea cu tatăl tău... Și parcă nici acum nu prea sînt convins...

— Tată! strigă deodată doamna L. și se ridică într-un elan filial, dînd fuga în casă.

Domnul L. își strînse cu un gest repezit șervețelul de pe genunchi, se ridică nemulțumit și porni pe urmele ei. Călca apăsat și lung, ca și cînd ar fi dorit să nu o lase să se depărteze prea mult de el.

2. DUPĂ ce-l bătuse pe umăr pe bătrînul Léon, întocmai ca în vremea de altădată, urcase scările dintr-un avînt spre camera de la etaj, pe care o știa așteptîndu-l, o descuie cu cheia *lui* și i se dărui respirînd adînc, cu satisfacție atmosfera familiară de care-i era dor. Deschise ferestrele umplîndu-se de lumină și salută fericit în direcția tinerilor; simțindu-l, însă, dînd tîrcoale la ușă pe Léon, se grăbise să intre în baie. Se bălăci în toată voia, stropind nepăsător pereții de faianță fină și podelele mozaicate. Îi reveneau puterile pe care le crezuse pierdute și asta îl făcu să fluiere fericit.

Mai pe urmă, o voce cunoscută de dincolo de ușă îl făcu atent; ascultă încîntat timbrul de contralto, evocator și înfrumusețat de emoții:

— Eu sînt, tată, Fetița!

— Bun găsit, Fetițo! Ardeam de nerăbdare să fac o baie. Am venit într-o goană și-s plin de praf. Voi ce faceți?

— Ne-am gîndit de multe ori la tine, papa. Papa! Mi-e dor să te văd. De ce nu ai venit în grădină? Aproape că nu-mi vine să cred că e adevărat.

— E foarte adevărat, Fetița mea dragă; ceea ce nici eu nu credeam să fie posibil, iată că s-a realizat. Dar ești singură? Unde e bărbatul tău?

Răspunsul sună mai slab, parcă șovăielnic:

— E lîngă mine, papa.

— Și de ce nu-mi dă „bună ziua"?

— Bună ziua, se auzi de afară și abia după o pauză cuvîntul așteptat, cuvenit într-o ocazie ca aceasta: Tată!

Domnul L. îl pronunțase numai după ghiontul Fetiței, deși situația i se părea mai mult ridicolă decît reală. Auzi acolo: Tată! De unde și pînă unde!?

— Ți s-a cam schimbat vocea, băiete, se auzi din baie. Hai acum, duceți-vă jos, copii, și așteptați-mă. Vin și eu. V-am văzut la masă. Mi-e o foame de lup. Duceți-vă. Vă ajung îndată.

3. — MARE tîmpenie toată povestea asta! Am socotit întotdeauna un basm, o sminteală chestia asta cu taică-tău, cu camera încuiată, cu experiența aia, și acum mă pomenesc cu un bărbat străin în casă, într-o aiureală care nu-mi miroase de loc a bine.

— Dar cum îmi poți vorbi așa, dragule?

Jignirea cu care ea îi replică îl stîrni și mai mult.

— Nu juca teatru cu mine, lasă. Știi doar unde ne-am întîlnit, în ce locșor deocheat și rentabil te-am găsit în chip de vestală. Apropo, nu mi-ai spus niciodată cît cîștigai jumulind bărbați grași și la trup și la pungă...

Ea se lamentă:

— Ingratule! Așa răsplătești tu tot ce-am făcut pentru tine? Înseamnă că ai uitat de unde *te-am cules eu*. Înotai prost, dragule; nu te prea pricepeai. Mereu ajungeai pe uscat, mai, mai să-ți dai duhul.

El rîse, exagerat de tare, lăsîndu-și capul mult pe spate, de parcă o imita cînd făcea haz.

— Nu m-ai culeș tu, ci eu am fost acela care am întrevăzut ce se poate face din tine, propunîndu-ți viața onorabilă pentru care aveai tot ce-ți trebuie. Strînseseși bani destui la ciorap umblînd goală prin fața domnilor de care ți-am vorbit. Și-acum gata! O să vedem noi cum arată „tăticu"; dacă e mai tînăr ca mine, ai să vezi tu!

Ea schimbă tonul, temătoare să nu apară dintr-o clipă în alta papa, îmbăiat, proaspăt, vesel ca altă-

dată. Şi, curios, după o lipsă aşa de îndelungată!

— Dar îţi jur!... începu ea, el, însă, o opri cu silă.

— Fără jurăminte.

Frîngîndu-şi mîinile, căci înţelese ce voia să spună, îl luă în ajutor pe Léon.

— Léon nu minte!

— Ţapul ăla bătrîn?! Eşti chiar aşa de sigură?

Ea continuă pe aceeaşi idee: însuşi şocul lui Léon e o dovadă că-l văzuse, în adevăr, pe tatăl ei; chiar şi felul cum scăpase tava cu ceştile de cafea...

Domnul L. făcu un gest de lehamite.

— Drept să-ţi spun, nu cred o iotă.

— Acum te-ai convins? îl întrebă ea cu teamă, în vreme ce pieptul planturos i se ridica şi i se lăsa foarte mult.

— Habar nu am. Mă tem să nu fie vreo farsă ca în Decameron, pusă la cale ca să-ţi camuflezi amantul.

De la teamă, femeia trecu la furie. Pînă aici! Insinuări ca acestea nu tolera.

— Nu-ţi permit! Dacă pînă acum am fost o femeie slabă, la dispoziţia ta, acum a venit tata!

El rîse, dar nu retractă.

— Nici nu şi-a arătat umbra în casa asta şi ai şi început să faci caz de el! Mi s-a părut întotdeauna o nebunie toată ţicneala asta, dar acum mai mult ca oricînd. Şi, aplecîndu-se spre ea, îi apucă strîns degetele. Pe mine să nu mă duci! Eu nu sînt ălălalt bărbat al tău, ăla care s-a dus atît de repede şi de comod la plimbare. Mie să nu-mi umbli cu minciuni, nici cu ameninţări.

— Dar e adevărul adevărat, tu nu-ţi dai seama? Abia aştept să vă vedeţi, să vă cunoaşteţi. Sînt convinsă că o să vă înţelegeţi. Tata e om vesel, ca şi tine. E om de viaţă şi de lume.

Trăsăturile feţei lui nu exprimau că ar fi foarte încîntat; chiar mormăi ceva, mai degrabă cu sens negativ. Ea reluă:

— Este un om admirabil, ai să vezi.

— Atunci să acceptăm situaţia aşa cum e.

4. DAR zadarnic îi arăta ea recunoştinţă. Domnul L. părea profund preocupat de altceva: un gînd stăruitor, care nu-i dădea pace.

— Ei, da, zise în cele din urmă, am să mă duc să dau un telefon.

— Tocmai acum pleci?! se impacientă ea.

Cu toate acestea, ea îl urmări cu privirea, vrăjită ca de obicei. Bărbatul acesta frumos ştia să umble cu graţie şi nu se îndoia că-i va fi într-ajutor, ca tatăl ei să nu afle adevărul în multe privinţe şi, mai ales, în ceea ce priveşte aşa-zisa ei „recăsătorire".

Domnul L. îşi urmase, în adevăr, graţios drumul, pătrunse în vestibulul răcoros şi apoi în camera vastă, care, împreună cu holul, ocupa tot parterul somptuoasei clădiri, grijuliu mai întîi să se asigure că nu mai era nimeni altcineva acolo în afară de el. În turul rapid pe care-l făcu, nu neglijă să se uite şi după fotolii şi după draperiile de la ferestrele înalte. S-ar fi uitat şi după tablouri, dacă nu ar fi avut conştiinţa ridicolului. Abia pe urmă se apropie de telefon şi formă numărul. Tremurul degetului care punea în mişcare discul îi trăda nervozitatea şi neliniştea.

Cît sună, repetat, mai aruncă priviri cercetătoare în jur, nelăsînd să-i scape nici un amănunt.

În sfîrşit se auzi o voce adormită de bărbat plictisit iremediabil. Cînd auzi numele rostit la telefon, el se trezi şi strigă de vreo două ori, fără nici un rost: „Alo, alo!"

— Mai încet, nătărăule, suflă domnul L. speriat. Dumneaei e acolo?

— Ţiparule, ce e cu tine? Eşti nebun? De unde vorbeşti?

— Din gura şarpelui. Pune-mă imediat în legătură cu Dumneaei.

— A dat strechea-n tine?! Ce parascovenie mai e şi asta?

— Stau ca pe jar. Dă-mi-o imediat pe Dumneaei.

Brusc apăru pe fir o voce plăcută de femeie, o voce catifelată, deşi puţin răguşită, nu într-un sens aspru, ci mai degrabă atins de-o oboseală prematură.

— În sfîrşit, tu eşti! Iubita mea...

Ea îi tăie efuziunile lirice.

— Spune mai repede, puştiule, ce s-a întîmplat?

— E lată; ceva neaşteptat. Mă auzi, nu-i aşa, iubito?

Domnul L. trăgea cu urechea în jur, ca să nu fie surprins, şi repeta:

— Trebuie să ne vedem cît mai repede. Nu prea am condiţii să telefonez mai mult. Mă tem că vom fi nevoiţi să amînăm petrecerea.

— Pe dracu! Doar totul e pregătit.

Domnul L. stărui:

— A intervenit ceva neprevăzut, o nebunie, ceva demenţial, ceva ce nu se poate explica la telefon. Vreau să te văd neapărat.

— Nu pe mine, puştiule, veni răspunsul după o clipă de gîndire. Dacă e chiar aşa cum spui, te întîlneşti cu Montblanc. Ai grijă cum veţi proceda.

— Cu tine aş fi vrut să mă întîlnesc, aproape că scînci domnul L. foarte umil.

— Nici o vorbă, puştiule. Ascultă cum vă veţi întîlni.

Îi dădu pe scurt instrucţiunile, el se străduí să le memoreze cu atenţie, apoi telefonul se închise brusc. Rămase descumpănit, dar, în acelaşi timp, cu acel simţ în plus al unui tip ca el, domnul L. deslusi paşii uşori ai cuiva ce cobora scara, de sus, de la etaj. Un om vesel, fredonînd bine dispus, ca unul căruia toate îi merg din plin. Îl mira mersul foarte uşor, de parcă se strecura către încăperea de la parter. Domnul L. abia avu timp să sară fără zgomot, ca o pisică, după uşa masivă, albă, cu încrustaţii, în clipa cînd ea se dădu la o parte, lent, cu precauţii parcă...

5. CEL ce cobora era în adevăr un bărbat tînăr, foarte suplu, chiar nefiresc de subţire; doar mersul rigid avea ceva de manechin, un aer general, pe care-l contrazicea culoarea plăcută a feţei după baie, ochii radioşi, expresia de profundă mulţumire. Imaginea colorată a pajiştei verzi, pe care faţa imaculată a mesei o reflecta în nuanţe dintre cele mai agreabile, îi crea impresia că vede însăşi imaginea frumuseţii şi a belşugului.

Casa îi plăcea de asemenea. Era bine îngrijită, cu mobilier masiv, dar şi cu aparatele electrotehnice la zi: combină muzicală, televizor... O casă mare, îndestulată, de bună stare şi trai temeinic.

Coborî scările fluierînd. Din curiozitate, împinse un pic uşa de la hol şi-l cuprinse într-o privire grăbită, înceţoşată de vasta satisfacţie care-l stăpînea din ce în ce mai deplin. Lîngă el auzi un scîncet; Léon îl aştepta, umil, cu un aer servil, necunoscut altădată, atitudine care-l neliniştea puţin, deşi îl şi amuza. Îi apucă umerii bătrîni şi tremurători şi-i vorbi bietului bătrîn ca unui frate adevărat. Aşteptînd zadarnic să audă răspunsul, îşi dădu seama că Léon plîngea.

— Ei, ce e, ce e? Parcă ai fi un copil.

— Tu parcă ai fi, sau parcă nu, izbuti cu greu să îngaime bătrînul.

— Asta cam aşa e. Uneori nici nu-mi vine să cred că sînt eu. Sau mai degrabă cred că visez. Toate s-au schimbat în jur, numai eu am rămas acelaşi.

— Noi sîntem foarte... schimbaţi... sîntem altfel... Tu eşti acelaşi... Nu înţeleg... ca acum cîţi ani?

— Vei înţelege, cînd am să vă povestesc. Şampanie avem? Ai comandat s-o pună la gheaţă?

Léon începu să tremure. Uitase de şampanie. Trebuie să fugă, să pună la gheaţă sticlele... În urma celor doi, domnul L. rămase neclintit în acel mic locşor tainic de după uşă. Cu cît întîmplarea devenea mai verosimilă, cu atît i se părea mai nefirească situaţia lui. Ar fi avut nevoie de încurajarea „Dum-

neaei". Dumneaei? Se uită la ceas. Nu se grăbea să-l vadă. Îi dăduse o misiune, dar nu se gîndea că el se topea de dorul ei; chiar şi întîlnirea cu cel ce-şi zicea Montblanc urma să se producă destul de tîrziu în ziua aceea...

6. DOAMNEI L. i se tăie pur şi simplu respiraţia. Bărbatul acela, întinzînd braţele cu familiaritate, era prea tînăr ca să fie papa; aducea mai mult cu o copie a lui de altădată; îi semăna totuşi prea mult ca să mai aibă îndoieli. Se repezi în braţele lui, de parcă se arunca într-o prăpastie, dar glasul care îi susură în urechi alintător ca altădată, aşa cum îşi aducea aminte din copilărie şi adolescenţă, nu putea fi decît al lui.

— Papa! Ah, papa! îngăimă ea. Nu te-ai schimbat de loc. Arăţi întocmai ca şi atunci cînd ne-am despărţit...

— Dar nici nu m-am schimbat, Fetiţo! Am rămas ca atunci. Crede-mă. Aşa s-a întîmplat.

Îi zicea de-a dreptul, firesc, logic, „Fetiţa", ca odinioară; femeia îl privi cu recunoştinţă.

— Da, dragă Fetiţo, eu sînt: Arăt ca o fantomă? Léon cel puţin numai aşa mă vede.

— O, papa, eşti atît de tînăr! Cum de-ai rămas aşa de tînăr?

— Dar şi eu spun acelaşi lucru despre tine. Eşti foarte tînără, arăţi minunat.

— Prea rotundă, papa, pe cînd tu... Uite, aproape că nu-mi vine să-ţi mai zic tată.

— Dar *sînt* tatăl tău. Hai, Fetiţo, trezeşte-te. Am venit acasă şi sînt fericit să te regăsesc înfloritoare în mijlocul tuturor lucrurilor noastre aşezate, cum se cuvine, la locul lor. Să ştii că-mi place foarte mult. Dacă mai aveam îndoieli cînd am plecat, ştii tu *cînd şi cum*, acum sînt satisfăcut. Ei, haide, că nu ţi-o fi luat graiul surpriza întîlnirii noastre.

Doamna L. păli o dată mai mult; sosise, pare-se, momentul de care se temea cel mai mult. Acum trebuia să-i spună adevărul.

— Da, da, murmură ea, sînt bucuroasă. De mult nu am mai avut surprize de acest fel. Crede-mă, papa, am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să-ţi respect dorinţele; am avut grijă de casă, am căutat să fructific cît mai bine capitalul ce mi l-ai lăsat. Un singur lucru nu a mers aşa cum ai fi dorit tu. De Oscar am fost nevoită să mă despart. N-am avut încotro. *Cu el nu eram fericită, papa!*

— Cu el, Fetiţo? Dar era un băiat aşa de bun, capabil să te iubească şi să facă totul pentru tine. Modestia lui cred că nu te-a împiedicat să-ţi faci o situaţie pe măsura posibilităţilor materiale pe care ţi le-am lăsat. Nu-i aşa?!

Fetiţa clătină capul a mare tristeţe, căutînd să-şi accentueze expresia îndurerată a chipului. Modestia lui se spulberase la puţină vreme după ce au scăpat de sărăcie.

— Băiatul pe care-l ştii tu a devenit altul, rău şi lacom, în stare să mă împingă la ticăloşii din nou, *deşi tu ai făcut totul* tocmai pentru ca să ne ridicăm deasupra mizeriei şi a mizeriei. N-am putut îndura, căci aveai dreptate, papa, cînd spuneai că într-o asemenea casă, în condiţiile acestea noi, nu se poate trăi decît frumos şi curat. Da, papa, ăsta era Oscar al tău!

Tatăl nu mai zîmbea.

— Nu cumva vrei să insinuezi că din pricina mea s-a petrecut totul şi că era numai al meu?

— Oh, nu, papa! L-am iubit cu adevărat, dar nu puteam suporta să mă lovească şi să mă insulte. Eu n-am ieşit din litera celor ce mi-ai spus cînd ai plecat atunci; el voia să facă aici un stabiliment, şi eu să...

Tatăl n-o lăsă pe Fetiţa să termine. Scrîşni din dinţi.

— Ticălosul!

Acum era clipa să schimbe macazul.

— A trecut, papa, a trecut totul. Cînd mi-a spus că vrea să facă ce ţi-am spus, în casa asta *care era trupul tău,* am pus piciorul în prag. I-am propus divorţul, papa, altfel nu se putea. El îmi rîdea în nas. Susţinea că n-ai să te mai întorci niciodată. L-am dat afară din casa asta. Am păstrat-o imaculată pentru întoarcerea ta.

— M-am întors, Fetiţo! Şi dacă aşa s-a întîmplat, eu ce mai pot face? Trebuie să mă împac cu ideea că, în lipsa mea, viaţa nu a stat pe loc. Chiar dacă eu, printr-o întîmplare oarecare, am rămas acelaşi şi mi-aş putea închipui prosteşte că nimic nu s-a schimbat... Mi se pare că acesta e bărbatul tău de-acum? Hm, chipeş flăcău. Pare foarte tînăr.

— Sîntem de-o vîrstă, papa, se grăbi să mintă Fetiţa şi ieşi înaintea domnului L., care se apropia cu o mină fericită şi strălucitoare.

Doamna L. ar fi vrut să mai aibă timpul să-l laude pe domnul L.; venirea lui strică această încercare, deşi papa se purta întocmai aşa cum s-ar purta cu cineva care-i era pe plac. Cînd Léon ieşi pe terasă, rămase o clipă înmărmurit, de parcă lumina soarelui îl orbise. Şocul fusese atît de puternic, încît îi dăduseră lacrimile. Bătrînul se întreba cum de nu deosebeşte fratele lui vitreg sămînţa rea de cea bună, aşa cum odinioară era capabil să-ţi spună dintr-o privire cu ce fel de om avea de-a face.

Acest Léon, crezut de mulţi — şi mai cu seamă de domnul L. — cretin, nu suferea decît de un exces de timiditate, care-l paraliza în faţa lumii, îl făcea să tremure şi să se bilbîie, să se piardă cu totul şi să aibă mereu senzaţia că vrea să fugă undeva la adăpost, în singurătate. Teroarea îl anihila — şi tocmai prin aceasta îl domina domnul L. Mai făcu cîţiva paşi, apropiindu-se.

— Ah, papa, abia aştept să ne povesteşti cum a fost!

Fetiţa se gudura pe lîngă tatăl ei; domnul L. etala generos o curiozitate acută, pe cînd Léon aştepta

umil să i se dea puţină atenţie. Dar nu-l întrebă nimeni ce e cu şampania.

— Cu ce să încep, dragii mei copii? Mare lucru nu prea ştiu; au fost pregătiri minuţioase şi, drept să vă spun, uneori mă apuca groaza cînd mă vedeam întins în mijlocul unui noian de aparate de care mă legau tot felul de tuburi de cauciuc sau de sticlă. Erau aparate electrice, care întindeau spre mine antenele unor fire divers colorate, terminate cu ventuze de cauciuc sau cu ace subţiri. Pe urmă am adormit. Un somn foarte lung. Nu-mi aduc aminte nici măcar să fi visat. Un somn lung, copiii mei, după care m-am pomenit într-o bună zi treaz, flămînd, dornic să fac o baie şi să mă întind.

— Asta a fost tot? insinuă cu maliţie bine ascunsă domnul L.

— Aşa se zice, se întoarse vioi spre el noul venit; în realitate, a fost mult mai complicat şi a durat foarte mulţi ani. Mai complicat decît v-aş putea eu povesti, pentru că toată şmecheria erau aparatele, şi aici nu mă pricep de loc. În ceea ce mă priveşte, chestiunea era tranşantă: ori funcţionau şi trăiam, ori se opreau şi atunci... adio!

— Vai, papa! exclamă Fetiţa, împreunînd mîinile.

— Biata de tine, m-ai bocit, cînd am plecat, ca pe un mort. Îmi şi luasem rămas-bun de la viaţă, nimic de zis; ţi-ai imaginat vreodată prin ce senzaţii ieşite din comun trece un condamnat la moarte, care aşteaptă să i se pună ştreangul de gît?

Nu era nici un fel de aluzie la adresa nimănui; fusese folosit un mic termen de comparaţie, dar domnul L., pălind, îşi duse instinctiv mîna la gît şi ridică ochii spre cerul senin. Nu era inconştient ca să nu-şi dea seama că măcar Léon, dacă nu altcineva, îşi poate da seama de semnificaţia gestului său; îi dădu imediat altă destinaţie, făcîndu-se că tuşeşte şi că îşi aranjează cravata.

— Eram ca un condamnat la moarte, continuă papa, care nu mai are nici o speranţă. Mă mîngîiam cu gîndul că asigurasem alor mei situaţia bună pe

care o regăsesc fericit. Ridicînd ochii, îi îmbrățișă pe cei doi soți într-o lumină mătăsoasă, pe care o extinse și asupra lui Léon, a parcului și zidurilor somptuoasei case care-i adăpostea. Reluă pe un ton degajat, către domnul L.: Ce-ai zice, băiete, dacă ne-am tutui ca doi prieteni? mie să-mi spui Eduard, iar eu să-ți spun ție simplu „Băiete", tot așa cum soției tale îi spun „Fetițo"? Ești de acord?

Domnul L. întinse firesc mîna. Fetița se înfioră din creștet pînă în călcîie: și lui Oscar, papa îi zicea tot așa — „Băiete".

7. LÉON dădea semne de nerăbdare și de neliniște. Doar de șampania pe care el o pusese la rece cu puțin înainte se vorbea; s-ar fi cuvenit să o și aducă. Tot el. Ca de obicei. În ipostaza lui de „domestique", spre care fusese împins de cînd venise în casă domnul L. Ochii bunei Fetițe îl opreau, și el nu știa ce să facă. De cîteva ori pornise către încăperile de serviciu, dar se izbise de bariera aceasta nevăzută, care-i lua pofta de a pleca. Accentele cu care i se adresa Fetița nu-i ajungeau limpezi în conștiință; se îngroșau și uneori semănau cu un fel de implorări mute. Sensibilitatea lui capta fiecare nuanță, și cînd o auzi numindu-l din nou — după cîți ani! — „oncle", rostind, îndulcit și rotund, un cuvînt pe care aproape că-l uitase, fu cît pe-aci să izbucnească în lacrimi. Sughițul lui straniu fu înțeles doar de Fetița, care-l urmărea îndeaproape.

— Sărmanul oncle Léon e emoționat! Ceilalți credeau că e un acces de fericire. Fetița îi apucase umerii tremurători, strîngîndu-l tandru. Din ochi îi făcu un semn de poruncă domnului L. Bunul nostru oncle Léon! gîngurea Fetița.

Domnul L. ar fi vrut să protesteze, dar renunță.

— Trebuie să mă duc să văd ce e cu șampania. Avem un servitor care după ce că e bătrîn, mai e și nevolnic de la natură... Un moment.

Revolta lui Léon fu înăbușită la pieptul planturos al Fetiței, care nu-l mai scotea din scumpul „oncle" Léon! Apucase să-l invite deseară în cameră la ea. De cînd nu mai avusese parte de atîta bucurie! Léon începu să tremure.

Eduard nu băgă de seamă nimic. Nici nu luă aminte la cel care aducea sticlele de șampanie în brațe. Cu paharul în mînă, el se avîntă spre cele mai înalte zone ale entuziasmului. Vorbea mult, cu o mîndrie care uneori suna atît de accentuat, încît părea țipătoare. Reușita în viață, după ce fuseseră de-o sărăcie lucie, i se părea lucrul cel mai uimitor de pe lume. Descindeau din familia unui marinar, care în cîte-o scurtă escală aducea tot felul de ciudățenii, un noian de mici surprize care cu greu puteau fi uitate. Le dădea fructe, sau statuete ciudate, uneori cîte-o maimuță sau o specie de papagal cu pene multicolore, orbitoare; nu lipsise nici un copil de chinez, care, însă, dispăruse de mult dintre ei. Dar niciodată vreun ban. Eduard închină pentru înaintașul lor, marinarul înclinat așa de evident spre ciudățenii.

— Tot lui îi datorăm numele pe care le purtăm; nu-i așa că nu ai bănui nici pe departe că numele întreg al lui Léon este Napoleon? Numele Fetiței e identic cu al unui mare teatru de varietăți din Paris, Olympia. Mie însumi mi-a dat nume de rege. Mi s-a povestit chiar că, atunci cînd m-a purtat pentru prima și ultima oară în brațe, mi-ar fi spus: „Mă mormolocule, eu te botez regește și tu te uzi în scutece ca un copil de rînd!"

Acum rîseră cu toții. Chiar și domnul L. Pentru că se simțea la largul lui între oameni care nu erau departe de condiția lui socială, de felul lui de a gîndi și a trăi. Léon — fiind subiect de discuție și din nou „oncle" — își exprima marea fericire în chipul său obișnuit: scîncind ca un cățel nou născut și frecîndu-și nasul borcănat și roșu, de data aceasta numai cu o mînă, cealaltă fiindu-i ocupată cu paharul de

cristal pe care-l ținea vădit stîngaci. Eduard ciocni cu toți și vorbi mai departe de taică-său marinarul:

— Chiar și sărăcia era unul din gesturile lui grandioase. Era o stare deplină, fără nici o speranță, parcă definitiv așezată și destinată familiei lui, urmașilor săi. Aceasta explică în parte de ce urăsc sărăcia și de ce am făcut totul, acceptînd chiar riscul suprem, pentru a scăpa de ea. Sărăcia ne stătea în spinare cu atîta stăruință, încît nu o mai suportam. Mă încovoia și mă umilea profund; ajunsesem la desperare din pricina ei. Nici măcar proletari nu ne puteam numi; un fel de lumpen, dacă vrei, dar mai jos, încă, niște viermi care colcăie în gunoi. Am cunoscut prea bine gustul amar și puturos al gunoiului, așa să știi, Băiatule! Dar acum totul e de domeniul trecutului. Ce zici? Am știut s-o întorc din condei?

Arătă cu un gest concludent casa scăldată în lumina soarelui, ca într-o aureolă special aranjată pentru demonstrația lui. Strălucea ca izbînda însăși, ca un triumf binemeritat. Eduard, pătruns pe deplin de însemnătatea momentului, își ridică paharul în care șampania clocotea efervescent.

— În sănătatea și întru fericirea voastră, a tuturor, dragi copii și dragă Léon.

Abia acum, în atmosfera aceea sărbătorească, aproape strălucitoare, domnul L. părea că se simte mai la largul lui. Ciocnea și îi privea pe toți cei de față, care formau „familia" lui, cu alți ochi; în orice caz, nu putea să nu se întrebe care minte mai atrașnic și cine anume trage cu adevărat sforile și de ce. Ce anume se ascunde în dosul tuturor acestor povești de necrezut?

8. ZIARELE le aduse totuși Léon. Își știa îndatoririle și nu se putea abate de la ele. Pornise încetișor, cu pașii lui tremurători. Aproape că tresăriră cu toții cînd îl auziră, rostind triumfător:

— Am adus ziarele!

Foarte afectată, de parcă acest lucru se petrecea pentru prima dată, Fetița îl certă pe bătrîn.

— Nu trebuia să te obosești, oncle Léon! Apoi, explicativ și cîntat, către tatăl ei: Îi place să facă mici servicii în casă, să aducă de la cutie corespondența. Ne-o prezintă de parcă el ar fi fabricat-o! Dragul oncle Léon!

Eduard n-o asculta, curios să răsfoiască presa, căutînd ceva anume, și apoi, cînd găsi ceea ce i se părea interesant, trecu foile mari, înnegrite de rîndurile mărunte, celor doi soți.

— Vă rog să vă aruncați ochii și să vedeți ce scrie despre conferința de presă care a avut loc ieri la Institutul de geriatrie. Am povestit și eu cîte ceva; uitați-vă numai.

Erau fotografii și relatări, dintre care unele destul de întinse. Se foloseau expresiile de rigoare în asemenea ocazii: „Un mare eveniment științific", „Experiența secolului!" etc. Domnului L. i se confirma în acest fel adevărul întîmplărilor care păreau de necrezut și cărora le era martor. Se vorbea acolo de un cuvînt științific care-i era complet necunoscut; îl găsise și într-un titlu, cules cu litere de-o șchiopă: *anabioză*. În pasajul pe care-l citi, află că fuseseră descoperite bacterii capabile să învie, deși erau de pe vremea lui Tutankamon. Eduard începu să-i inspire respect. Era adevărat, deci, că acum douăzeci de ani fusese supus unei experiențe de anabioză și i se părea absolut de necrezut ca un om să supraviețuiască în aceste condiții și să revină între ai săi, tînăr, plin de energie și poftă de viață, de parcă s-ar fi culcat aseară în patul lui de la etaj și s-ar fi trezit mai adineaori ca să stea de vorbă cu ei.

— Ce zici, Băiete? îl întrebă croul acestor întîmplări nemaipomenite. Ai văzut și fotografiile? Cum ți se par?

— Sînt minunate, Eduard.

Entuziasmul domnului L. o unse la inimă pe Fetiță, gata să urmărească și ea ziarele cu inima mult

mai ușoară decît înainte. Eduard le atrăgea atenția asupra unui articol, cu o față radioasă, plină de lumină, ca un far de automobil.

— O, aici e un articol extraordinar! Mă descrie ca pe un erou! Era o fetiță cu ochelari, care mă întreba și ce nu-mi trăsnea prin minte. Cînd îmi amintesc ce i-am înșirat și ce-a scos din ele, mă gîndesc ce înseamnă talentul adevărat. Te uiți aici, Fetițo?

— Mi se pare fermecător, murmură ea, încă sub impresia propriilor ei sentimente.

— Stați să vă citesc într-un loc. Eduard începu cu o voce gîlgîitoare, fericită și nerăbdătoare: „Acceptînd condițiile Institutului de geriatrie de sub conducerea eminentului savant de renume internaționalul prof. univ. S., acest om — adică eu, se precipită cel ce citea — porni într-o dimineață de octombrie cu pieptul umflat de hotărîre, tăind valurile mulțimii ieșită în stradă sub soarele toamnei... Îți aduci aminte, Fetițo, ce vreme minunată era în ziua aceea? Ca o corabie care înaintează... stai că am pierdut șirul... Care înaintează, da, aici e, cu toate pînzele sus. În curînd se va despărți de acest șuvoi omenesc, de lumea însăși, poate pentru totdeauna. E mîndru însă de temeritatea sa necunoscută celorlalți, cu care seamănă ca două picături de apă; e un om pur și simplu, nici mai bun, nici mai rău decît alții, nici măcar mai înalt sau mai spătos, nici mai slab, nici mai gras decît ei, deosebindu-se numai prin țel, printr-un țel cu totul aparte, pe care-l va atinge cu prețul unei mari primejdii...“ Și așa mai departe, dragii mei! Eduard ridică ochii dilatați și exuberanți: copii, e adevărat că navigam ca o corabie cu toate pînzele sus, dar steagul meu era negru și cu două oase încrucișate. Nu eram un erou; eram un pirat pornit după aur. Veneam din mijlocul mizeriei; voiam să înving și iată că am reușit. E adevărat, Fetițo? Stăm într-un palat și avem și rezerve, ca să putem trăi în pace și onor cîte zile mai avem de dus pe lumea asta!

Fetița se întoarse spre soțul ei.

— Parcă spuneai că ai un drum urgent de făcut. Se apropie ora mesei. Hai, du-te. Nu întîrzia de la întîlnirea de afaceri.

Era tocmai momentul cînd domnul L. n-ar fi voit să plece, pentru că se ajunsese chiar la subiectul care-l interesa în chip deosebit. Rezervele ascunse ale casei. Dar Fetița îl împingea ușurel de acolo; părea cuprinsă de un impuls de drăgălășenie; în realitate îl dăscăli să caute, din pămînt din iarbă verde, un servitor. Pe Léon, cel puțin deocamdată, nu-l mai puteau folosi.

La despărțire, îl sili pe domnul L. să o sărute în văzul tatălui ei, ca un soț care se desparte greu de consoarta iubită...

9. — VAI, papa, cum poți vorbi de rezerve? Doar spuneai mai înainte că viața nu a stat pe loc. N-a stat nici din acest punct de vedere. Trebuie mai întîi să vorbim între noi și apoi să trîmbițăm în dreapta și-n stînga.

Fetița îl expedie și pe Léon, în ciuda dorinței acestuia de a profita de lipsa domnului L.

— Du-te, Léon, lasă-ne! îi spuse ea autoritar, ca și cînd de față ar fi fost domnul L. și nu fratele vitreg al bătrînului ei „oncle“.

Léon se retrase mofluz.

— Ia să-mi spui, care este exact situația noastră materială acum? Avem casa, nu-i așa? Dar capitalul? Grevează ceva pe casă?

— Nimic. Absolut nimic.

— Atunci, care este exact situația?

— Vai, papa, îmi ceri o adevărată contabilitate, ceva ce eu nu pot să fac, pentru că știi și tu, nu prea am stofă pentru calcule și socoteli bănești.

— Ai putea măcar să-mi spui în ce ai investit.

— Păi, am reparat casa... Ea începuse șovăielnic, dar la gestul lui nerăbdător, care ar fi vrut să însemne că aștepta *altceva*, reluă ofensiv, cu un aer

jignit: Dar bine, papa, au trecut douăzeci de ani! Tu ai spus-o de cîteva ori. Şi n-au fost ani uşori, crede-mă. Mă tem că va trebui să-ţi spun cam aşa: Nu prea avem rezerve.

— Dar soţul tău cu ce se ocupă?

— O, el e un bărbat foarte distins!

— Văd şi eu. Îmi place că e aşa. Pare de condiţie mai bună decît Oscar. Totuşi, preciză el jenat, cu ce venituri contribuie la bunul mers al casei?

— Nu-l las eu să se ocupe de altceva decît de mine, după cele ce am păţit... mai înainte. Îl ţin numai pentru mine. E toată bucuria mea, ca o jucărie, dacă vrei, dar altă dorinţă nu am decît să-l ştiu lîngă mine. Din nefericire, nu mai am vîrsta la care încă mai există speranţe dacă un bărbat te părăseşte. Nu-i aşa că-mi dai dreptate?

El fu de acord numai pe jumătate, mai mult pentru a-i da o satisfacţie, dar continuă să se intereseze de posibilităţile de a se întreţine cu toţi în condiţii onorabile.

— N-o să ne întoarcem la ce-am fost, cred că eşti de acord cu mine!

În loc să-i răspundă, Fetiţa făcu o aluzie vagă, dar destul de străvezie, la ceea ce ar mai putea stoarce de la savantul S. El însă părea mai subjugat de ideea de a-şi scrie memoriile, un fel de jurnal, mai bine zis, al experienţei ştiinţifice. Şi abia la urmă strecură şi el, tot ca o aluzie, ceva în legătură cu profesorul S.

— Poate că am să mai ţin legătura cu dînsul, în primul rînd pentru că este preocupat să ştie cum o să trăiesc mai departe, dacă am să mă căsătoresc, de exemplu, şi dacă o să am copii. Sigur că l-ar interesa să-şi continue cercetările.

— Vai, papa! exclamă Fetiţa, îngrozită.

Şi după ce stoarse cîteva lacrimi, deşi ideea unei alte femei în căminul lor o tulbura şi o făcea neîncrezătoare, ea reluă printre ultimele suspine:

— Ştii ce mi-am închipuit eu, papa, cînd mi-am dat seama că ai venit cu adevărat? Că vom trăi tot

aşa ca pe vremuri, că ne reluăm viaţa şi o să ne descurcăm tot aşa ca atunci. La celelalte nu m-am gîndit de loc.

Eduard rămase un timp pe gînduri. Apoi vorbi chinuit. Nu pentru că n-ar fi avut conştiinţa foarte limpede, ci pentru că nu nimerea întotdeauna cuvintele potrivite. Pentru ceea ce voia să comunice Fetiţei avea nevoie de un limbaj foarte complex şi nuanţat, ceva în genul celui folosit de profesorul S. şi de colaboratorii săi. Reţinea termenul de „Demnitate", spre exemplu. Pe el îl trăgea de mult aţa către acest teren luminos. Aşa şi-l închipuia: ca pe un teren îmbăiat în lumină. Savantul nu simplificase situaţia; el înconjurase denumirea exactă a noţiunii cu un halou de strălucire, spunînd „Demnitate" şi încă multe altele.

Discutaseră de multe ori şi niciodată sub forma de „morală" pe care i-o administra poliţaiul, judecătorul, confesorul; devenea mai degrabă o negaţie a pisălogelii oficiale, de nuanţă educativă. Savantul îi spusese: „Orice om are un ţel, tu nu ai nici unul; orice alt om crede în ceva, tu nu crezi în nimic; oricine are un lucru al lui la care ţine, tu nici pomeneală! Eu îţi pot da de toate. Ai vrea?" El îl întrebase rînjind: „În biştari cît face?"

„*Putem evalua totul şi în... bani sau cum vrei să le zici;* eu voiam să-ţi ofer altceva!"

Lui Eduard nu-i venea greu să-şi aducă aminte de toate acestea, pentru că se petrecuseră ieri, cel mult alaltăieri, după care dormise un somn lung şi bun; pentru Fetiţa nu aveau înţeles, sau îl aveau tocit de trecerea vremii. Îşi trăise viaţa ceas după ceas, minută după minută, fusese şi fericită şi nefericită, şi victorioasă şi învinsă, cîştigase şi pierduse, în ultimă instanţă, dusese o existenţă densă, care o despărţea iremediabil de trecut.

Aşadar, Eduard se întorcea acasă sub imperiul aceluiaşi avînt care-l dusese la acceptarea experienţei şi a riscului suprem; el mai gîndea ca atunci că acceptă orice, numai şi numai pentru a schimba

radical o existență întunecoasă și urîtă, de mocirlă. Se tîrguise năprasnic cu savantul. Nu acceptase să se supună experienței cîtă vreme nu-și vedea visul cu ochii: casa mare și frumoasă, înscrisă pe numele lui și al Fetiței, și suma de bani stabilită, depusă în cont la bancă. În el încă mai trăia exuberanța primilor pași în cadrul cel nou, al căminului lor de azi și de totdeauna de-acum încolo; în conștiința Fetiței, aceleași senzații se estompaseră și tot ceea ce simțise altădată abia dacă mai răsuna acum ca un ecou slab. Lui Eduard îi venea ușor să vorbească și azi tot așa ca atunci: „Celor ce au le e ușor să trăiască moral, curat, frumos și să dea sfaturi tuturor celorlalți; ei pun între cinste și necinste, între curățenie și murdărie atîtea metereze greu de trecut, zidurile și mobilele frumos împodobite, tablourile și tot felul de podoabe care mai de care, flori și grădini splendide, pun demnitatea cu d mare, ca un nume propriu. Asta vreau să facem și noi . . . "

— . . . Și de aceea poate vorbesc de „ocupație" și de „muncă", pentru că nu mai vreau să părăsesc niciodată ce am obținut. Arătă cu un gest al brațului casa, parcul și tot ceea ce nu se vedea, dar cuprindea semnele de bună stare din jur. Pentru a ajunge aici, urmă el, nu m-am dat înlături de la a-mi pune în joc viața; îndărăt nu mă mai întorc, orice-ar fi să fie și să se mai întîmple!

— Ce ciudat te exprimi, papa!

10. CEL care răspundea la numele conspirativ „Montblanc" îl întîmpină pe domnul L., întîrziat la întîlnire, abia stăpînindu-și furia de ochii celorlalți oameni din holul cel mare al poștei. Celălalt îl numi „stîrpitură", dar domnul L. păru să nu bage de seamă. Se așezase la masa lungă, dincolo de despărțitura de sticlă, simulînd că are de scris o scrisoare urgentă. Același lucru îl făcea, vizavi, Montblanc.

— Nu trebuia să întîrzii, zdreanță nenorocită, pentru că m-ai pus în situația penibilă de a atrage aten-

ția. Nu-ți dai seama? Te-ai tîmpit între ramoliții ăia?

Vorbeau unul cu celălalt peste scundul perete de sticlă, aplecîndu-se preocupați deasupra hîrtiilor pe care se făceau că le așternu cu rînduri dese. Îi înconjura protector vacarmul nedomolit al sălii vaste, aglomerate, în care se circula necontenit, se vorbea, se striga la telefon și nimeni parcă nu-și găsea locul. Partenerul domnului L. era de părere că într-o asemenea harababură veșnică o întîlnire de „afaceri" trecea literalmente neobservată, chiar dacă vestile auzite nu erau prea îmbucurătoare. Gestul lui mînios de a rupe hîrtia pe care scria nu fu remarcat de nimeni.

— Și mintea ta scurtă crede că un babalîc ne poate încurca planul? întrebă sarcastic, luînd o altă hîrtie pentru „corespondență".

— Nu e de loc un babalîc, protestă domnul L., dar fără prea multă vlagă, așa cum fac subalternii în fața superiorilor. Arată mai tînăr sau, mai bine zis, tot atît de tînăr ca și mine.

— Și ești sigur că-i e tată?

— Mai mult ca sigur. Dincolo de asemănare, sînt ca două picături de apă, bineînțeles, dacă ții cont că una e umflată, iar cealaltă subțire și dinamică . . .

— Și experiența științifică nu-i o poveste? Nu cumva tipul se întoarce din altă parte, de la pîrnaie cumva, și face pe nebunul?

— Nu, nu, de loc. Mi-a arătat un teanc de ziare. S-a făcut zarvă pe chestia lui.

— Mda, asta schimbă puțin datele esențiale ale planului, dar nu-l amînă. Naiba să-l ia, că putea să întîrzie cu întoarcerea acasă măcar pînă duminică.

— Sau să fi dat ortul popii, cum ar fi făcut orice om cumsecade pus la încercări dintr-astea, adăugă malițios domnul L.

— Uite ce vom face. Mireasa joacă după cum îi cîntăm noi, da? Ei bine, petrecerea va fi dată în cinstea întoarcerii acasă a paiației. Ai priceput?

— Ce am de făcut? întrebă de-a dreptul domnul L.

— Vineri dai semnalul, așa cum ne-am înțeles. Fii sigur că vom dansa cu toții la bal. Nu schimbăm o iotă din ceea ce ne-am propus. Doar că va veni cu noi și Jack...

În pauza scurtă care urmă, în scîrțîitul sîrguincios al peniței, domnul L. înțelese de ce era nevoie și de Jack, vrednic urmaș al celui de odinioară, cel supranumit „Spintecătorul". Și atunci își aduse aminte de servitorul cerut de Fetița. Îi explică pe scurt celuilalt că dacă pînă acum femeia s-a opus la angajarea unui servitor, acum are neapărată nevoie de unul. În locul fratelui vitreg al celui revenit.

Întrevederea se apropia de sfîrșit. Ca să nu bată la ochi, celălalt se pregătea să încheie scrisoarea, pe care o întorcea acum pe ultima pagină.

— E-n ordine, zise el, va veni cineva.

— Să fie un bărbat mai în vîrstă, ca să se potrivească cu ce-am spus pînă acum. Apoi domnul L. întrebă pe neașteptate, abrupt, cu vocea tremurînd de pasiune: Dumneaei ce face? Nu mi-a trimis vreun cuvînt?

— Fir-ar să fie! blestemă cel care răspundea la numele conspirativ „Montblanc", ridicîndu-se de pe scaun. Aici nu se poate scrie un rînd ca lumea!

Făcînd ghemotoc hîrtia pe care se întinseseră niște pete de cerneală urîte, simulă că o aruncă în coș, dar, cu îndemînare, o strecură în buzunar. Se pierdu rapid în forfota de lume. Domnul L. rămase calm la masă, deși îi tremurau picioarele și abia își stăpînea dorința de a o lua la fugă.

II

1. EDUARD acceptase ideea sărbătoririi. În culmea fericirii, el nu vedea în jurul lui decît miezul de foc și haloul luminos al reușitei. Ceea ce trăia — o bucurie plenară, care-i cutreiera ființa cu neașteptate exaltări — nu mai cunoscuse altădată. În

sentimente, trecutul i se depărta tot mai mult și trecea dincolo de cei douăzeci de ani de anabioză, confundîndu-se aproape cu întunecimea uitării. În realitate, nu avea nimic de uitat, pentru că niciodată — constata cu convingere — nu iubise și nu știuse ce înseamnă o astfel de efervescență a sentimentelor. Odinioară nu cunoscuse dragostea, conchidea amețit de nerăbdare; mila da, un simțămînt confuz de om slab, care se ambiționează să ocrotească și să împingă înainte pe unul și mai slab. În orice caz, oricît ar fi căutat, nu găsea urmele a ceva care să semene cu ceea ce trăia astăzi. Euforia de acum, permanentă, nerăbdarea și optimismul, forța de care se simțea propulsat de cum deschidea dimineața ochii erau tot atîtea ipostaze de îndrăgostit pe care le descoperea încîntat, fericit, umblînd apoi, ziua întreagă ca vrăjit.

Pînă ce-o întîlnea pe femeia iubită, ardea de nerăbdarea de a o vedea; apoi nu se mai sătura privind-o și ascultînd-o. Îl electriza, trecîndu-l de la o clipă la alta prin intensitățile cele mai diferite. Era cînd sigur de dragostea ei, cînd pierdea orice speranță. Femeia iubită era ziarista care scrisese despre el și cu care se întîlnea zilnic, sub pretextul unei colaborări în vederea realizării unei cărți. În această stare de exuberanță perpetuă, era firesc să nu observe anomaliile din căminul său. (De exemplu, că bătrînul său frate vitreg locuise la mansardă și doar în ziua revenirii sale fusese mutat din nou în camera de la etaj pe care o ocupase odinioară.) La rîndul lor, în focul pregătirilor pentru serbarea de sîmbătă, nici Fetița și nici domnul L. nu băgaseră de seamă ce se petrece în realitate cu el.

Fizic, ziarista era scundută, fragilă, încarnarea ei era mai mult ireală, mai degrabă un bibelou stilizat la maximum, care, cu toate acestea, nu-i mai trezea vechiul sentiment confuz de omenie și de încredere în sine, ce-l împingea mereu să ocrotească pe cei neajutorați. Nu, lîngă ea avea mai degrabă senzația că el e slab, că e stîngaci și nepregătit pentru

greutăţile vieţii, fericit că avea cine să-l protejeze — ea era aceea, ziarista, care dovedea o tărie de caracter necrezut, o forţă morală capabilă să-l domine, şi principii, principii la fiecare pas. Existenţa ei era precis trasată, nu-i oferea prilejuri de îngrijorare, de parcă nu o putea pîndi nici un eşec, nici o scamă de umbră, nici o întrerupere posibilă. Lîngă ea, i se părea că înţelege foarte bine ce înseamnă să trăieşti în lume, mai mult, că, dacă lumea e aşa cum e, faţă de ea trebuie să te *afirmi*, nu să accepţi placid orice, să i te impui, nu să te supui. Cît era de măruntă şi de subţire, şi oricît ar fi dezavantajat-o ochelarii rotunzi şi mari, ea îi dădea într-un chip misterios forţa *conştiinţei de sine*.

Ajutat de ea, îşi preciza mai exact gestul temerar de a se supune unei experienţe ştiinţifice, ce-i putea fi fatală. În ciuda scepticismului care mai stăruia ca un zaţ într-o ceaşcă din care s-a băut cafeaua, a acelui simţămînt de incertitudine moştenit de la trecutul său obscur, era înclinat să se creadă în stare de actul de eroism, pe care-l săvîrşise doar dintr-o pornire firească spre un cîştig oarecare. Desigur că era o mare diferenţă între ceea ce fusese şi era. Îşi amintea ruşinat că, imediat după experienţă, trezise hazul ziariştilor răspunzînd, la întrebarea *ce simţise* tot timpul, ca un prostănac: „M-am simţit bine".

Ea se ridicase deasupra acelui hohot jignitor. Impingîndu-şi, cu un gest care-i devenise familiar acum, ochelarii pe nas în sus, le propusese colorlalţi cu seriozitate: „Hai să formulăm altfel întrebarea". I se strigase: „Ridică-te în picioare!" Ea le dăduse replica pe acelaşi ton, reducîndu-i la tăcere: „Ce-ar fi să vă aşezaţi voi!" Îşi pieptăna părul înalt, cu toate acestea, cînd era în mulţime, abia i se mai zărea vîrful arămiu al părului.

Umblînd alături de ea, privea în jur cu mîndrie, de parcă-i invita pe toţi trecătorii s-o privească. Aproape că le striga cu ochii aprinşi de bucurie: „Priviţi-o cu toţii! Nu-i aşa că e teribilă?" Era în felul ei fenomenală. Cu ajutorul ei se replămădea

pe alte coordonate, mai precis aşezate şi delimitate; deşi era neliniştit — nici el nu ştia de ce — privea viitorul cu încredere. Ea îi dădea această forţă.

În ziua aceea se plimbară o vreme prin parc, pe alei umbrite, pustii. Mica ziaristă fuma mult. Pretindea că numai atunci cînd „lucrează". Scoţîndu-şi ţigara din poşeta ei uriaşă şi parcă fără fund, prin care scormoni timp de cîteva minute, îi oferi şi lui, cu un gest reflex, de camaradă.

N-o refuză, dar nu aprinse ţigara.

— Am uitat că nu fumezi, îi spuse ea, că te-ai lăsat de mult.

— Am fost silit de împrejurări. Şi nu e singurul lucru de care m-am dezobişnuit. Dumneata de ce fumezi? o întrebă el, de parcă-i făcea un reproş.

— Pentru că avem de lucru. Îmi închipui că ai renunţat la multe... Unde am rămas înainte de prînz? Aveai paisprezece ani cînd ai intrat prima dată într-o casă pe care-ţi propuneai s-o goleşti în folosul tău... Ne aşezăm aici?

În timp ce ea scormonea prin poşetă zăngănind tot felul de obiecte misterioase, el îi spuse că nu avea de loc chef de „lucru". Şi, în primul rînd, numai de termeni de argou nu-i ardea în după-amiaza aceea însorită, care-l îndemna la visare.

— Avem puţin timp la dispoziţie, preciză ea. Aşadar, aveai paisprezece ani...

— Stai puţin, o imploră, de ce e nevoie de toate acestea?

— Doar scriu o carte, omule. Nu trebuie să ascunzi nimic.

— Şi de ce să dezgropăm toţi morţii? Pe cine ar interesa? Ai scris prea frumos în ziar cum a fost în ziua cînd mă duceam... cînd navigam cu toate pînzele sus, nu-i aşa? Poate că ai să rizi de mine acum, dar cînd m-am văzut întins pe patul acela larg, foarte comod, mi-am luat rămas bun de la tot ce-a fost. Îmi venea să-mi pun mîinile pe piept, ca un mort care aşteaptă să fie dus la groapă... Mi se pare că l-am şi dus la groapă pe cel care fusesem

eu pînă atunci, deşi poziţia mîinilor trebuia să fie alta pentru a avea contact cu toată aparatura care mă înconjura de parcă îi eram prizonier... Şi, de fapt, i-am fost. Stai, ce faci? Ce tot scrii acolo?

— În primul rînd nu scriu, notez. În al doilea rînd, mi-ai dat o idee. După cîte înţeleg, consideri mort trecutul. Despre morţi se vorbeşte numai de bine. Eu am nevoie de întreg adevărul. Vom vorbi despre trecut ca despre un mare adevăr al vieţii dumitale.

— În acest caz, sînt vădit pus în imposibilitate de a mai continua.

Ea izbucni în rîs. Uitase să-i spună cît de încăpăţînată e cînd îşi propune ceva.

— Şi eu sînt încăpăţînat. Trecutul nu mai există pentru mine. Sînt altul, dacă vrei, un om fără trecut, unul care abia acum îşi adună amintiri şi relicve.

— Nu te poţi lepăda de ce-ai trăit odinioară. Nu din cauza dumitale. Pentru simplul fapt că acest trecut există.

— Dar nu mai e acelaşi lucru; el a luat-o înainte şi eu am rămas pe loc. Dacă vrei să ştii adevărul, pentru că mereu pretinzi asta, află că în ziua aceea, ultima cînd mai umblam umăr la umăr cu ceea ce azi e trecut, n-a fost nici pe departe aşa cum ai descris în ziar. Nu e adevăr, ci minciună, corabia care naviga cu toate pînzele sus. Azi îmi place, şi astfel aş fi dorit să fie în realitate. Dar, vai! cît de departe eram de poezia dumitale dulceagă şi neadevărată! Înaintam, dacă ţii neapărat să rămînem în cadrul aceloraşi comparaţii, ca o biată carapace putredă, prăpădită, plină de găuri şi de şobolani, gata să se scufunde la primul val mai puternic, lăsînd în urmă o dîră de viaţă bună de aruncat la cîini. Dacă vrei să-ţi aprinzi o ţigară, ia-o pe asta.

Ea scotocea din nou în poşetă după ceva ce nu găsea; îi primi ţigara, o aprinse şi trase un fum adînc, cu sete.

— Nu mi-o lua în nume de rău; mă gîndesc la trecut ca la un mort, dar ca şi cînd nici nu ar fi al meu, ci ca atunci cînd mergi pe stradă şi deodată vezi pe asfalt victima unui accident de circulaţie, cu o batistă pe faţa tumefiată. Te uiţi cu oarecare curiozitate, dar fără un interes deosebit, fără să te doară moartea aceasta străină. Cam aşa e şi cu trecutul meu, dacă vrei să mă înţelegi...

— Ai un fel de a vorbi, murmură mica ziaristă, umplînd pagină după pagină cu un scris lăbărţat, uneori cuvinte întregi, alteori întrerupte cu cîte-un punct. Continuă, hai, continuă.

— Îţi place cum vorbesc? Te cred şi eu. Am şi eu o artă a mea, aşa cum o ai dumneata pe aceea a scrisului. Eu, dacă n-aş fi avut „papagal", aş fi murit de foame; cu vorba îi ameţeam pe cei ce aveau doar o leţcaie mai mult ca mine. Rar puteam jumuli păsările cele mari şi grase. Tot pe săracii ca şi mine. Luam cît puteam şi de la cine puteam. Ce era să fac, trebuia doar s-o duc de azi pe mîine.

2. — SÎNTEM urmăriţi, dragă! exclamă mica ziaristă cînd ieşiră seara din restaurantul unde cinaseră. E cineva care se ţine scai de noi.

— Ţi se pare, îi replică el liniştitor, apucîndu-i braţul de parcă voia s-o protejeze de un pericol real. Îmi dai voie, nu-i aşa?

Se împrieteniseră, îşi spuneau tu, cutezau şi cîte un „dragă" încă voalat, mai mult strecurat, şi familiaritatea dintre ei căpăta firescul necesar unei prietenii. Mica ziaristă uită de umbra care nu se depărta de ei, surprinsă în cîteva rînduri doar cu coada ochiului. Alături de noul ei prieten, mare meşter al cuvintelor, uita mereu de ea. În vreme ce străbăteau în pas de plimbare străzile centrale, decorate cu ghirlande lungi de lumină, venind din necunoscut şi ducîndu-se aiurea, el îşi dezvolta mai departe măestria, izbutind să reliefeze ideea care i se părea cu adevărat deosebită: revenit acasă, îşi găsise fata

și fratele vitreg așezați într-un cămin solid, apărat de primejdii, frumos; ei doi la o masă strălucitoare, pe-o pajiște în culorile pastel ale unei cărți poștale.

— Oamenii cu care am împărțit sărăcia și umilința, împreună cu care am făcut de toate, de la lucrurile cele mai murdare pînă la cele mai puțin onorabile, se bucură acum de o viață plăcută și curată, dacă nu te superi și dacă n-o să mă crezi un îngîmfat, datorită mie. Pentru a atinge onorabilitatea și treapta de moralitate cea mai înaltă, propovăduite și slăvite de toată lumea, e nevoie, în primul rînd, de un minim de mijloace materiale. Eu am profitat de un prilej gras, storcîndu-l cît mai bine, și zău dacă nu sînt mulțumit cu ceea ce am realizat. Așa că nu m-am *întors*, ci am *intrat* într-o viață aureolată de frumusețile fără de care nu-mi mai pot concepe existența!

Ea îl întrerupse, propunîndu-i să ia un taxi. Era agitată.

— Dar ce s-a întîmplat? Altă dată nu oboseai.

— Poate că e cineva care te-a recunoscut după fotografiile din ziare și te crede plin de bani. Poate că vrea să te atace... Într-un moment și într-un loc potrivit.

— Cine, dragă?

— Cel care ne urmărește.

— Iar începi?

— Nu te întoarce chiar acum. Să nu afle că e observat... Uite, acolo, la colț. E o umbră. O vezi? Nu ne slăbește o clipă.

Întorcîndu-se fulgerător, el alergă pînă la colț, se uită în toate părțile cu o privire pricepută, se avîntă în întunericul unui gang, fără să se gîndească la vreo primejdie, în zadar, însă, nu se vedea ținpenie, nici o „umbră" suspectă, în afară de strada somnolentă cu șiragul ei de lumini. Revenit alături de ea, îi relată cu haz că poate era vorba de un Cupidon.

— Ca să vezi pînă unde mă duc gîndurile! Dar tu știi că, deși am ani mulți, sînt tînăr, datorită tocmai stării de anabioză prin care am străbătut

vremea. Crede-mă, sînt foarte tînăr și n-am iubit niciodată. Am un copil legitim de la o femeie care mi-a fost soție... Ah, nu, nu mai e printre cei vii de mult timp. O ființă foarte nenorocită. Am încercat să fac totul pentru ea, sărmana, și dacă vrei să numești toate sentimentele colaterale milei drept dragoste, poți s-o faci, deși eu îți declar cu toată hotărîrea că n-am iubit niciodată, că sînt însetat de dragoste ca un adolescent sentimental și prostuț...

Din atitudinea ei, deduse că era în continuare neliniștită din pricina celui care îi urmărea fără încetare. Era lîngă el, dar întreaga ei atenție se concentra undeva în spatele lor, neslăbind din ochi drumul pe care-l lăsau în urmă. Se opri și se uită cu toată atenția înapoi.

— Cel mult trecători obișnuiți; pe altcineva nu văd pe nimeni. Ce e cu tine?

— Și totuși, sîntem urmăriți, dragule. Pas cu pas.

— Nu vrei să te convingi că e doar o părere? Ce naiba, eu nu văd ceea ce vezi tu și, iartă-mă, nu sînt orb!

— Nu pretind că am o vedere grozavă, dar mă îngrozește faptul că ne urmărește cineva. Îți pot da și cîteva amănunte de fizionomie. E slab, îmbrăcat sărăcăcios, și se teme să nu fie descoperit; calcă pe urmele noastre parcă pe vîrfuri, tremurînd. Dispare de cîte ori e nevoie...

— E slab și sărăcăcios, zici? Dacă e tînăr... Ah, dacă e tînăr... Uită-te dacă e tînăr...

— Nu-mi pot da seama. Păstrează o distanță apreciabilă, totuși fără să ne piardă din vedere. Uneori, în lumina tulbure a becurilor, îi deslușesc mai bine silueta. E foarte slab și hainele fîlfîie pe el, ca niște zdrențe pe o sperietoare...

— Hai să prindem fantoma!

Propunerea lui era mai mult o glumă; totuși încercă să se ascundă după primul calcan de clădire care le ieși în drum. Stătură mult; auziră pași; păreau șovăitori; ba nu păreau; se apropiară; se

opriră; se depărtară... El o luă la braţ. Nu se arătase nimeni.

— Deci, e o fantomă, glumi el. Dacă ne urmăreşte şi dacă ai văzut-o, nu poate fi decît umbra mea. Trecutul. E costeliv, nu-i aşa, şi zdrenţăros. Aşa e, dacă mai aveai nevoie de o confirmare, îţi repet că e întocmai aşa. Eu sînt. Cel de altădată. Vezi şi tu, însă, că nu se apropie prea mult. Nu are curajul, pentru că ştie că m-am despărţit definitiv de ce-a fost. Pentru mine există numai azi şi mîine. Ieri nu. Nu ştiu cum să-ţi explic mai exact, dar acum sînt în stare să privesc şi să văd ceea ce altădată îmi era imposibil: ziua de mîine, viitorul. Tu vezi în urmă o umbră, umbra unei sărăcii fără leac; eu văd în faţă lumină şi belşug. Văd frumuseţe şi fericire. Văd dragoste. Te văd pe tine...

Ea îi puse mîna pe gură, într-un moale protest.

— Noapte bună, dragă, îi spuse pe şoptite. Ajunseseră de fapt în faţa blocului în care locuia ea. Noapte bună.

El îi sărută degetele care-i atingeau buzele. Şi poate că a şi formulat încet, duios, ceea ce gîndea: „Cît mi-eşti de dragă!"

Înainte de a intra, mica ziaristă îi dădu din nou în grijă să se ferească, să aleagă numai porţiunile de drum bine luminate, arătîndu-i cu un gest elocvent strada din urma sa.

Rămase singur. Cercetă împrejurimea cu toată atenţia. Nu era nimeni. În schimb, sus, la un geam în înălţime, se aprinse brusc o lumină. Poate că acolo locuia ea. Uitase să o întrebe la ce etaj.

3. VINERI seara, domnul L. ieşi singur în oraş, căutînd cu infinite precauţii un telefon public. Lăsa în urmă forfota ultimilor furnizori care cărau cele trebuitoare serbării de a doua zi.

4. SÎMBĂTĂ dimineaţa, Fetiţa îi strigă tatălui ei că e căutat la telefon.

— Vino mai repede; *mititica* este nerăbdătoare. Arde să-ţi audă vocea.

Pe cînd cobora la parter, îl izbi faţa rotundă ca luna plină a Fetiţei, expresia de sarcasm cu care îl aştepta, acel ceva nedefinit al trăsăturilor care nu prevestea nimic bun. Fata de viaţă de altădată, indiferentă la tot ce se consideră stabil în existenţa omenească, exprima acum nu numai o tendinţă de îngrăşare fizică, ci şi o anumită lăcomie interioară. Ştiind cine e la telefon, se simţi atins în cea mai intimă sensibilitate a lui. I se părea nu numai că Fetiţa bănuieşte ceva, ci că ca ştie cu precizie totul; dar nu-şi dădea seama dacă îl dezaprobă sau nu, dacă este de partea lui sau dimpotrivă. Îngrijorător era şi faptul că mica ziaristă îl căuta acasă, călcînd astfel consemnul foarte sever pe care i-l dăduse. Nu voia să o introducă încă în viaţa lui de familie. Dar, dacă trecuse dincolo de rugămintea lui, însemna că s-a întîmplat ceva, ceva anormal, care-o silise să facă pasul acesta.

Puse mîna pe receptor, nevoit să-şi înfrîngă tremurul braţului şi răguşeala din glas.

— Eşti bine? o auzi în receptor.

— Foarte bine. Ce s-a întîmplat?

— Mi s-a părut aseară că sîntem urmăriţi, iarăşi şi iarăşi. Mi s-a părut cu mare intensitate, foarte intens, crede-mă; am telefonat şi aseară să văd cum ai ajuns, dar era prea tîrziu, pare-se, că n-a răspuns nimeni la apelurile telefonului. Vreau neapărat să ne întîlnim.

— Sper că nu din acelaşi motiv, nu-i aşa?!

— Nu. E în legătură cu „party"-ul la care m-ai invitat. Avem de pus la punct cîteva amănunte.

Fetiţa nu se depărtase. Îl aştepta, de parcă-i supraveghea convorbirea. Surprinse pe faţa ei un mic joc al trăsăturilor, care putea exprima tot atît de bine şi batjocură şi răutate.

— Să nu mă duci pe mine că discuți afaceri cu puștoaica aia; ți-am văzut ochii, ei te trădează. Ești îndrăgostit pînă peste urechi. Niciodată nu te-am văzut radios și fericit ca acum cîteva clipe...

— Se vede, Fetițo?

— Al naibii de bine!

— Și... ce părere ai?!

Ar fi putut să răspundă orice; în ea se dădea o luptă, pe care abia că o exterioriză printr-o mică tresărire a umerilor. Lui i se păru tăcerea ezitare. Își pledă cauza. Să-și aducă aminte Fetița de mamă-sa. O femeie ca ea ar fi putut aduce fericire unui bărbat? Îi cerea o recunoaștere cinstită.

— Dar aici nu e vorba de mama, papa. E vorba de noi amîndoi.

El o privi cu luare-aminte.

— După cîte îmi dau seama, am făcut tot ce se cuvenea să fac. Nu pot uita imaginea care mi-a umplut inima de bucurie, în ziua cînd am revenit acasă: tu, la masă, afară, pe pajiște, în compania unui bărbat superb, pe care-l iubești. Mă gîndesc acum că nu greșesc cu nimic față de tine, dacă... dacă... Deși nu mi-ai spus încă părerea ta.

Fetița suspină, încă nedecisă. Pieptul ei plin făcu un salt spectaculos și concludent.

— Papa, mi-ai cerut bani de buzunar. E firesc să fii generos cînd iubești. Te înțeleg foarte bine. Cred că toată lumea este mulțumită, papa. Începuse într-un fel și, pe neașteptate, renunțase. El ar fi dorit să știe dacă ea era mulțumită sau nu. În primul rînd eu. Dar nu numai eu, ci și oncle Léon, el e așa de bun! Cu soțul meu n-am discutat încă. E prins pînă peste cap cu pregătirile, căci vrea să te sărbătorească exemplar. Își dă mai mult decît silința; o face cu plăcere evidentă și mereu inventează surprize noi. Dar în privința lui să nu-ți faci griji. Te adoră. Ar fi încîntat și profesorul S., interesat în cel mai înalt grad...

— Ce e cu profesorul?

Eduard tresărise cu violență.

— Vai, papa, nici tu nu mai știi ce vrei! Te-ai prins în horă și șovăi să joci pînă la capăt. Nu te opri. Lăutarii cîntă mai departe.

Sub trăsăturile obrazului fără vîrstă, cîteva umbre bătrînicioase se formară stăruitor.

— Nu vreau să joc în hora altora. Sînt sătul și am chef de o horă a mea. Și nu ai dreptate că nu știu ce vreau. Vocea îi șuiera subțire, de parcă arunca vorbele cu aer comprimat. Știu foarte exact și nu am să dau socoteală nimănui în legătură cu planurile mele. Dacă profesorul recurge la mijloace dintr-astea, puțin onorabile pentru onorabilitatea lui...

— Vai, papa!

5. FETIȚA fusese la profesorul S. pentru a tatona modalitatea de a stoarce și mai departe bani în contul experienței, pe care din instinct nu o socotea terminată. Ea va continua, nu-i așa? Iar savantul nu o întrebase dacă îl reprezintă cu adevărat pe tatăl ei; îl interesa, în adevăr, orice ar fi intervenit nou în legătură cu „subiectul" lui. Mai ales dacă s-ar căsători și ar urma să aibă copii. Sigur că da, ar fi foarte interesant și ar fi dispus să riște sume noi...

Exclamînd „Vai, papa!", Fetița nu o făcuse pentru că ar fi atins-o în vreun fel ofensa aruncată asupra profesorului de tatăl ei.

— Vai, papa, niciodată nu te-am auzit vorbind *astfel* despre onorabilitate!

— Ți se pare puțin *onorabil?*

— Ce e aia onorabil, papa?

Fetița ar fi voit poate să insinueze că în materie de bani nu se putea vorbi de pe pozițiile onoarei? Eduard își aduse aminte de fața ei ca o tipsie goală, coclită, care așteaptă monedele și hîrtiile valoroase ale milei sau ale unui alt soi de tranzacție camuflată „onorabil" și se simți dintr-o dată foarte obosit.

Renunță la discuție, nu fără a detesta neputința de a-și susține punctul de vedere.

Pe un alt plan, Dumneaei tot de bani se interesa, în ultima convorbire, înainte de acțiune, cu domnul L. Se înțelege că, de data aceasta, domnul L. ajunsese, în sfîrșit, să vorbească direct cu femeia adorată. Numai ce-i auzi glasul răgușit și tandru, și se exaltă ca un băiețaș la primele bătăi de inimă. Ea îi spunea „puișor", el „scumpo"! Și la întrebarea dacă e, în adevăr, sigur că Fetița nu are nici cont la bancă și nici seif personal, bine camuflat, el dădu asigurările de rigoare cu un plus de certitudine. Vocea Dumneaei îl scotea din minți; îi asculta fermecat rezonanța profundă, dramatică, stil vampă de Hollywood, tresăltînd de o bucurie și o nerăbdare arzătoare, ajungînd să denumească activul ascuns de Fetiță undeva în casa de pe marele bulevard o adevărată „comoară".

— Și ai „mirosit", puișorule, ascunzătoarea? Nu ne va fi greu să dăm de ea? Nu e primejdios?

— Mergem direct la țintă!

6. TIMPUL trecea greu. Îi părea rău că acceptase ora destul de tîrzie propusă de mica ziaristă. Dimineața aceea splendidă de vară era atît de plină de lumină, încît nu lăsa loc pentru nici o „umbră" sau „fantomă". Cu toate acestea, un fior de neliniște îl însoțea cu stăruință. Ce naiba! N-avea de ce să se teamă, nici de trecut și nici de prezent; viața îi era acum de limpezimea luminii extraordinare ce-l înconjura; nu exista nici un dubiu, nimic care să nu fi fost bine și cinstit așezat pentru un trai care se voia drept și frumos. Aveau casa, grădina splendidă prin care se plimba; avea lumina aceasta teribilă și culorile admirabile; camerele erau pline cu mobile și covoare alese, fețele de masă pe care mîncau erau imaculate. Fetița sugera mereu lipsa mijloacelor materiale; această situație nu putea fi decît momentană, chit că primea de la fata lui bani de buzunar cu tîrîita și puțini; de fiecare dată îi repeta cu insistență să se ferească de risipă. Își înconjura sfatul, care suna neplăcut, cu un rîs strident, de parcă formula o glumă nevinovată; el îl primea cu aceeași neplăcere cu care ar fi servit o bomboană de ciocolată într-un ambalaj murdar, mototolit, incert.

Hotărî că va face totul pentru a se menține acolo unde a ajuns; va munci la nevoie, va căuta soluții cinstite, nu va da un singur pas îndărăt. Nu se va lăsa intimidat de trecut. Omului îi trebuie o casă încăpătoare și frumoasă, un spațiu suficient pentru a nu se simți prizonier și nefericit, lumină și aer curat cît mai mult. Are nevoie de flori și de frunzișuri foșnitoare, de o pajiște — dacă se poate — unde să stea la masă în largul lui. Și masa să fie îmbelșugată. Și să nu știe ce-i grija zilei de mîine... Îi creștea inima, pentru că el atinsese toate acestе năzuințe omenești, veșnic rîvnite, veșnic cucerite și pierdute. Dar el nu va pierde nimic... Da, poate că au pîlpîit în lumina pură a dimineții și umbre neliniștitoare, dar nu-i păsa, pentru că își avea planurile lui și energia necesară ca să le ducă la îndeplinire...

7. FETIȚEI i se păru cam dubioasă figura unuia dintre bărbații care intraseră în casă în vederea serbării. Se învîrtea parcă prea insistent, prea ca *la el acasă*.

— Cine ești? îl întrebă fără simpatie.

Bărbatul nu avea nimic care să-l facă simpatic celor din jur. Îl chema Jack și avea accent de mahala.

— Sînt majordom, adăugase, dacă doamna nu are nimic împotrivă.

Oricît ar fi vrut el să zîmbească, ceea ce izbuti era de-a dreptul respingător. Fetița îi comunică domnului L. impresia penibilă pe care i-o lăsase micul dialog cu majordomul.

— Ni l-a trimis o agenție. Mai mult nu știu nimic. Ai ceva împotriva lui?

Reuși cu greu să se arate indiferent.

— Puteau să ne trimită și ei pe altcineva, mai stilat, mai arătos. Poate mai simpatic.

— Pentru o seară, o fi bun și ăsta. Apropo, papa a plecat iar?

— Iarăși, oftă Fetița, fără să se înțeleagă de ce.

8. IEȘIND, după cîtiva pași, avu senzația că e urmărit. Se gîndi la mica ziaristă cu care avea întîlnire peste puțină vreme. Poate că ea îi strecurase această senzație. Dar nu. Reconstituind, își dădu seama că surprinsese într-o frîntură de secundă una dintre umbrele neliniștitoare care îi tulburaseră dimineața. Se opri. Se uită în toate părțile. Îl înconjurau nenumărate ascunzători posibile. Cercetă tot ce se putea cuprinde cu privirea, adică trunchiuri groase de copaci, brăduți decorativi, porțile vilelor în cele mai diferite forme...

Se strecurase în el bănuiala că-l urmărea un om de-al Fetiței. Dintr-un motiv sau altul, el voia să-i cunoască fiecare mișcare. Porni mai departe, sigur că e supravegheat și amărît la gîndul că aceasta ar putea fi opera Fetiței. Dar în ce scop?

9. — CE e cu el? Nu prea arăta bine azi de dimineață!

Domnul L. își bea tacticos cafeaua pe pajiștea care-i plăcea lui Eduard așa de mult. Léon nu se vedea nicăieri, obligat să nu iasă din cameră ca nu cumva să-i încurce pe cei care desăvîrșeau pregătirile pentru serbare.

Pieptul bombat al Fetiței se ridică și se lasă ca un val de mare. Ea știa ce e cu papa. Înălțîndu-și privirea spre cer, pronunță un singur cuvînt, pe acela care rezuma întreaga situație a tatălui ei.

— Dragoste?! se miră domnul L. și rămase perplex. La vîrsta lui, comentă mai pe urmă, răzgîndindu-se însă imediat. Dar ce zic eu? Ce vîrstă are cu adevărat?

10. — OSCAR! strigă Eduard, oprindu-se înainte de a părăsi bulevardul cartierului de elită unde se afla și casa sa. Nu te mai ascunde. Ieși de-acolo din umbră și apropie-te. Acum te-am văzut bine. Te-am recunoscut. Oscar! Tu ești cu adevărat! Nefericitule! Nici nu vreau să-ți întind mîna. Nu vreau să te mai văd în ochi. Mi-e destul cît știu acum despre tine. Nu înțeleg de ce te mai ții scai de mine? Ce mai speri, după toate cîte i le-ai făcut Fetiței?

— Fetiței? exclamă omul cu amărăciune, pălind și mai mult.

Arăta ca un spectru.

— Nefericitule! repetă Eduard, dar nu-l alungă.

Ar fi făcut-o, poate, dacă n-ar fi descifrat pe obrajii nerași ai celuilalt — niște obraji gălbejiți, brăzdați, trași adînc — două rînduri de lacrimi adevărate, picături mari urmîndu-se una pe alta de pe pleoapa inferioară spre bărbie, mai concludente decît orice vorbe. O epavă, acesta era Oscar cel de acum. Departe — cer și pămînt! — de bărbatul voinic și sigur, contabilul abil, în veșnică nevoie de lucru și gata oricînd să se vîndă pe-un blid de linte, să măsluiască registrele negustorilor „cinstiți". Întreaga lui ființă exprima o capitulare fără condiții în fața soartei. Din coama bogată de altădată mai rămăsese o jalnică amintire, rărită și încărunțită. Cuta de lîngă gură — altădată caustică și necruțătoare — acum amară, exprima cum nu se poate mai bine dezamăgirea și tristețea iremediabilă. Eduard nu se putu abține să nu se gîndească la propriul lui trecut, la propria lui imagine de odinioară.

— Nu ai căpătat decît ce-ai meritat, îi spuse fără convingere, întrebîndu-se cum să-și împartă puținii

bani cu nenorocitul acesta care-i fusese atît de drag altădată.

Era şi foarte stînjenit din pricina asta, dar mai cu seamă pentru că i se părea că îşi întîlnise propriul trecut. Oscar recunoscu că el îi urmărise în toate aceste zile neliniştite. Vedea că Eduard o duce strălucit. Îl intimida şi acum; i-ar fi spus prietenește „bătrîne" ca altădată, dar nu se mai cădea.

— Şi nu numai pentru că arăţi tot aşa de tînăr, neschimbat, ca şi atunci, ci pentru că... pentru că...

Eduard căpătă dintr-o dată o nouă dimensiune a întîlnirii: Timpul. Îl despărţea de Oscar un timp foarte lung. Urmăritorul lui nu mai era propriul trecut, ci cu totul altceva. Oscar era mai degrabă *prezentul*, dar nu al lui. Oscar era Oscar, situat pe o traiectorie cu care el nu avea de-a face. Cum celălalt i se părea flămînd, îi zise:

— Ei, hai, ce-a fost a fost. A fost între tine şi Fetiţa. Treaba voastră. Cu ce te pot ajuta, bătrîne?

Ochii lui Oscar sclipiră.

— Nu am nevoie de nimic de la tine, Eduard. Nu vreau să te tapez; îţi eram dator cu adevărul, după ce cred că ţi-a fost împuiat capul cu...

Eduard îl întrerupse:

— Nu am nimic cu tine, Oscar. Tot ce s-a petrecut între voi, în lipsa mea, nu mă priveşte. Nu mai sînt cine-am fost şi m-am oferit să te ajut cu totul dezinteresat. Astăzi ne despărţim pentru totdeauna.

— Exagerezi un pic, bătrîne, dacă nu te superi că-ţi zic aşa. Te-am admirat întotdeauna pentru felul cum ai ştiut să te descurci şi să te aranjezi în viaţă. În aşa fel ne-ai prezentat odinioară experienţa ta, încît ne-o închipuiam ca o mică plimbare de agrement într-un alt ţinut şi atît. Îţi mai aduci aminte? Aşa cum alţii se duc vara la munte. Eu cel puţin aveam această convingere şi-mi închipuiam că Fetiţa credea la fel, pînă ce mi-am dat seama că se simţea foarte bine în situaţia de orfană, cu toţi banii pe mînă...

— Ah, nu, Oscar. Te rog, nu aşa. Ştiu că v-aţi iubit şi că între voi a fost ceva adevărat şi frumos. Am ţinut la amîndoi deopotrivă, şi indiferent de părerile mele personale, ce-a fost a fost. Lasă-ne pe noi cu ale noastre; urmează-ţi tu drumul tău, nu te mai amesteca.

Oscar deveni agresiv. Nici nu voia să se amestece.

— Tu ai putea să-ţi închipui că e adevărat tot ce ţi-a îndrugat ea despre mine. Eu vreau ca tu să ştii foarte exact că am fost cinstit faţă de tine şi faţă de ea, deşi ca şi-a dovedit din plin calităţile de hienă...

Eduard îi întoarse spatele. Făcu cîţiva paşi, încercînd să-l facă să înţeleagă că nu voia să-l asculte. Oscar continua. Atunci se opri ceva mai încolo.

— Îmi pare rău, Oscar, de tine. Dacă pot să te ajut cu ceva... Aş face-o cu dragă inimă.

— Ştiu. Nu ai bani. Banii îi ţine ascunşi ea. Ţie îţi dă cu tîrîita, ca unui copil.

— Adio, Oscar!

Porni să se depărteze cu pasul rar şi demn. Oscar îl urmări. Se apropie.

— Nu vreau să ne despărţim *în acest fel*, accentuă el. Iartă-mă dacă am încercat să-ţi spun tot adevărul. Nu ţi l-am spus decît în parte.

— Nu mă interesează, Oscar. E mai bine să ne despărţim pentru totdeauna. Îţi dau tot ce am la mine. În rest, să ai parte de noroc.

Oscar refuză banii cu expresia feţei, dar cu degetele îi apucă hămesit. O undă de ură trecu prin privirea lui stinsă acum sub efortul de a suporta umilinţa.

— Încă nu ţi-ai dat seama cine e Fetiţa?!

11. — CE ZI! Vai mie, ce zi! exclamă el către mica ziaristă, cînd îi ieşi în întîmpinare.

Îi povesti cele întîmplate. Fiecare cuvînt îi ardea gura. Intrară într-un bar de zi, în fumul care umplea spaţiul sărac, slab luminat. Ea îl ascultase tăcută, pe urmă încercă să abată discuţia.

— Sînt pătrunsă de fum ca un jambon, dacă mai stăm aici o jumătate de oră o să fiu bună de atîrnat în cămară.

El mai comandă un rînd de coniacuri.

— Ceea ce simt e îngrozitor, deşi am scăpat de obsesia unei urmăriri care nu era, în fond, decît un şantaj. Oscar voia să mă umilească, tocmai pentru că se simţea la rîndu-i umilit. Dar eu nu am nici o vină, nu-i aşa? Deci, acest Oscar nu e trecut, ci prezent; el nu mi-a vorbit de mine şi de altădată, ci de el şi de acum, nu de tinereţea noastră comună, ci de o viaţă necunoscută mie, străină.

— Mi se pare că aici se leagă trecutul de prezent, şi totul este să rămîi deasupra, cît mai sus... Ah, nu. Nu mai beau. Restul e al tău.

Mica ziaristă îi împinse lui paharul pîntecos, din care sorbise numai o singură dată, şi atunci foarte puţin.

— Mă gîndesc că nu e destul să-ţi pui de jur împrejur pereţi bine spaţiaţi, mobila cea mai aleasă şi covoarele cele mai scumpe, că nu e destul că iei masa pe o pajişte înverzită, ca-n ilustrate. Mai e nevoie de multe şi, pentru mine, în năzuinţa mea spre ceva nou cu adevărat, se pune abia acum, foarte acut, tiranic aproape, chestiunea: de unde să încep... Pentru că trebuie *să încep* de undeva. Nu mai am de ales. Datoria mea este să mai lămuresc cîteva chestiuni care ţin de afect. Şi apoi: încotro?

12. LÉON dormita în camera mare, cu mobile luxoase, în care se simţea străin. Fotoliul mare, care-l cuprindea pînă mai sus de umeri, îl stînjenea. Se legase, ca orice bătrîn, de mica încăpere de la mansardă, destinată personalului de serviciu într-o casă mare, potrivită aşa de bine cu modestia şi timiditatea lui — un spaţiu restrîns, în care îşi adunase, însă, cele din urmă bucurii din cîte îi pot rămîne dintr-o viaţă de om. Deodată, uşa se deschise şi apăru... Da, era chiar el, fratele lui vitreg, cu silueta lui

tinerească, săltînd voios pe picioarele lungi, viguroase. Bucuria îi producea aceeaşi dulce şi ciudată mîncărime a nasului. De obicei se freca cu amîndouă mîinile, într-un gest infantil, scîncind fericit ca un căţel mîngîiat de stăpînul lui.

— Avem ceva de vorbit, Léon! Pune aici pe masă două pahare. Am adus o sticlă de vin.

Eduard se lăsă ostenit în fotoliul celălalt. Între ei, pe măsuţă, se aflau acum două pahare de cristal pline cu vin de calitate. Ochii lui Léon aveau un luciu de plîns; Eduard o luase pe departe, vorbindu-i despre sine, despre ceea ce numi „desprinderea" de trecut.

— Da, da, Léon, bunule bătrîn, s-a trezit în mine o mare foame de frumuseţe şi cinste. Habar nu am cum să-ţi explic ce s-a răsturnat în mine. Mă împinge înainte o voinţă de fier să mă caţăr mereu mai sus, Léon, uneori chiar cu impresia că ating cîte-o culme la care altădată nici prin gînd nu-mi trecea să cuget. Ei bine, de-ai şti tu cum mă cramponez: mă împlînt cu genunchii şi cu coatele şi mă ţin cu ghearele ca să nu cad, dacă pierd puţin teren, mă caţăr iar şi urc, urc mereu...

— Foarte frumos! exclamă bătrînul, lăsînd privirile în pămînt.

Parcă îi era teamă de ce va urma. Eduard îi vedea acum doar creştetul alb, ca un smoc de lînă pe un caier. Îl vedea clătinîndu-se încet, a oboseală, de parcă abia îşi mai putea ţine ochii deschişi. Voia să-l ţină treaz, aşa că îi spuse pe neaşteptate, întrerupîndu-şi efuziunile lirice, că îl întîlnise pe Oscar. Caicrul tresări vizibil, şi imediat Eduard zări şi ochii bătrînului. Plini de spaimă.

— Spune-mi tu, Léon, tot ce ştii despre despărţirea Fetiţei de el. Tot ce ar trebui să cunosc foarte bine şi eu.

Pupilele lui Léon parcă-şi pierduseră conturul rotund, se topiseră, culoarea lor apoasă ocupînd tot spaţiul. Expresia era aceea a unei îndobitociri complete.

— Hei, Léon, te-ai îmbătat subit?

— Ascult. Te-ascult, psalmodie ca un idiot bătrînul. Eu nu știu nimic. Oscar e de vină. Așa mi-a spus Fetița. Dar Fetița e cea mai bună și albă ființă de pe pămînt.

Mai mult nu putu scoate de la el. Eduard reluă:

— Mă intrigă la culme Oscar; nu purtarea lui, care e nedemnă, ci convingerea lui, care mi s-a părut sinceră. Mă gîndeam, venind încoace, că toți sîntem supuși greșelilor de tot felul și că o avea Oscar partea lui de vină, dar nici Fetița n-o fi imaculată!

Léon nu-i împărtășea părerea, dar nu voia să-l supere. Tot ce putea face era să tremure ca piftia. Zadarnic își răcea gura ca să-i demonstreze că trecutul era un mort ca oricare alt mort și că dorința lui cea mai fierbinte era să înceapă totul altfel; bătrînul nu-și putea stăpîni tremurul picioarelor, al brațelor, al umerilor, al capului. Atunci Eduard se decise și formulă pentru prima dată în cuvinte ceea ce în gînd formulase mai dinainte:

— M-am hotărît să încep singur, Léon. Voi pleca de aici, voi încerca pe alt drum. Bineînțeles că m-am gîndit și la tine. Te voi lua cu mine. Reacția bătrînului nu-l îngrijoră decît atunci cînd tremurul intens al trupului scheletic se transformă într-un balans și vocea lui vibră, joasă și prelungă, ca un muget îndurerat. Destul, Léon, îi spuse poruncitor. Ți-am spus să nu-ți faci griji în ceea ce te privește. Vei fi lîngă mine oriunde voi pleca. Pricepi? Hai acum să te culci!

Fu silit să-l smulgă din fotoliu și să-l împingă spre pat. Ce voia să însemne purtarea acestui babalîc fără minte? Îl zgîlțîi ca să-și revină și să se țină prin forțele proprii pe picioare.

Și Léon reuși să înțepenească între pat și fratele vitreg.

— Ai să te superi, Edi, bolborosi el, și Eduard se aplecă mult ca să-l poată înțelege. Te superi? Eu n-am să te urmez. Rămîn cu ea.

— Cu cine, Léon?

— Cu Fetița.

— Ce spui?

— Euuuu, răăăăăăămmmmm . . .

13. CE SE întîmplă? Ce se întîmplă cu mine, cu Léon, cu Fetița, cu noi toți, acum cînd ne pregătim să fim veseli, să petrecem, să ne bucurăm, să ne bucurăm?! . . .

Epilog

Flăcările se înălțau spre cupola întunecată a cerului, cu brațe lungi și elastice de caracatiță uriașă și roșie ca sîngele. Ceea ce se petrecea era inexplicabil pentru Eduard; singurul eveniment limpede, implacabil prezent, era incendiul uriaș care mistuia trosnind sinistru mult mai mult decît o splendidă casă aristocratică. Băgîndu-și degetul arătător între gulerul cămășii și gîtul ud de transpirație, el trase cu putere. Întîmpină mai întîi o rezistență acerbă, care-i tăia răsuflarea. Apoi ceva pîrîi în jurul gîtului și putu, în fine, respira în voie. Dar aerul frigea și el era silit să dea îndărăt pas cu pas. Apoi se împiedică de cineva care respira gîfîit, ca-ntr-un chin agonic.

O recunoscu pe Fetița.

Ochii ei holbați spre casa care ardea, fața ei răvășită și gura umflată care se mișca în neștire . . .

— Léon unde e? o întrebă răgușit.

— El îl caută, îl caută acum.

— Cine îl caută?

— El. Bărbatul meu. Iubitul.

— Léon unde e? Ce se întîmplă cu el? De ce îl caută?

Fetița nu fu capabilă să-i răspundă. La marginea porțiunii luminate de incendiu se zăreau acum umbre îmbulzindu-se. Frontul pompierilor se răsfira. Începuse lupta dinspre stradă și dinspre palatul din

dreapta. Pajiștea unde luau de obicei masa urma să fie în curînd inundată de oamenii în uniformă, care-și aduceau încoace furtunurile. Iarba și florile erau călcate fără milă. Jeturile de apă se ridicau acum și din această parte a casei, înfășurîndu-se ca niște frînghii pe trupul necontenit frămîntat al caracatiței care creștea în dimensiuni. Era imposibil să o oprească cineva și s-o imobilizeze. Frînghiile acelea de apă se topeau sfîrîind.

Eduard avea senzația că era devorat el însuși; își și dorea pieirea. Acel „party" nenorocit, care adunase atîția necunoscuți ahtiați după petreceri, printre care se învîrtise ca un străin, se isprăvea în acest fel definitiv. Își dorise o singură ființă alături. Dar mica ziaristă nu răspunsese invitației de a lua parte la serbare. Fără să dea vreo explicație. O căutase la telefon, dar în van. Dăduse o fugă pînă la ea acasă. Ușa nu se deschisese și zadarnic bătuse ca un apucat. Se apucase atunci să bea. Își aducea aminte de niște stăruințe ale unui domn numit Montblanc, care-i propunea niște investiții, absolut sigure, într-o afacere cu petrol, pe o mare de care nu era sigur să fi auzit vreodată.

Pe un coridor la etaj — își mai amintea — un tip, care i se părea cunoscut și nu știa de unde să-l ia, îi zgîlțiise prietenește mîna, dar cînd voise să treacă de el și să intre într-un salonaș, unde știa că nu e nimeni, îl oprise cu un ton jovial, dar cam de mahala: „Cară-te de pe-aici, șefule, dacă ții la liniștea ta!" Toată casa era plină de lume și nu avusese altceva mai bun de făcut, decît să se retragă în parc. Aici ardeau lampioane prin crengi, dar nu era nimeni. Își găsi, în cele din urmă, singurătatea dorită. Se așezase pe o bancă. Mai avea paharul în mînă. Îl băuse și-l zvîrlise. Poate că și aținise puțin... Îl trezise incendiul. Larma aceea ascuțită și amenințătoare.

— Hei, tu, nu mai încurca locul.

Se trezea dintr-un coșmar în plin coșmar; un polițist îl împingea de acolo și lui i se păru că nu trăiește azi, ci ieri, încolțit de forța publică, într-o

necontenită atmosferă de luptă și de nesiguranță, gata să facă orice pentru a scăpa de urmăritori, de curiozitatea lor, de priceperea lor de a-și vîrî nasul pînă în cele mai ascunse cotloane ale unei vieți nenorocite... La început se lăsă dat la o parte de polițist, pe urmă își aduse aminte de „azi" și porunci să fie lăsat în pace. „E casa mea!"

Și casa lui se ducea implacabil spre trecut, spre neant, se ducea undeva și cine știe ce ducea cu ea și cît de departe!... Se revăzu din nou cu Fetița, deși ea nu avea ochi decît pentru incendiul mistuitor. O auzi strigînd. Numele pe care-l pronunța îi era familiar. Îl recunoscu cu un efort al conștiinței. Se orienta cam greu. Silueta rotundă a Fetiței tocmai cădea spre o brancardă pe care zăcea un om. Numele țipat de ea fusese „Léon". Era chiar bătrînul, zăcînd întins pe spate, cu obrajii goliți de sînge. Zadarnic îi zgîlțîia Fetița trupul inert. Întreba de domnul L.

— L-ai văzut, Léon, dragule?!

Doi bărbați solizi purtau brancarda, și trupul neputincios se mișca în ritmul mersului lor neregulat.

— Léon, de ce nu-mi răspunzi? Și cum pleoapele bătrînului zvîcniră anevoie, Fetița repetă întrebarea dacă-l văzuse pe domnul L.

Rănitul îi răspunse cu o șoaptă ușoară. Ceva ce Fetița nu putu înțelege imediat. Își plecă mult urechea. Îl zgudui din nou de umăr.

— Ce e? Ce-ai spus? Léon, mă auzi?

— Au găsit locul... ascunzătoarea...

— Cine? Cineeee?

Bătrînul abia suflă un răspuns scurt și buzele lui parcă nu mai aveau vlagă. Eduard întrebă:

— Cine te-a pocnit așa, Léon?

— Tot el, atît mai izbutiră buzele bătrînului să formuleze, după care rămaseră ca înțepenite.

— Acum știi cine m-a jefuit? întrebă Fetița pe neașteptate, pătimaș.

— Eram săraci, Fetițo. Ce se întîmplă aici?

Fetița o luase la fugă. Se depărta, împleticindu-se, smulgîndu-și părul, bocindu-și bogăția jefuită. O văzu peste puțină vreme vorbind însuflețit cu un polițist. Îi arăta cu brațul acuzator spre vila în flăcări. Lui Eduard i se umplu ființa de otravă. Își roti privirea, ca în căutarea silnică a unui ajutor, întocmai ca un om străpuns cu cuțitul, bîjbîind după un sprijin. Își aduse aminte de cineva care odată îi spusese că omul consideră poziția verticală ca singura posibilă pentru demnitatea sa omenească. Dacă ar fi posibil, ar muri în picioare, tocmai pentru a nu-și pierde demnitatea *niciodată*, nici în acea clipă de pe urmă... Fetița lui dragă se prăbușea la picioarele polițistului cerîndu-i îndurarea, atenția, ajutorul. Gura ei mare, senzuală, se lamenta: „M-aaau jefuiiiiit!"

Și-n acel moment și-o dori pe mica ziaristă, dar o dori așa de năprasnic, încît începu să o caute de jur împrejur, sigur că și ea venea spre el, că erau foarte aproape și că se căutau reciproc, ca umblînd după el și el după ea, că în curînd se vor întîlni, se vor regăsi, se vor uni, vor fi una și așa va fi bine, va fi bine...

OBIECTIVUL K

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie:
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem și nu e.

...

— Unde sînt?

Omul de pe pat zvîcni cu o neliniște întru totul contrastantă cu calmul încăperii nespațioase, dar atît de comodă și familiară sub învăluirea luminii blînde, indirecte, ce emana parcă din pereții lustruiți cu finețe într-o culoare odihnitoare ca a ceaiului. Nu-i venea să creadă în liniștea și ordinea din jur! Incontestabil că se afla într-un vehicul care funcționa ireproșabil. Îl simțea cu toate fibrele ființei sale experimentate înșurubîndu-se ca un bolid în imensul spațiu cenușiu al Universului. Și, totuși, spaima îl pîndea, gata să erupă ca un vulcan. Unde erau oamenii? Nu visa cumva?

— Unde sînteți? strigă el, încercînd să ridice de pe pernă ceafa grea.

Neizbutind, rămase inert, cu privirea cufundată ca în ceață. Cădea din nou. Vertiginos și fără speranță. Imensitatea fără puncte cardinale, fără sus și fără jos, îl înghițea ca pe-un fir de nisip. Ba nu! Iată-l din nou fixat într-un plăcut cadru de cabină bine rînduită, liniștitoare. Cineva îi și dădea răspuns la întrebarea de adineaori (sau de cînd?); de necrezut, dar nu părea să fie o închipuire bolnavă glasul metalic, nazal, sau prea metalic ca să fie omenesc, însă perfect inteligibil și stăpînit, oricît ar fi fost de inflexibil:

— Stai liniștit, i se spunea răspicat. Ești salvat. Ne întoarcem. Acasă.

...

Întrerupînd jocul de şah, doi bărbaţi, într-o încăpere alăturată, perfect asemănătoare cu prima, făcură amîndoi acelaşi gest, devenind atenţi, ascultînd cam la fel, cu gîtul puţin lungit şi urechea la pîndă. Dar începutul promiţător se înecă imediat în acea respiraţie agitată şi prelungită neliniştitor; bolnavul părea că se sufocă, gata în orice moment să nu mai respire de loc. Pregătindu-se să mute un cal negru, unul dintre cei doi mormăi parcă pentru sine:

— Aceeaşi situaţie. Mai putem avea vreo speranţă?

Celălalt, un bărbat nu tînăr de tot, dar cu nişte ochi juvenili, de-o prospeţime atît de deplină, încît păreau străvezii ca apa mării într-un colţ ferit de valuri nu mai apucă să răspundă.

— Ai auzit? se întrebară reciproc.

Pentru prima dată, un anumit moment era depăşit. Suferindul întreba cu mare zbucium:

— Mi-a vorbit cineva? Cine e?

— Sînt Cocó. Nimeni altcineva. Sînt Cocó.

— Ce fel de nume?! Cocó. Cine eşti tu?

Şi Cocó vorbea liniştitor, în stilul lui monoton şi nazal:

— Stai liniştit. Eşti salvat. Sînt Cocó. Mergem acasă.

— Unde eşti? Vreau să te văd! Cine eşti? Ce eşti? Cocó! Dacă ăsta-i nume de om!

Cei doi bărbaţi săriră de la locurile lor şi o luară la fugă cu paşi elastici şi lungi. Pe coridorul în care ieşiră, întîlniră iarăşi glasul îndurerat pe care-l transmitea pretutindeni reţeaua de comunicări interioare:

— Unde sînteţi, oameni buni? Vreau să vă văd. Veniţi aici, dacă e adevărat că trăiesc, că... am fost... sau sînt... sal... vat... Că mă du... ceţi ...acasă. Vreau să văd... să cred, să sper că... e ade... vă... rat!

— E adevărul adevărat! pronunţă cu grijă bărbatul cu ochii ca marea, ajuns primul lîngă pat.

— Cine sînteţi? Spuneţi-mi! Ca să nu mă cred din nou pradă unui vis, sau a unui coş... mar...

Aşternutul răvăşit exprima zbuciumul fizic; felul cum privea la cei doi, ca la nişte depărtate şi părelnice umbre, absolut incredibile, cu culori şi conture mereu schimbătoare, vorbea de o frămîntare interioară ajunsă la paroxism. Speranţa şi spaima îi încordau trăsăturile chipului adînc brăzdat. Cu cît auzea explicaţiile pe care le dădea cel de al doilea bărbat, uşor aplecat spre căpătîiul lui, în vreme ce primul, cel cu ochi albaştri, îi apucase mîna la încheietură, cu un gest profesional care nu mai lăsa nici o îndoială, omului de pe pat i se rotunjiră şi-i crescură pupilele căprui, tulburate, incapabile parcă să se concentreze din nou normal. Formaţia ARGUS făcea parte din echipajele trimise întru salvarea expediţiei ALFA, deviată de la traseul stabilit.

— ALFA, da, mormăi bucuros suferindul, al cărui trup se umplu de un început de vlagă.

— Iată-ne, spunea bărbatul care părea să fie comandantul navei ARGUS, sînt Georges Legrand, comandantul navei; dînsul este Nichita Rădulescu, medicul de bord...

— Şi eu sînt Cocó! îl completă pe comandant vocea monotonă, egală, omenească şi nu prea, care pronunţa cuvintele cu o meticulozitate aproape enervantă.

— Mai exact spus, explică zîmbitor Legrand, robotul care îţi poartă efectiv grija în lipsa noastră...

— Nu vreau robot. Nu-mi trebuie robot!

Omul de pe pat zvîcni cu un accent protestatar amestecat în timbrul tragic al vocii tremurătoare.

— Nici o grijă. Sîntem şi noi foarte aproape. Venim la primul semn, îl asigură medicul, dar avem şi obligaţiile de bord.

— Nici o grijă! Cocó e aici! spuse robotul.

Ideea de a-l numi astfel fusese a doctorului Rădulescu, căruia nu-i plăcuseră iniţiala şi cifra sub care-i fusese prezentat la început. O asemenea bijuterie nu poate exista fără un nume după toată

rînduiala, declarase el în glumă. Şi pentru că timbrul cu care îşi rostea cuvintele aparatul era foarte asemănător cu un glas de papagal — „de papagal deştept" — îl asociase unei imagini literare, creaţie pitorească şi acidă a unui poet conaţional. În prima parte a călătoriei se distrase de minune învăţînd robotul să-şi rostească noul său nume.

Medicul simţi un spasm în încheietura pe care o mai ţinea în mîna sa.

— Iar dînsul, reluă comandantul şi-l indică pe noul sosit, care privea scena cu ochi bulbucaţi, pradă unei stări de agitaţie pe care abia şi-o putea stăpîni, este Boleslav, inginerul-mecanic.

Capul bolnavului se răsuci pe pernă.

— În adevăr, gemu el, aşa e... Sînteţi oameni, cu adevărat. Nu mă înşel. Ar fi groaznic dacă aş visa numai. Sînteţi oameni. Numele meu e...

— Ştim, îl opri medicul pentru a evita noi eforturi şi noi emoţii.

Bolnavul mai bolborosi ceva, din care cei de faţă desprinseră sunetul K, ceea ce îi duse cu gîndul la celebrul „obiectiv K". Vorbi pentru toţi Rădulescu:

— Pentru azi am stat destul de vorbă. Te vom lăsa să te odihneşti. Ne îndreptăm spre casă, cu toate motoarele în plin, şi dorim să păseşti singur pe Pămînt, fără ajutor.

Bolborosind, bolnavul fu zgîlţîit de un şir de convulsii, deşi părea că binecuvîntă întîlnirea sa cu oamenii, deci salvarea! Apoi glasul i se îngroşă şi cuvintele se fixară mai bine; vorbea despre demenţa deznădejdii:

— Cea de pe urmă ce se poate închipui! Cînd legătura cu... cu to... dispare. Nimeni, ca mine... nu o cunoaşte, cînd o...mul se transformă în fiară... în stare de cele mai ini-ini... inima... gi ...na... bi... le (silabisea gîfiind). Îl-fa-ce-ful-ger-şi-trăs-net, arzînd... ca un... şobolan... în cursă.

— Nu mai pot. Înnebunesc! scrîşni Boleslav, iar Legrand, punînd mîna pe fruntea bolnavului, îl îndemnă cu vocea înceată, aproape cîntată, să înceteze, să se liniştească.

Făcu un gest către Rădulescu. Acesta adăugă cuvinte de încurajare, pregătind în acelaşi timp o injecţie într-o seringă minusculă. Cînd liniştea cuprinse trupul contorsionat de frămîntare, comandantul îl întrebă îngrijorat pe medic:

— Ţi se pare, totuşi, de bun augur ce s-a petrecut astăzi?

— Trebuie să facem ceva ca să nu mai geamă. Nu pot îndura.

Legrand privi la Boleslav cu reproş, surprins de faţa lui ca de om care suferă de rău de mare.

— Poate vom avea noroc şi se va reface, răspunse cu întîrziere Rădulescu.

— Ar trebui să-ţi stăpîneşti mai bine nervii, inginerule! zise el, continuînd apoi să dea instrucţiuni robotului cum să se poarte cu bolnavul. Să-l laşi să doarmă cît mai mult. Şi fii atent ce-i spui!

Cocó articulă meticulos, cu glasul lui de placă de patefon veche:

— Am înţeles. Să doarmă. E salvat. Ne întoarcem. Acasă.

Legrand adăugă încet, dar foarte hotărît:

— Şi nici un cuvînt despre „obiectivul K".

...

Cocó putea fi un bun tovarăş de drum, mai ales dacă îi cereai ceea ce îi stătea în puteri. Şi îi stăteau destule, căci braţele sale de caracatiţă ajungeau pînă unde era nevoie ca să aducă un pahar cu apă, o bucată de ciocolată întăritoare, sau ca să pregătească o compresă la robinetul de după uşă. Era un ajutor de nădejde al celor trei oameni, care aveau şi alte obligaţii de bord. Nichita Rădulescu nu era mai puţin şocat decît Boleslav, deşi se străduia să fie stăpîn pe sine şi să-şi îndeplinească toate sarcinile cît mai bine. Ca îngrijitor al unui bolnav dificil, îşi descoperea o anumită neputinţă a sentimentelor. Ceea ce într-un spital rămîne, de obicei, pe seama surorilor, a femeii iubite, a familiei, aici trebuia să suplinească

singur, apelînd la toate resursele sale interioare. Cel mai mult izbutea cu ochii săi albaştri, reflectînd puritatea, căutînd să absoarbă cu ei cît mai mult din noianul de amintiri întunecate şi de dureri nedomolite, fără însă a ajunge să înlocuiască şi căldura simplă, omenească, a femeii care ştie găsi cuvîntul, privirea, gestul cel mai potrivit cu intensitatea nefericirii ce se cerea mîngîiată.

Făcea tot ce se putea face în situaţia dată şi ori de cîte ori se auzea strigătul înspăimîntat: „Unde sînteţi, oameni buni?", transmis pe toată reţeaua de comunicări interioare, cu ecouri care parcă înfiorau întregul Univers în care pluteau, mai neînsemnaţi decît un firicel de praf, tresărea gata să lase orice treabă ar fi avut. Nu o putea face întotdeauna, aşa cum îl îndemna inima. Îi adresa prin intermediul microfonului cuvinte liniştitoare.

— Unde eşti, doctore? Nici o membrană mecanică nu poate fi atît de fină, încît să redea întocmai, neviciată, vocea omenească. Mi-e un dor nebun de vocea curată şi adevărată a omului!

— Cere-i lui Cocó să te ajute. N-ai idee cîte ştie să facă.

— Ce poate un robot?

— Să te distreze. Cere-i să-ţi arate o pădure.

Izbucnea din nou accentul tragic:

— Vreau oameni, cît mai mulţi oameni!

— Nu-i stă în puteri lui Cocó. De ce nu-i ceri o pădure, un peisaj?

Cocó îi sărea în ajutor:

— Vrei o pădure?

Bolnavul se lăsa greu învins.

— Orice, numai să nu fiu singur!

Pe neaşteptate, în faţa ochilor însetaţi prinse contururi din ce în ce mai precise o lume viu colorată, perfect reliefată acum, pe care puterea lui Cocó o făcea să strălucească în cele mai tari sau mai fine nuanţe; luat în vîrtejul ei, se pomeni cu braţele întinse, gata să mîngîie un ram înflorit sau să ridice de pe pernă capul să vadă mai bine cum ninge —

dacă Cocó perinda unul după altul anotimpurile. El însuşi alerga pe tălpicile unor schiuri după o fată cu căciuliţă de blană, care în curînd se transformă într-o spinare gingaşă, pe care se zbăteau două grele cozi împletite strălucitor.

— Arată-mi o grădină, Cocó. Vreau o grădină, nu un parc. Lasă parcul deoparte, de ce nu înţelegi ce-ţi spun? Nu o grădină de iarnă, nici una exotică. Nu aşa de geometrică. Mai neîngrijită puţin. Aşa, aşa, asta e aproape ce-mi trebuie. Pune mai multă verdeaţă sălbatică. Apropie-mă, Cocó.

Imaginea se făcu luminoasă, sub un cer de vară cu albastrul aproape albit de arşiţă, şi-atunci populă totul cu un grup de băieţi alergînd, cu fetiţa — aceeaşi — care plîngea, lovită sau jignită. Lumina parcă îl alunga. Îl atrăgeau zonele de penumbre. Umbrele îl chemau. Se furişa departe în acel peisaj înflorit, într-un cabinet sever, îmbrăcat în lambriuri de mahon, sau de alt material de culoare închisă şi de calitate nobilă, doar cu o pată de lumină într-un colţ: acvariul cu pete şi cu mişcări multicolore, peste care cădea într-un chip cu totul neaşteptat o ultimă rază de soare. Parcă era ecranul din faţa lui pe care grădina bogată, plină de lumină, se perinda alee cu alee, potecă cu potecă, poiană cu poiană. Ca şi peştişorii aceia aurii şi roşii, unii transparenţi şi leneşi, alţii nervoşi, în culori mate sau închise, adunaţi de prin toate mările Pămîntului; şi el furişîndu-se pe lîngă acvariu, urcîndu-se cu picioarele pe marele scaun tapisat cu piele catifelată şi aplecîndu-se peste un birou acoperit cu cristal. Pe dosarul unic aşezat acolo scria: *Obiectivul K.*

...

Se prăbuşea în neant. Încă mai auzea glasul plin de speranţă:

„Mi-e imposibil să restabilesc legătura!"

„Mai verifică o dată!"

Pe urmă, încă şi încă, de zeci de ori, de sute de mii de ori:

„Mai verifică. Nu se poate să nu reușim. Continuă. Încearcă încă o dată. Încă o dată!"

Iarăși și iarăși, același bas care cădea, stingîndu-se: „Imposibil. Imposibil. Imposibil". Și: „Nu mai pot suporta cuvîntul «Verifică!» Schimbă-l, aruncă-l, fă ce vrei cu el. Am ajuns la capătul răbdării!"

„Schimbă-l și tu pe «Imposibil», nu-ți dai seama? O prostie uriașă! Pentru că acesta ar fi sfîrșitul!"

„Spun adevărul. Și e sfîrșitul!"

Se priveau cu ochi ficși, înrăiți, prevestitori ai furiei dușmănoase care a urmat; și din acel moment au avut certitudinea că după „izolare" urmează implacabil „sfîrșitul".

Geamătul bolnavului sfîșie parcă rețeaua de comunicări interioare:

— Aaaah! *Obiectivul K!*

...

Ceea ce rămînea în el după asemenea imagini era un conflict acut, ce răsărea cînd dintr-o parte, cînd dintr-alta a ființei sale dezarticulate. Lîngă pata de lumină a acvariului, în semiîntunericul tulbure al marelui cabinet, bărbatul cu înfățișare leonină vorbea deopotrivă cu băiețelul de altădată și cu bărbatul de azi. O dată puternic și inaccesibil; altă dată biet bătrîn fără vlagă. Dominîndu-l mai întîi, trasîndu-i viitorul de parcă-l demonstra de la catedră ca pe o ecuație oarecare. Impresia extraordinară de atunci se trezea în el, dar inversată, adîncă și dureroasă; nu putea îndura nici măcar diferența de statură dintre băiatul de altădată și tatăl lui, într-un moment în care-l împovăra cu tot ceea ce visase acesta din urmă mai ambițios (așa i se păruse!) și nu putuse realiza. „E de datoria mea să fac totul pentru tine, dragul meu fiu, și sînt îndreptățit să te vreau infinit mai mult decît un urmaș de sînge. Te vreau idealul meu întrupat, o treaptă mai sus decît mine, un *om al Universului*, stăpînul Cosmosului, depășind prin condiția ta superioară tot ce a izbutit umanitatea în lunga ei existență!"

El, cel de acum, în locul copilului care tăcuse ignorant, vorbi: „Și eu? Partea cealaltă a mea, acea latură acoperită de penumbre, de ceață, de-o abundentă vegetație a sentimentelor?" Întrebase în van, căci tatăl continua, ca și cînd el ar fi tăcut tot timpul: „Pentru ceea ce doresc de la tine, sînt obligat să-ți cer consimțămîntul. Te vreau mai sus decît orice om, și fizic și spiritual, atît de sus și de departe cum tu, astăzi, n-ai putința să măsori, fiind prea mic pentru «nu» și prea necopt pentru «da». Te vei duce într-acolo unde decid eu, așa cum odinioară făceau oamenii atunci cînd erau soldați în război; ei primeau misiunea de luptă concepută de alții, devenind eroi. Habar nu aveau de înălțimea faptelor lor, gîndindu-se numai la micul lor univers, la propria piele, la cercul îngust al fericirii personale..."

„Sînt exact ca acei soldați care nu se gîndeau decît la viața netrăită, la iubirea neiubită, la urmașii în primejdie de a nu exista pur și simplu. Am fost și sînt ca și ei!"

„E o concepție care se potrivește cu limitata existență a peștilor aceștia din acvariu, dar, de cînd e lumea, cauza colectivă a spart toate limitele. În cazul tău, băiete, dincolo de mica ta graniță se află nu un continent, nu o lume, ci Universul. Dacă ar fi să fac o analogie, pășim într-o epocă de descoperiri care abia dacă își găsește o slabă comparație în descoperirile geografice pe care le mai învățăm în școlile generale. Ceea ce vrem să începem depășește ca grandoare tot ce și-a putut închipui omenirea pînă acum. Tu vei fi eroul acestui timp, din voința mea. Mai tîrziu îmi vei mulțumi. Vei fi erou!"

De unde pînă unde ajunsese Cocó la acea pată pe care i-o proiecta cu stăruință și care semăna așa de izbitor cu un acvariu într-o încăpere lambrisată sever, căzută în crepuscul, unde doar micul bazin de sticlă mai reușea — prin ce miracol? — să prindă o ultimă rază a soarelui ce apunea?!

— Nu vreau acvariu, Cocó!

— Nu e acvariu, croncăni răbdător Cocó.

Dacă n-ar fi fost dosarul acela descoperit cu luni în urmă, ceea ce îi spusese tatăl ar fi fost fără înțeles. Dar mintea de copil se și încărcase cu pulberea de aur a basmului extraordinar, de-o frumusețe care exalta, biciuind fantezia, populînd somnul cu vise și potențînd nemăsurat firească înclinație romantică a copilăriei. Dacă asta-i cerea tata. Pe atunci era admirabil, ceva splendid, o ambiție nemăsurată, care se cerea atinsă cu orice sacrificiu. Nici un pămîntean nu ajunsese atît de departe! Și el nu făcuse altceva decît să-și însușească țelul K, să-l pună pe primul plan al năzuințelor sale și să i se dăruie pentru totdeauna.

— Vreau acvariu, Cocó! ceru el.

Nici nu-și dădea seama cum gemea și se zvîrcolea pe patul suferinței lui neputincioase. Fusese salvat? Dar *putea fi* salvat?

...

— Nu mai pot îndura! Dați-mi voie să închid. Vă rog să mă iertați, nu mă pot stăpîni! Aș vrea din toată inima. Dar nu mai pot!

Legrand consimți și Boleslav se grăbi să apese întrerupătorul. Rădulescu ar fi vrut să protesteze. Ficcare șoaptă a bolnavului spunea ceva pentru el. Dar nu insistă; își dădea seama că atmosfera era încărcată. Tensiunea nervoasă atinsese un punct maxim. Timpul care se scurgea monoton era biciuit necontenit de dialogurile acelea desperecheate, de gemetele acelea desperate. Era preferabil să lase difuzorul întrerupt, cel puțin pentru cîtăva vreme, și să treacă el în încăperea bolnavului.

Ieși.

Pe culoar se opri. Aci aparatul rămăsese deschis în continuare. Putu astfel surprinde un dialog rapid și foarte încordat:

— În ce zi sîntem, Cocó?

— Joi, veni prompt răspunsul.

— Joi în cît?

— În șaisprezece.

— Din ce lună?

— Iunie.

— Cînd înfloresc teii pe Pămînt?

— Probabil, răspunse, prevăzătoare, vocea de papagal.

— Din ce an?

Cocó dădu cifra exactă, cu același glas, monoton pînă la exasperare.

— Calculează atent, Cocó, și nu te încurca. Te mai întreb: ce dată e azi pe Pămînt?

Cocó repetă implacabil aceeași cifră.

— Imposibil! îi strigă omul, și glasul lui vibra de revoltă și de spaimă. Mă minți! Vorbești aiurea!

Dar Cocó nu era decît o mașină de calcul care socotea impecabil, era mai presus de orice îndoială că greșea, și bolnavului nu-i putu scăpa acest adevăr. Mugi prelung, ca lovit de moarte:

— Îngrozitor!

Rădulescu împinse ușa. Își flutură mîna plin de voie bună.

— Îți aduc o veste bună. Voiajul nostru decurge admirabil.

Ostilitatea cu care fu întîmpinat era vizibilă, ostentativă chiar. Era așternută pe fața rigidă a omului din pat, cu buzele strîns lipite ca la o mare dezamăgire. Rădulescu încercă să continue cu voioșie.

— Nimeni nu e erou, îi replică pe neașteptate bolnavul, tăindu-i elanul forțat. Întotdeauna întoarcerea acasă e a unor înfrînți. Dar ești prea tînăr ca să înțelegi asta!

Închise ochii de parcă trăgea niște obloane care lăsau afară întunericul, ploaia, vîntul; înăuntru părea să fi coborît pe scara anilor în alt timp. Cositele fetiței de la început erau acum mai mari și mai groase, aromind dulce a frunză de nuc; nu mai trăgea de ele ca altădată, cînd fantezia de copil le transforma în „hățuri" pentru o goană fericită printr-o grădină fermecătoare, într-o epocă în care caii nu mai existau nici măcar ca termen de comparație literară; acum, dimpotrivă, le apuca de capăt, acolo unde se desfoiau auriu, cu gingășia pe care ar fi

pus-o într-o îmbrățișare. Resfira cu plăcere micul smoc de raze luminoase din amintiri, închipuindu-și poate că întreg părul e despletit în fața lui, într-o ambianță necunoscută, cu atît mai tulburătoare. El însuși nu mai era un băiețel, ci un tînăr atlet, armonios alcătuit, în urma unor antrenamente metodice, într-un centru special pentru astronautică; era un reprezentant ideal al umanității, simțind pe de-a-ntregul mîndria de a fi astfel și de a ști — în secret — că odată și odată va reprezenta umanitatea în fața unor lumi necunoscute, descoperite după îndelungi ani de căutări. Deocamdată făcea exhibiții în fața fetei, care tresărea cînd îl vedea sărind de pe trambulina cea mai înaltă, regăsind-o palidă și iritată cînd ieșea din apă, după un timp insuportabil de lung. Niciodată nu se sinchisise de emoțiile pe care le provoca. Ar fi trebuit să fie altfel cu fata aceea, simplu și tandru, eliberat pentru cîteva clipe de idealul K, acel obiectiv secret, despre care nu auzise vorbindu-se nicăieri, dar știa că este închis între coperțile unui dosar auriu în seiful tatălui său. Fusese o întîmplare că izbutise să-l răsfoiască o singură dată, dar cît de hotărîtor fusese acel moment pentru întreaga lui viață!

— Noi dorim din toată inima să putem face orice ca să te ajutăm; dar dacă nu ne ajuți o să ne fie mai greu...

I se vorbea. Îl sîcîia bunăvoința stîngace a medicului acesta revoltător de tînăr.

— Lasă-mă. Vreau să dorm.

— Dacă ai vreo nevoie... cu bucurie ți-aș îndeplini-o.

— Nu, nu. E prea tîrziu acum. Nu stărui. Mi-e dor de odihnă.

Nu învinovățea pe nimeni pentru faptul că nu păstrase nimic pentru sine, nici cea mai mică rezervă! Dăduse totul, cu naivitate și dăruire, conștient că ceea ce îndeplinea avusese pas cu pas asentimentul *lui* neabătut. Pe fiecare treaptă a pregătirii, îl tot întrebaseră dacă e de acord să meargă mai departe.

„Ești de acord?" venea din conștiință pe diferite voci omenești. Și răspunsul lui, de la glasul, în schimbare, al băiețandrului pînă la hotărîrea tînărului ars, în taină, de dorul obiectivului K, era invariabil același:

— Da, da, da, sînt de acord!

Încetul cu încetul se perfecționase din toate punctele de vedere. Era în stare să îndure zgomote insuportabile pentru alții și tăceri interminabile, care ar fi dus la nebunie sensibilități normale, să rabde de foame și de sete cît nici un altul nu ar fi putut răbda și să doarmă în orice poziție, gata oricînd să se trezească și să facă față complet lucid unei situații cu totul ieșită din comun. Calcula cu rapiditatea unui ordinator, vedea mai departe prin întuneric, auzea zgomote neauzite de alții, simțea primejdia mai înainte ca ea să-l lovească, sărea ca o panteră, înota ca un rechin, zbura ca o pasăre pînă ce ajungea să dea drumul parașutei la cîteva zeci de metri de pămînt, construia și gătea cu rapiditatea și precizia unor specialiști, demonta și repara motoare foarte complicate în frînturi de timp record. Cunoștea amănunțit harta cerului. Nu se temea de nimic și ajunsese aici prin eforturi și exerciții îndelungate și nemiloase; se supusese de copil unei discipline aspre, care-l urmărise pas cu pas în toate detaliile vieții lui de adolescent și de tînăr. Înțelegea că trebuie să atingă perfecțiunea fără de care nu era posibil să îndeplinească un vis atît de magnific cum era acela cuprins în dosarul auriu al tatălui său.

— Cocó! strigă pe neașteptate, uitînd că medicul mai putea fi alături.

Cocó se afla la datorie.

— Prezent, rosti el prompt.

— Vreau o alee de castani, seara. Să fie lună, Cocó. Cocó se și execută. O lună mai mare și mai vie, Cocó. Să fie cît se poate de frumoasă.

Rădulescu asista tăcut la dialogul rapid dintre om și mașină. Se trăsese doar puțin la o parte.

— Mai multă lumină, Cocó.

— I-am dat. Cît se poate. Mai mult nu pot. Imposibil.

— Eşti insuportabil.

— Să fac ca ziua?

— Nu. Nu lumină ca ziua. Să rămînem la seara aceasta, Cocó. Numai un pic mai multă lumină. Era o lună cum nu se poate uita.

— Aşa e bine? întrebă Cocó în cele din urmă.

— Dacă nu se poate mai mult, oftă bolnavul.

Nichita Rădulescu îi urmărea pe faţă reacţiile unor trăiri interioare care-l domoleau. Pleoapele căzură pe urmă ca o cortină care se lăsa peste ultimul act. Se retrase spre uşă, convins că celălalt a adormit.

...

Legrand se interesa îndeaproape de bolnav; îl îngrijorau concluziile lui Rădulescu.

— N-am putea face şi puţină linişte? întreba irascibil Boleslav. Eu, unul, nu mai pot îndura gama lui de gemete. Sînt sătul pînă peste cap.

— Eu am nevoie să aud fiecare şoaptă. Nu trebuie să-mi scape nici o nuanţă, altfel nu-l pot ajuta aşa cum mi se cere.

Reţeaua de comunicări interioare fu tocmai atunci străbătută de fiorul unei respiraţii care se accentua, înfierbîntîndu-se. Se desluşi apoi glasul bolnavului, formulînd inteligibil cîteva propoziţii. „Heeei, oameni buni! chema el. Unde sînteţi? Sau... Nu, nu mai vreau «imposibil», să nu mai aud! Schimbă-l, chiar dacă ne cufundăm pentru totdeauna şi pie... rim... rim... Oamenilor, ne prăbuşim?

— Ei, poftim! exclamă exasperat Boleslav.

Legrand nici nu-l privi.

— Ce propui dumneata, Nichita Rădulescu? îl întrebă el pe medic, după ce glasul bolnavului se topi într-o bolboroseală de neînţeles.

— O deosebită prudenţă, accentuă Rădulescu. Într-un caz ca acesta nu se pot face minuni. Şi pe urmă, cu o scurtă privire de reproş către inginerul-mecanic: Avem nevoie în primul rînd de răbdare şi tărie.

— De-aceeaşi părere sînt şi eu, reluă Legrand. Cred că lucrul cel mai înţelept pe care-l avem de făcut în situaţia noastră este să reducem la minimum sarcinile de bord ale medicului. Ce rămîne împărţim între noi, inginer Boleslav. De acord?

Măsura era binevenită. Nichita Rădulescu îi simţi pe deplin consecinţele. El revedea privirea întrebătoare şi străină cu care-l întîmpina adeseori bolnavul său. Pendularea aceea neprevăzută, dar care apărea necontenit ca un semnal de alarmă, între luciditate şi incoerenţă, îl ţinea permanent sub presiune. Se ferea mai cu seamă să-şi exprime compasiunea. Bolnavul nu o putea tolera.

— Sînt umbra unui vis mort de mult, spunea, risipit în ceţuri şi dezamăgiri cumplite. Ce mai sînt eu fără idealul K.? Începuse tărăgănat, de parcă psalmodia versuri de tragedie antică; pe urmă, cu acelaşi salt neaşteptat, izbucni: Cine-a pronunţat aici... cuvîntul acela?

Cocó se trezi repetînd papagaliceşte:

— K?

— Taci! se grăbi Rădulescu să poruncească robotului.

— Acest cuvînt. Ci-ne? scandă gîfîit bolnavul, cu ochii rotindu-se înnebuniţi.

— N-a fost nimic. Un capriciu al lui Cocó. O bombăneală de-a lui; uneori o ia şi el razna...

Bolnavul îşi lăsase atunci capul pe pernă, întrebînd încet, cu un tremur rugător al bărbiei, dacă nu cumva acel obiectiv... Obiectivul acela...

Ah, privirea lui rugătoare, umilă!

— A fost atins? A ajuns altcineva?

Rădulescu îi apucase mîna şi-i „asculta" frămîntarea zănatică. Clătină capul în sens negativ, dar destul de neconvins şi de stîngaci.

— A ajuns altcineva?

Nu ştia exact care e situaţia.

— Deci... nu... ştii... Nu ştii?! Bolnavul îl strîngea de mînă. Nu te rog decît să-mi spui

adevărul. Să fii sincer. De ce să mă minți? Nu cer decît așa de puțin! Îmi promiți?

— Promit!

Foarte curînd îi păru rău de această promisiune falsă și ușuratică; bolnavul aștepta adevărul de la el. Îl auzi din nou, prin rețeaua de comunicări, întrebînd foarte încordat, dar calm, cu o voce care părea absolut normală:

— Cocó, ce știi despre obiectivul K?

Legrand asculta în cabina de comandă cu inima oprită, ca și cînd Cocó ar fi putut să spună ceea ce nu trebuia. Privirile lui neliniștite se încrucișară cu ale lui Rădulescu. În timp ce Cocó răspundea monoton, poate prea răspicat:

— Nu știu. Nimic. Cere altceva. Altceva, că nu știu...

Oftatul bolnavului le zgîria nervii.

— La ce te gîndești? întrebă într-un tîrziu Legrand, privindu-l fix pe doctorul Rădulescu.

— Avem o misiune foarte grea. Mă tem de ceea ce poate urma. Legrand îl aprobă și-l ascultă mai departe.

Un om are în față un mare ideal. Ani de zile s-a antrenat, s-a pregătit, l-a visat. Fantezia îi dădea aripi, îl făcea să se creadă uriaș și puternic. Încercarea lui temerară nu a ținut seama decît de propria ambiție; el s-a desprins din cercul de acțiune al oamenilor și a luat-o singular și cutezant spre țelul propus. Apoi, cînd catastrafa s-a produs, s-a întors către oameni din nou, cerînd ajutor, așteptînd mîinile care să-l salveze și să-l readucă la viață. Teama lui e una singură, că între timp — și timp a trecut destul — alții vor fi atins țelul lui. Dar el? Unde se află el? Prea departe de trecut și încă nu în viitorul în care a crezut și pentru care s-a sacrificat.

— Pentru mine, ca medic, e foarte greu. Aproape că mă întreb dacă voi avea puterea...

Legrand îl întrerupse:

— Ai toată puterea, dragul meu, pentru că tu ești medic al acestui timp.

Totul e să ai răbdare și tărie...

Îl întrerupse vocea bolnavului, ajungînd stinsă pînă la el.

— Cocó, îi cerea acesta robotului, vreau să-mi arăți ceva. Mă auzi?

— Te aud, te aud. Spune ce vrei.

Tocmai intra Boleslav. Îi făcură semn să tacă și să asculte și el.

— Cocó, povestește-mi despre cea mai frumoasă lume pe care o știi.

— Un basm? întrebă Cocó mecanic.

— Da. În multe culori și cu multă lumină. Da, Cocó, cam așa, dar mai adaugă nuanțe, da, da. Ai găsit în adevăr multă lumină, întocmai așa cum mi-am imaginat și eu. Și e bunătate, sinceritate, adevăr între ființe. Nu-mi arăta ființe, arată reverberația lor luminoasă. Așa, Cocó, sînt culori sugestive, parcă ar transforma realitățile vizibile în noțiuni abstracte de puritate, așa cum visam să le găsesc în acea altă lume, care a fost scopul vieții mele și-a prevestit-o tata. El m-a pregătit pentru a le întîlni. Știam cum să mă prezint lor, ființelor celor mai perfecte din Univers, cu tot ce am adunat ca pămîntean mai bun și mai curat... Cam așa îmi închipuiam eu primul tărîm pe care voi pune piciorul. Nu va fi pustiu. Ai risipit prea multă lumină, Cocó, prea multă, de data aceasta, așa încît nu mai văd detaliile... Nici așa, Cocó, scoate din penumbră imaginea. Așa, așa, lasă-mă acum să mă uit bine, să mă uit ca și cînd aș fi cu acela care a atins obiectivul K și mă pregătesc să cobor... Bine v-am găsit pe voi, cei buni și drepți și sinceri și cinstiți și perfecți; eu vin de pe Pămînt, de la cîteva sute de ani-lumină. Am șovăit mult între a trăi cu toate calitățile și defectele trecutului și a rămîne copilul nealterat și neștiutor, care să vă iasă întru întîmpinare, pentru că nu am fost în stare să înțeleg de la început măreția și sensul existenței mele. Voi sînteți buni, atingeți desăvîrșirea, și, dacă eu greșesc acum cu ceva, iertați-mă și în-

dreptați-mă pentru că sînt om și, ca atare, imperfect, ba chiar și jalnic cîteodată... Cocó, nu schimba, rămîi la basmul acesta frumos...

Rădulescu gemu.

— Cer permisiunea să întrerupem, rosti el tremurător. Nici eu nu pot îndura. Nu sînt capabil să tratez un caz ca ăsta. Aici nu e boală, iar medicina pe care o știu este de o imperfecțiune revoltătoare...

— Ai început să vorbești ca și el; încetează! strigă Boleslav. Ai grijă să nu ne pierdem și noi mințile...

Legrand știa să fie aspru cînd trebuia, dar și înțelegător și elastic în situații ca aceea. El spuse cu fermitate:

— Nu avem de ales; va trebui să continuăm să nu-i spunem adevărul despre obiectivul K și să luptăm pentru însănătoșirea lui. El este misiunea noastră.

— Eu nu mai pot să ascult cum geme, declară Boleslav și ieși.

— Iar eu nu mai pot continua să-i ascund adevărul.

Legrand îl privi aspru pe Rădulescu, îi puse mîna pe umăr și-i ordonă încet, dar foarte hotărît:

— Atunci du-te și spune-i adevărul: călătoria continuă cu bine. În curînd vom vedea în imensitatea cosmică lumina Terrei, leagănul nostru etern. Întreabă-l dacă nu cumva acela e obiectivul K al vieții lui...

Rădulescu se ridică în picioare, tocmai cînd se auzea, prin rețeaua de comunicări, strigătul uluit și plin de durere al bolnavului; îl întreba cu vocea tragică pe Cocó, îl întreba cutremurător:

— De unde știi tu cum sînt culorile și lumina acolo, departe, unde eu nu voi ajunge niciodată, acolo unde e tărîmul K, tărîmul idealurilor mele, sensul existenței și al timpului meu?...

Legrand îi repetă lui Rădulescu:

— Du-te, hai, du-te. Are nevoie de tine...

MISTERIOASA SIRENĂ

... Și iată-mă la „Poarta oceanelor", purtîndu-mi picioarele pe culoarele căptușite cu mochete de plastic, colorate sîngeriu, spre sala de mese, spre salon, uneori și la bar, mai preferabil fiindu-mi, însă, să trag cîte-o porție zdravănă la mine în cameră. Mă aclimatizam la aproape o mie de metri sub suprafața mării, după ce trecusem cu bine toate etapele de adaptare la presiunea adîncimilor și la armonizarea cu amestecul folosit pentru respirație. Acum ar fi trebuit să-mi încep munca din plin. Mă și așezasem, plin de nădejde, în fața mesei care ar fi trebuit să fie „masa mea de lucru", avînd gata pregătite teancurile de benzi electromagnetice încă neatinse de vreun sunet, sau de vreun contur de imagine literară.

Le priveam neputincios. Mă răzvrăteam și mă simțeam umilit. Țintcam departe, spre capodopera pe care maturitatea — nu numai de vîrstă — mă îndreptățea să o doresc. Dar „inspirația" nu-mi dădea tîrcoale la „Poarta oceanelor".

Să nu vi se pară curios că mă folosesc de cuvinte demodate, ca „inspirație", „scriitor" sau „masă de lucru", într-o meserie care nu mai are nici o legătură cu ceea ce se înțelege îndeobște prin „scris". Nici „cititor" nu mai e un termen propriu, din moment ce tehnica a îmbinat în arta literară posibilități de exprimare care aparțineau artei plastice și filmului în exclusivitate, consumatorul de artă fiind azi pus în fața unor imagini în veșnică mișcare și nu a unui text tipărit. „Capodoperă", „pagină de antolo-

gie" şi altele din aceeaşi familie tradiţională sînt, după părerea mea, de neînlocuit cu termenii proprii, e adevărat, dar uscaţi şi prea complicaţi, pe care tehnica ni-i pune la dispoziţie. În realitate, literatura în esenţă rămîne acelaşi lucru: unul imaginează o poveste cu un anumit tîlc, urmărind subtile înţelesuri estetice, iar alţii, luînd cunoştinţă de el, percep cu emoţie subtextul şi profunzimea filozofică a operei, suferă şi se bucură cu eroii cu care un timp trăiesc în intimitatea cea mai caldă şi, uneori, îi iau ca model.

Poveste veche, de cînd lumea, un joc spiritual, căruia mă dăruisem cu toată fiinţa, rîvnind perfecţiunea, autodepăşirea, marea operă a vieţii mele. De aceea alesesem pensiunea ultramodernă şi ultramondenă „Poarta oceanelor"; prin hublourile apartamentului aveam veşnic în faţa ochilor un peisaj subacvatic, în culori puţine, adevărat, ca acelea ale unui ţinut arid, cufundat într-un amurg permanent, dar extraordinar în nuanţe, scoase de altfel cu măiestrie în evidenţă de un întreg sistem de reflectoare ingenios plasate. Peisajul devenea de-a dreptul fascinant, ca un teribil joc al imaginaţiei, de îndată ce cuprindea în el exoduri neaşteptate de peşti în cele mai formidabile forme, mărimi şi specii, veşnic altele parcă, mişcîndu-se ritmic şi armonios, ca un balet fantastic, destinat să umple de bucurie privirea şi să adauge trăirilor sufleteşti un potenţial nou, inedit şi tulburător. Uneori apăreau în penumbre exemplare solitare, unduind voluptos pe traiectorii misterioase; alteori izbucneau din neant serii întregi care se mişcau surprinzător şi sincronizat, cu treceri bruşte de la o poziţie la alta, în sute de repetiţii identice. Vedeam înoturi verticale, sau popasuri de ceasuri pe stînci ciudate. Şi toate acestea îmbogăţeau, şlefuiau şi dădeau satisfacţii rafinate unei societăţi şi aşa subtile, ca simţire şi gîndire, aşa cum o descopeream încă o dată aici, la „Poarta oceanelor".

Îndelungata mea veghe devenea astfel un intermezzo graţios între o realitate, aşa cum era, şi un vis frumos, alcătuit din fantezii fără seamăn. Ecranul plin de mişcare beneficia şi de vraja unei lumini scăzute, la orele tîrzii, ceea ce mă făcea să mă socotesc uneori proiectat într-o altă lume, capabilă să sugereze nucleul de flăcări al operei rîvnite. Începeam să cred şi eu că, într-o lume care se cunoaşte pe sine pînă în amănunte infinitezimale şi care cunoaşte nu numai natura globului terestru, ci şi Universul însuşi, o literatură populată de fantezii şi de proiecţii strict subiective poate aduce cheia împlinirii artistice a creatorului literar. Binecuvîntam tehnica pentru că îmi dădea posibilitatea să mă aflu aici, şi de aici să pătrund mai departe într-o lume incredibilă, pe care o puteam cutreiera în voie, datorită nu numai costumelor perfecţionate pentru posibile deplasări de lungă durată, autonomă, dar şi sistemului de autoghidare care făcea imposibilă ideea de a te rătăci pe fundul oceanului. Costumul era uşor şi simplu, asigurat cu curentul electric necesar, întreţinînd respiraţia şi căldura de care viaţa umană are nevoie pentru a înfrunta orice condiţii, fie ele cît de vitrege.

Mă depărtam, deci, de pensiune pornind haihui spre splendide grădini de piatră, uimitor colorate, spre adevărate păduri de vegetaţii în necontenită mişcare, spre uriaşe hăuri întunecate şi ameninţătoare, care chemau cu insolitul farmecului lor, deşi puteau însemna pieirea. Am vînat cu mijloace moderne cele mai ciudate specii de peşti şi animale subacvatice, veşnic în căutarea extraordinarului.

Căutările mele zilnice îşi găseau istovul lîngă benzile electromagnetice, lîngă aşteptarea lor răbdătoare, ore întregi de nemişcare sleită într-un

fotoliu comod, care mă făcea să mă gîndesc la un scaun de osîndă ca în vechi timpuri. Îi invidiam atunci pe înaintașii întru breaslă, pe care-i înconjura o adevărată junglă de mistere, semne de întrebare, motive complexe și cărări încîlcite și minunate, pe care se puteau rătăci foarte ușor, neavînd blestematele aparate de autoghidare cum aveam eu! Nu ajunseseră pînă la asemenea adîncimi pe fundul oceanului (asemenea imagini țineau de domeniul fantasticului!) și habar nu aveau de asemenea realități halucinante (și le închipuiau numai!), dar de cum întindeau, nu mîna toată, ci numai un deget, cel mai mic dintre toate, așa cum fac copiii cînd iau miere pe furiș dintr-un borcan, dădeau de un fir limpede și rece de izvor curat și bun, în care se scufundau cu sete.

Mic, la „Poarta oceanelor", nu mi se oferea mare lucru, în afara unui meniu copios, compus din alge, rafinat gătite, din pești, scoici și alte viețuitoare de adînc, și în afara unui peisaj mirific, parcă dozat savant de o mînă de maestru, precum și a căutărilor neliniștite în largul apelor înghețate, unde se ascundeau misterele. Uneori îmi apăreau în hublou ceilalți locatari ai pensiunii, făcîndu-mi semne prietenești, închipuind către mine bezele dulci și urări de „spor la lucru", era ceva simplu și bun, trezind în mine un fior de recunoștință, ca și cum, plecînd, nu mi-ar fi lăsat numai singurătatea, ci o lume voioasă și fremătătoare, care mă înconjura cu simpatie tot timpul. Mi se părea frumos evantaiul de trupuri format de ei, în rama geamului gros, un evantai simetric, multicolor, și apoi înotul elegant, care-i depărta de mine, pînă ce întunecimile înghițeau totul. Desenul siluetelor lor dispărea ca într-o învolburare de fum și abia mai tîrziu, singur, resimțeam gustul amar al realei solitudini neputincioase, pentru că amintirile se deformau ele însele, după cum gestu-

rile inițiale de drăgălășenie deveneau grotești datorită costumelor subacvatice. Oricît ar fi fost ele de etanșe și de argintii, tot încărcau cu ceva străin, denaturant, toate acele mici gesturi omenești care exprimă gama de sentimente a relațiilor de fiecare zi. Aceste amănunte se polarizau, tinzînd să generalizeze o anumită idee în legătură cu dezvoltarea tehnicii în corelație cu fondul uman al simțirii; mă dezola priveliștea uriașă, deconcertantă, care-mi rămînea deschisă în față, oferindu-mi privirii, fără speranță, peisajul familiar, gol acum de orice ar fi putut să trezească interesul.

Mă întrebam, totuși, dacă nu cumva tocmai de aici se putea începe. Dar dacă ar fi posibil să pornesc de aici? Lipindu-mi de frunte cele două minuscule tentacule, care mă legau foarte intim, printr-un aparat electronic, de benzile înfiate de pe masă, mă și pornii să însăilez o acțiune încărcată de gînduri nerotunde, cam colțuroase, începînd cu o mînă îmbrăcată în mănușă groasă de azbest, apropiindu-se, informă și neprincepută sub ambalajul protector, să mîngîie o frunte ostenită de bărbat... suferind din pricina unei despărțiri... Dar gîndurile se rostogoleau în salturi bezmetice. Îmi dădeam seama încă o dată cît sînt de puțin rotunjite. Imaginea se frîngea în fraze nesigure și ambigui, iar povestea se descompunea într-una, insuficient închegată. Bîjbîiam, acesta e cuvîntul, căci nu voiam să renunț. Îmi încordam întreaga voință, apelînd la întreaga mea experiență, ca să-mi impun să continui pe această cale. Iar cînd am încercat să văd ce-am izbutit, încă de la primele imagini și nuanțe de culori pe care benzile mi le-au reprodus, amplificate, am înțeles că doar puține meritau să fie reținute — vai, cît de puține!

Rămăsesem cu tîmplele prinse între cele două tampoane moi, care mi se lipeau strîns într-o parte

şi alta a frunţii, trudind să precizez printr-un efort de coerenţă filonul pe care-l speram. Priveam drept înaintea mea pe geamul hubloului, priveam fără să văd ceva dincolo de mişcarea continuă şi unduitoare a vieţuitoarelor din adînc, şi nici nu-mi dădeam osteneala să disting siluete sau mici întîmplări graţioase în mişcarea aceea de vietăţi acvatice, niciodată stabile şi liniştite. De aceea, nici n-am sesizat din capul locului că lumina verzuie fusese fulgerată alb, de-un fel de tremur trecător şi neliniştit... Nu, nu mi-am dat seama, şi nici nu vedeam încă nimic precis, continuîndu-mi gîndurile în salturile lor anapoda. Pe urmă mi-am dat brusc seama că se întîmplă ceva şi am devenit atent, am uitat tot, absorbit de-o descoperire uluitoare. Holbam ochii de parcă eram pradă unei halucinaţii, căci dincolo de geamul care despărţea încăperea comodă şi caldă de lumea apelor, în acea temperatură scăzută, de lichid nepătruns niciodată de soare, zăream cu adevărat *un bust de femeie*. O linie statuară, care mă transpuse năprasnic în antichitatea greacă, dominată de idealul frumosului omenesc. Perfecţiunea frumuseţii era în faţa mea! Incredibil! Am întors privirea, m-am ciupit de braţ după o clasică metodă, dar nu, nu visam, nici nu aveam halucinaţii. Pleoapele îmi lăsau liberi amîndoi ochii ca să pot cuprinde cu lăcomie, dintr-o dată şi apoi rînd pe rînd, în detalii, acea fiinţă de necrezut, al cărei bust complet gol plutea în mediul îngheţat ca într-o cadă cu apă caldă, o pată albă, pîlpîitoare în reflexul schimbător al apelor, marmoreană pe fondul fumuriu, nestabil al tabloului bineştiut, rămas în plan-doi, palid şi neinteresant. Goliciunea pură, admirabil proporţionată, ocupase aproape întreaga suprafaţă a hubloului şi nici un petic de veşmînt protector nu o deforma; ovalul gingaş al chipului nu îi era denaturat

de ustensilele absolut indispensabile ale aparatului de respirat. Îi admiram în voie frumuseţea strălucitoare, mai înainte de a judeca logic imposibilitatea existenţei ei în real. Deşi îmi fu cît se poate de limpede că ea nu se topi din cadrul imens al ferestrei, ci *se retrase* omeneşte, da, n-am putut să nu sar din fotoliu exact în acelaşi moment şi să mă reped la geam, să mă lovesc de suprafaţa lui catifelată. Noroc că era gros, altfel l-aş fi străpuns în avîntul nebun al elanului meu. M-am lipit de faţa lui şlefuită, încercînd să descifrez în mişcarea neîncetată de umbre care se depărtau şi se apropiau ca întotdeauna — rece şi nepăsător — în acel balet mecanic al fantezиilor, desfăşurat multiplu ca în nişte oglinzi paralele cufundate în clarobscurul savant dozat din nuanţe şi lumini, din umbre şi culori, să descifrez arătarea magnifică şi să-mi dau seama dacă era realitate şi adevăr, sau nălucire năucă de om cu nervii zdruncinaţi, sfărîmat în plus de o singurătate ucigătoare! Ah, cum mi-am concentrat întreaga putere a ochilor şi cum am încercat să cuprind în cîmpul vizual, cît puteam mai mult şi cît puteam mai departe, peisajul care căpăta, în sfîrşit, şi un alt sens, o altă dimensiune, dincolo de pasivul unei frumuseţi artificiale, aşezate la vedere într-o frumoasă ramă pe un perete indiferent.

Dispăruse la fel de tainic precum se şi ivise. M-am retras de-a-ndărătelea pînă ce m-am prăbuşit în fotoliul care-mi devenise supliciu şi am început să-mi apăs în neştire globurile ochilor de sub pleoapele fierbinţi şi aspre ca pergamentul.

A doua zi a revenit. Cîteva clipe numai. La fel de necunoscută şi de imposibil prezentă în paranteza pe care o deschidea părul de abanos, nesusţinut de nici o plasă, cu toate acestea intact, cu toate buclele sale neclintite, ca scos atunci din cutie, o frumoasă

perucă de coafor ieșită proaspăt din mîna unui artist. Netedă și imaculată, pielea se mula fără nici un semn. Nici măcar o aluniță, pe formele sculpturale, care atingeau perfecțiunea. Un fel de catifea de zăpadă se afla dincolo de geamul meu, în apa înghețată, în care știam că nu se poate sta decît cu un costum protector, e drept argintiu, deși deformant. Am întins instinctiv mîna ca după ceva foarte viu și foarte al meu, așteptînd căldura și mîngîierea; iar cînd am avut impresia că-i ating umerii rotunzi ca două bile de biliard, am fost lovit de-o durere fără margini, însoțită de un val de întunecime atît de vijelios, încît mă trăgea după sine. Încercam să-mi dau seama dacă dincolo de sticla pe care o atingeam cu palmele înfierbîntate era sau nu era cineva, obsedat de prezența acelei ființe extraordinare. Îmi pierise și somnul. Vegheam, întins pe pat. Nu-mi luam o clipă ochii de la hubloul larg deschis spre lumea fantasticului meu vis plutind în pîlpîirea verzuie, slab luminată, veșnic bîntuită de umbre părelnice și neliniștitoare și, uneori, de amintirea unei pete albe, tremurătoare și gingașe, care se numea *așteptarea mea fără margini!*

Redescopeream în asemenea clipe noi și noi detalii ale frumuseții care se exprima pe sine fără nici un artificiu. Gîtul subțire, prelung, îmbina finețea obiectului de artă cu fragilitatea și eleganța dinamică a unei mișcări voluntare, ce dădea o strălucire în plus epidermei ca de fildeș. Coboram la linia pieptului. Acea rotunjime viguroasă, care trezea simțul estetic, nu voluptatea... Și o mare liniște, în care sălășluia căldura unei emoții curate, simple și nobile... Aceeași cu care cîndva descoperisem într-un muzeu idealul de perfecțiune al frumuseții omenești la o statuie care străbătuse mileniile neatinsă de trecerea vremii. O, acea splendoare a perfecțiunii care n-a dispărut niciodată și care formează o permanență viguroasă a umanității! Întindeam mîna să o ating, să mă conving că există, că n-a pierit, că e

aidoma și azi, aici lîngă mine, în mine, deși degetele mele nesățioase nu dădeau decît de golul din față!

Și atunci mă răsuceam, îmi căutam un loc mai răcoros în așternutul care ardea, încercînd să refac din sfărîmături imagini noi, detalii inedite. O aștep-tam iarăși în ziua următoare. O doream acum ca un îndrăgostit, și cînd am zărit-o ridicîndu-și capul la fereastră, de parcă se juca de-a v-ați ascunselea, am simțit în întregime tensiunea așteptării.

Și-a dat seama numaidecît că ochii mei o caută și nici nu văd altceva decît prezența ei. A rîs și s-a retras la fel de șăgalnic ca într-un joc de copii. Dar pentru mine nu era joc, ci spaima că n-o voi mai revedea, că o pierdeam în acel moment pentru totdeauna. M-am ridicat fulgerător, răbufnind pe ușă ca un bolid, coborînd scările cîte două, trei, alergînd pe coridor în saluri sălbatice și apropiindu-mă de ieșirea din hotel fără să mă gîndesc încotro mă duceam și că nu eram pregătit pentru un drum subacvatic. Am dat buzna afară — *afară* însemnînd imensitatea de apă cîtă mă înconjura și mă apăsa. M-am avîntat înot spre partea unde se afla fereastra apartamentului meu și pe unde trebuia să se găsească încă misterioasa sirenă.

Dar plecasem fără costum și fără aparat de respirație; curînd, plămînii n-au mai rezistat. Ace de gheață pătrunseră în mine pînă în inimă, înțepenindu-mă, toropindu-mă primejdios ca sub efectul unui îngheț. Mi-am pierdut apoi cunoștința, sau am înotat mai departe?

Revenind din întunecimi bîntuite de furii, îmi era dor de lumea tainelor, abia întrevăzută și pierdută din nou, deși în conștiința mea se producea un transfer pe care-l mai trăisem și în alte rînduri, atunci cînd devenea *absolut necesar* să mă așez la masa mea de lucru. Adunasem ca scoica o perlă, care deocamdată era numai a mea, era bucuria mea intensă, mistuitoare...

TRIPTIC DE ANTICIPAȚII

Zidul

— Vai, ce plictisitor, querido! „Drumulețul“ tău de șaizeci de kilometri! Și într-o cutie ca asta, care se zgîlțîie ca o căruță din preistorie!

De cînd ajunsesem pe meleagurile natale, nu mă mai puteam stăpîni. Limba nu-și mai găsea liniștea. Părea că suflu de o hemoragie permanentă a cuvintelor. Din orice vedeam sau simțeam, eram în stare să torn duium de explicații, tot așa cum un altul probabil că e capabil să verse un potop de lacrimi, la o asemenea întîlnire cu trecutul. Așa că, mai înainte de a face precizarea ce mi-o trezise Juana cu observația ei (pe care o consideram nedreaptă și răutăcioasă) — că adică odinioară „drumulețul“ acesta însemna o oră și jumătate de călătorie cu trenul — m-am pomenit rătăcit cu însumi într-o lungă digresiune sentimentală.

Juana exclamă: „Ce infern!“ și eu m-am oprit brusc, bănuitor.

— Ce vrei să spui?

Cumva tot mă mustra conștiința pentru purtarea mea fără control. Juana, însă, avusese altceva în vedere, preocupată mai degrabă să facă comparații, decît să amendeze tranșant limbuția mea fără rost. Ea zicea, bunăoară, că de la Buenos-Aires pînă la București, cu escala de la Paris, am făcut o oră și jumătate. Raportînd totul la persoana mea și la natura sentimentelor mele, nu m-am putut abține să nu replic cu oarecare amărăciune:

— Ei, da, desigur! *Astăzi* așa este. Dar nu întotdeauna au existat magistrale ca aceea pe care

am venit încoace și de care tu ești pur și simplu îndrăgostită. Altădată se călătorea și se tot călătorea din America de Sud pînă în Europa și de aici mai departe. Trenulețul ăsta clasic care-ți trezește disprețul făcea altădată 50—60 de kilometri pe oră. Acum depășește 300...

— Pe secundă? mă întrerupse ea malițios. Și secundele sînt altfel pe aici!

Peste frumusețea trăsăturilor ei creole plutea ceva neplăcut, ca o umbră, poate aceeași care la început mă avertizase discret să-mi păzesc inima. Iată că n-am reușit. O duceam la mama ca logodnică. Dar replica ei finală trezea în mine reticențe. Toată bucuria reîntoarcerii se risipea din pricina unei dispute aride, în absolută contradicție cu însăși firea și sentimentele noastre adevărate. Tînăra fată se comporta și pe acest teren gingaș al aducerilor-aminte întocmai ca obișnuiții marilor racheto-magistrale, pentru care totul este numai confortul și ușurința de a rezolva orice problemă, de la cele mai nevinovate dorințe pînă la cele mai complicate și delicate, printr-o simplă telecomandă adresată unui om pregătit și plătit să o îndeplinească, sau unui robot rapid, întotdeauna perfect orice-ar fi avut de făcut.

Cunoșteam această mentalitate, căreia îi plăteam uneori și eu tribut, parcă depărtîndu-mă de mine însumi. Aici, însă, pe locurile copilăriei, regăseam, o dată cu pitorescul specific al orașului, încă beneficiar al unor urme de ev mediu, și ceva din inerția cu care tradițiile prea evidente îngreunează firească înclinație a omului către progres și rapiditate. Părea aproape un miracol să găsesc la acest început de veac XXI, după un trai obișnuit la cele mai înalte cote moderne, îndepărtatele bătăi de orologii care făceau să vibreze emoționant aerul plăcut al nopții.

Am trezit-o astă-noapte pe Juana să nu le piardă farmecul.

— Ascultă atent, am îndemnat-o înflăcărat. Ce auzi?

Apartamentul nostru de hotel era la etajul 15, într-o clădire care domina bătrînul oraș.

— Auzi ceva? am stăruit.

— Da, da, parcă, spuse ea somnoroasă.

— Nu-i așa că e minunat?

Eram în extaz.

— Ce ciudat te-ai făcut de cînd ești aici! Pînă și zgomotul liftului, pe care acasă — cînd mai aveam încă lift — nu-l puteai suferi, aici îți face plăcere!

— Ce are liftul cu ce-aș fi vrut eu să auzi?

Am încercat să-i explic, dar era prea adormită ca să mă asculte și să mă înțeleagă. Între timp, firește, glasul orologiilor s-a stins. Am făcut pe urmă o lungă insomnie și atunci am simțit pentru prima dată prezența unui zid neașteptat între mine și Juana. De zece ani eram plecat de acasă și lucram în centrul Americii de Sud la construcția unei uriașe magistrale acvatice constituită în principal de rîurile Orinoco, Amazon, Parana. Îmi potrivisem, cum s-ar spune, pasul cu un alt ritm de viață. Învățasem să mă folosesc, dacă nu în exclusivitate, de racheto-transportoarele intercontinentale, cel puțin de avioanele-fulger, mai ales pentru călătorii în interiorul continentului. Cu toate acestea nu ajunsesem să disprețuiesc acel parfum tainic, pe care mi-l trezea amintirea nopților blînde într-un bătrîn oraș ca acesta, și nici deliciul unei călătorii îndelungate într-un peisaj familiar de care te poți pătrunde în toată voia, pentru că îl poți vedea pe îndelete, în toată frumusețea lui, pînă la cele mai mici amănunte.

Juana era dincolo de zid, constatam a doua oară în tren, și atunci îmi scăpă fără voie întrebarea veninoasă dacă nu cumva îi pare rău că mă urmase.

— Oh, nu, querido! Nu. Dar îmi pare infernal acest mers de melc.

— E tot ce avem la dispoziție aici. Știi și tu, tehnic e imposibil să parcurgem distanțele mici cu vitezele intercontinentale; îți aduci aminte, doar, de „paradoxul distanțelor", așa cum l-am învățat încă în primii ani de școală: mai repede ajungi departe decît aproape!

Juana avu un zîmbet suav. Iar mă întorceam la adolescență! N-am mai simțit între noi zidul; într-un elan, m-am dăruit cu toată pasiunea dragostei ce-i purtam fetei brune, suple, cu ochii de-un negru ulei-os, impenetrabil! Frumoasa mea creolă! Poate cea mai perfectă întruchipare a frumuseții pe care o cunoscuseră aceste locuri natale, de cînd existau ele pe lume.

Ascultîndu-mă, Juana părea că se transfigurează.

— Chiar și sentimental te exprimi altfel decît acasă. Mai bogat.

De unde pînă unde mi s-o fi părut ostentativ acest *acasă*, rostit alene, cu voluptate. Și din nou am simțit zidul, și pe ea dincolo de el. Juanei nu-i plăcea aici, pentru că se călătorea încet, și erau prea multe relieve și amintiri care-i erau străine, necunoscute. Ieri îmi repetase de mai multe ori că e prea aglomerat totul în jur. Iar în restaurantul unde mîncasem — un local drăguț, amenajat într-o fostă cazemată medievală — îmi spusese, nici mai mult nici mai puțin, că se sufocă. M-a cuprins aceeași logoree de care nu mai scăpam. Reproșurile se aglomerau.

— Cînd te-am rugat să asculți bătaia aceea frumoasă a orologiilor noaptea...

M-a întrerupt, acum ofensată:

— Querido, nu-i adevărat. Iubitule, pur și simplu eram somnoroasă! De ce nu-mi dai un minim de răgaz să mă aclimatizez?

Dar apucasem să-mi pierd capul, cu toate că știam eu ce zace sub buclișoarele ei, negre ca abanosul, coafate migălos alaltăieri, la Buenos Aires. Nici ea nu mă lăsase să mă „aclimatizez". (Așa se zice, da? Atunci așa!) Și de cîte ori nu visasem o plimbare cu ea pe o alee sub clar de lună, cît mai departe de terasele, la mare înălțime, cu grădinile suspendate și artificiale! Eu o înțelegeam, îi ascultam dorințele

chiar înainte de a le formula în cuvinte; ea de ce nu proceda la fel?

Îmi pierdusem capul.

Răceala tonului ei mă trezi ca un duș înghețat. O iubeam pe Juana, și felul în care mă purtam cu ea pe meleagurile natale era totodată nesăbuit și ridicol. I-am cuprins mîna, i-am strîns-o la piept, i-am cerut să uite tot ce fusese deplasat în comportarea mea din ultimele ore. În fața mamei ne-am prezentat în armonie, ca două piane care interpretează aceeași melodie.

Și dacă anii au trecut și noi sîntem tot laolaltă, aceasta este și din cauză că niciodată nu am crezut în rezistența prelungită a zidurilor din tinerețe. El, însă, zidul, a persistat și persistă încă, deși s-a mai subțiat și s-a mai dărîmat pe alocuri. Uneori, în Juana se petrece aceeași distanțare de odinioară. Devine absentă și impersonală pînă la nebunie, preocupată de prospectele marilor magistrale ale lumii, entuziasmată de noile performanțe ale racheto-transportoarelor și noutăților în acest domeniu. Eu simt uneori un fel de coborîre în trecut, un fel de transfer psihologic spre vechile mele melancolii, tînjind după o noapte cu lună și după un îndepărtat și solemn sunet de orologiu. Și atunci, din nou, foarte acut, recapăt conștiința prezenței vechiului zid, pe care în zadar am încercat să-l dărîm de tot. Ah, zidul acela, zidul...

Dincolo de Marele Semicerc

Îl trăgea după ea, îndemnîndu-l din ce în ce mai febril, cu o exuberanță exagerată, s-o urmeze, cu orice preț să o urmeze, și el îi simțea în palmă palpitația adîncă a nerăbdării și fericirii, deși o intuia sub imperiul unor taine contradictorii, care înaintau și se retrăgeau ca fluxul și refluxul misterioaselor elemente fluide de pe îndepărtata Planetă Roșie. Fascinat de ceea ce i se transmitea din profunde zone necunoscute pînă atunci, o urma inert, încă incapabil să sesizeze încotro îl ducea, și de ce peste cîmpie, și de ce așa de tulburată, din ce în ce mai greu de priceput, cu cît se depărtau în dezolantul spațiu pustiu și arid, cu cît lăsau mai în urmă marele lor lăcaș colectiv, locul astfel orînduit ca noaptea cumplită ce se apropia și ziua toridă care murea să nu aibă putere nocivă asupra răsuflării lor. Și doar cînd fîlfîi deasupra lor o aripă de cenușă, undeva foarte departe și incert în văzduhul neclintit, își dădu seama încotro mergeau și instinctul de conservare îl alarmă. Se opri sub un impuls, aproape cu violență.

— Mai departe nu! Să ne întoarcem, îi zise, ne prinde noaptea afară, fără adăpost.

Ea îl chema cu stăruință și nerăbdare. Înainte. Și mîna i-o strîngea cu spasme, în încercarea de a-l trage mai departe. Dacă n-ar fi fost lucid și n-ar fi avut pe deplin conștiința primejdiei... Mai departe, nu, nu va merge, protesta, smucindu-se copilărește. Provocă un popas silit. Erau foarte aproape de limita pînă unde se puteau aventura. Mai departe nu!

— Ne întoarcem imediat, iubita mea. Ne-ajunge noaptea în pustiu și ne devorează pur și simplu. Nu-ți dai seama? Iar înainte nu mai e decît...

Ea știa și tocmai într-acolo și năzuia, spre oroarea lui.

— Hai. Pînă la capăt, hai. Eu nu pot rezista frumuseții uluitoare de dincolo.

— Nu! Nu! Ne vom întoarce.

Zadarnic îl chema.

— Am să mă duc singură, încheie fără amenințare, cu blîndețe chiar, cu glas de dragoste.

Era șăgalnică, așa cum niciodată n-o știuse, și el — lucid — o rugă să aleagă cumințenia. Nimeni nu s-a întors de acolo, îi amintea, frumusețea aceea e înșelătoare și aduce neființa.

— Ce e neființa? Și pentru că el nu găsi răspunsul cuvenit, continuă: Nimeni nu fuge de frumusețea

supremă. Tu ar trebui să știi mai bine decît mine și decît oricine, căci slujești frumosul. El nu poate aduce primejdie. Cum te poți lăsa convins de legile care ne strîng în limitele sărmanului nostru orizont semicircular?!

— Eu nu mă las convins de nimeni și de nimic. E-o frumusețe opusă omului, și nu știu cum să te fac să înțelegi mai bine aceasta. Legile de care vorbești exprimă o concepție și se bazează pe o experiență imuabilă...

— Dar ție ți-e teamă, acesta e adevărul. Eu, una, nu abdic de la curajul de a mă cufunda în frumusețea pe care o doresc, oricare ar fi riscul. Vreau să mă cufund cît mai adînc cu putință. Dacă e posibil, pînă la ultima limită.

— Nu mă tem. Înțeleg de ce vorbești așa; opțiunea mea este însă pentru frumusețea pe care o slujesc și căreia îi dau tot ce am.

— Și eu voi da tot ce am, căci știu că mi se va cere completa dăruire. Și dacă tu nu cutezi, eu am să continui singură. Vino!

— Nu!

Strigătul lui se sincronizează cu slăbirea strînsorii ei; mai încercă o dată să refacă puterea legăturii lor, mai încercă sperînd... Dincolo de Marele Semicerc, care închidea orizontul planetei, era o uriașă furtună de culori, de nuanțe, de sclipiri și lumini fermecătoare, amestecate, un evantai de o frumusețe în care ca se cufunda cu toată ființa, cu o voluptate care-i dădea alte dimensiuni. Extraordinarul crepuscul de dincolo de Marele Semicerc vibra solemn și supradimensionat, atingînd înălțimi inaccesibile; era un joc magnific, o pînză multicoloră care se transforma în chemări irezistibile. Mișcarea neliniștită, perpetuă a pînzei imense de culori măiastru gradate, reflectînd mistere încă mai ascunse și mai atrăgătoare, făcea ca totul să danseze, să facă piruete gingașe, foșnind leneș și voluptuos; era greu ca cineva să poată rezista tentațiilor, să ajungă să se rețină.

Lui nu-i ieșea din minte adevărata cauză a fenomenului pe care-l numea Crepuscul. Îmbinarea de sunete era ciudată. Crepuscul însemna apogeul unui sfîrșit, pare-se; în concepția celor de pe Planeta Roșie asta era și asta rămînea și aici, dincolo de Marele Semicerc, peste care nimeni nu avea voie să calce fără consecințe.

— Întoarce-te! strigă inutil în urma siluetei ce unduia încă destul de aproape ca să mai fie în stare să-l audă. Rămîi pe loc! O clipă numai, căci vreau să-ți amintesc... *Nu poți face asta*, nu ai acest drept!

Ea nu-l auzea, nu voia poate să-l asculte, și el se întreba dacă nu cumva era cazul s-o urmeze, cu speranța că o va convinge să se întoarcă, și dacă nu, să-i împărtășească soarta. Avea conștiința acelui singur pas pe care-l putea face și-i putea fi fatal și lui. Vru s-o clatine în hotărîrea ei, s-o readucă alături. Nu mai avu puterea și focul necesar? Ea se ducea fără abatere, tot înainte, devenea fumegare palidă pe fundalul exuberant al acelei frumuseți de final, în adevăr de-o sfîșietoare dar magnifică tristețe. Dispărea încetul cu încetul, pe cînd în amalgamul luxuriant se putea observa o activitate neobișnuit de puternică.

N-a putut scăpa multă vreme de impresia tiranică a acelei contopiri în care ea dădea totul. Spectator neputincios, intuia ca niciodată fazele transferului, cunoscut din cercetările specialiștilor sub numele de „absorbție definitivă". Curînd își reveni, căci noaptea căzuse bruse peste el, încercînd să-l înghețe cu răsuflarea ei nemiloasă. Zadarnic s-ar fi străduit să fugă pînă la lăcașul colectiv, unde viața i-ar fi fost la adăpost; nu-i rămînea nici timpul necesar, dar nu-l lăsa nici senzația de zădărnicie care-l paraliza. Și totuși, cînd frigul îl pătrunse pînă la măduvă, își aduse aminte de vechea modalitate a strămoșilor de a se îngropa în materia caldă a planetei. Scurmă țărîna cu unghiile, dîrdîind de spaimă și de frig, și se aciui cît putu mai bine în cuibul astfel obținut.

Lungă i-a fost veghea, pentru că, pe de o parte, nu cuteza să se lase pradă somnului şi moleşelii, iar pe de alta, cugeta cum de fusese posibil ca o fiinţă inteligentă, lucidă, în veşnic neastîmpăr spiritual, să se lase prinsă şi atrasă în capcană? Îi era dor de tandreţea ei catifelată şi mai cu seamă de acea din urmă palpitaţie agitată pe care i-o lăsase încrustată pentru totdeauna în fiinţă în momentul despărţirii. Observînd mişcarea neîncetată a Crepusculului, căpăta din ce în ce mai ferm convingerea că acesta nu urmărea nimic altceva decît să subjuge şi să devoreze tot ce era viu. Uneori ameţea el însuşi, nu se mai putea stăpîni, devenea slab, neputincios. Se zbătea şi avea nevoie de întreaga stăpînire ca să se oprească şi să rămînă dincoace, chit că într-un cuib fragil, săpat în terenul care se răcea de jur împrejur, impunîndu-i eforturi după eforturi ca să se menţină viu.

Şi cu cît îşi încorda voinţa, cu atît remarca o pălire a nuanţelor, a culorilor, a dansurilor lascive. I se părea c-o vedea numai pe ea, chemîndu-l, făcîndu-i semne să se apropie. Îl chema *astfel* pentru ultima oară? Uita de sine şi-şi pierdea vremelnic conştiinţa. Părea să-l dorească extrem de puternic, cu stăruinţă şi durere nemărginită, şi lui îi trebuia din ce în ce mai multă forţă de reţinere. Cînd răsări soarele şi planeta începu să se încălzească, aburind uşor, ieşi precaut. Abia mai sufla. Puţini dintre semenii lui supravieţuiseră unei asemenea întîmplări, în singurătatea cîmpiei cotropită de noaptea îngheţată. Nu-şi putuse imagina că e posibilă o supravieţuire în aceste condiţii. Dar era viu, deşi încă slăbit şi foarte receptiv la şoaptele voluptoase ce veneau de dincolo de Marele Semicerc. Nu puteau să fie decît chemările ei, deşi niciodată nu o auzise susurînd cu o asemenea gingaşă dăruire. Ce minunat joc îl ademenea?! Cît pe-aci să facă pasul care-l despărţea de graniţa de primejdie...

Dar nu, singura mişcare ce şi-o permise fu retragerea cu atît mai mult cu cît acum frumuseţea aceea se pusese în mişcare; i se părea că înţelege ceva din filfîitoarea înaintare pe care o sesiza, din moment ce nu răspunsese chemărilor, nenumăratelor chemări. Primejdia venea către el. Întreagă. Magnifică. Venea cu adevărat. Îşi dădea seama prea bine că nu e o iluzie. Ştia că ar fi trebuit să fugă imediat de acolo, să evite ciocnirea care plutea inevitabilă asupra lui, cu insistenţă şi insinuant. Era totuşi incapabil să se urnească. Ceva i se părea cunoscut în jocul acesta nou, căci nu întregul front al frumuseţii se îndrepta spre el, ci numai o fîşie, o mică porţiune de culori sclipitoare, un fel de abur multicolor cam atît cît acoperea o fiinţă ce unduia întocmai ca aceea pe care aştepta şi o dorea. O recunoştea, cu cît se apropia mai mult, sigur că da, era ea şi se apropia implacabil, alunecînd spre el, plină de podoabe neasemuite, în combinaţii cum nu se mai văzuseră vreodată şi nu-şi putea închipui că există. Se întorcea mai frumoasă de cum plecase, mai frumoasă de cum ar fi fost posibil să devină vreodată dincoace de Marele Semicerc, uluindu-l şi umplîndu-l de atîtea şi atîtea sentimente contradictorii şi de întrebări chinuitoare.

Era singur în spaţiul deschis şi ea înainta de-a dreptul spre el, fără nici un dubiu, cu o siguranţă şi o încetineală *ca şi cînd l-ar fi văzut de departe şi ar fi dorit ca el să-i iasă în întîmpinare* — ceea ce ar fi şi făcut, dacă între ei n-ar fi fost încă graniţa, acea linie de foc a Marelui Semicerc. O întîmpina cu semne de bun venit, de departe, le repetă şi rămase mirat că nu primeşte răspuns. Ea înainta, trecînd dincoace de Marele Semicerc; iat-o dincoace, tot mai aproape, ţeapănă între podoabele ei extraordinare, splendide şi vii, în mic una din uriaşele faţete ale Crepusculului. Filfîia luminos, risipind în jur miriade de nuanţe şi de scîntei, venind spre el, chemîndu-l încă, mai încet, pierit parcă, dar chemîndu-l

stăruitor și decisiv. Și poate că ar fi dat fuga acum, ar fi alergat fericit în întîmpinarea celei așteptate, dar ceva îl opri locului încă o dată. Ea nu-l vedea și nici nu avea cum să ia cunoștință de prezența lui. Se uită bine, foarte atent și pătrunzător. Apoi înțelese. Se dădu îndărăt și se feri din calea celei care înainta șovăind, tot mai mult ceață cenușie ce se destrăma. În interiorul acelor podoabe strălucitoare, care acum piereau, topindu-se în lumină, nu era nimic. *Nu era nimic.*

Memento

Trezit într-o dimineață neliniștit și tulburat, se întrebă ce s-o fi întîmplat cu somnul lui, de nu-l odihnise. Soția îi spuse de cum îl văzu:

— Bună dimineața, A-go; mi se pare că n-ai dormit prea bine. Să știi că te-am auzit în vreo două rînduri scîncind prin somn ca un copil.

„Te cred și eu, cugetă el mahmur, aducîndu-și aminte subit ce anume visase; dacă m-am apucat singur să construiesc piramide. Auzi acolo, pi-ra-mi-de! Ce idee! Și să fărîm singur un munte cît toate zilele, cărîndu-l apoi în spinare pînă mi-au ieșit ochii! Ce oroare! Bucată cu bucată, vai! Și nicăieri butonul unei linii, chiar și foarte rudimentar automată!“ Rămase cam mirat, constatînd că, în ciuda modului de a gîndi, își simțea cu plăcere mușchii fremătînd ca niciodată sub piele. Un dor neliniștit trecea prin ei ca un curent electric și pentru prima dată în viață trăia imperioasa nevoie de a se întinde. Și gestul de destindere a brațelor — probabil încordate la maximum în timpul visului — îi aduse o mare satisfacție, ceva vecin cu voluptatea.

— Curios te porți azi, dragă A-go, îi spuse soția.

— Spune-mi, tu, îi zise el soției, te-ai întrebat vreodată cum de reușeau oamenii aceia de demult să disloce blocuri mari dintr-un munte, să le care la

zeci de kilometri, să le clădească pînă la înălțimi amețitoare sub formă de piramidă, neavînd nici un alt mijloc la dispoziție decît forța propriilor lor mușchi?

— Ce-ți veni, A-go? De piramide ne arde nouă, sau de mușchii sărmanilor oameni de altădată, cînd avem atîtea pregătiri în vederea croazierei? Nu știu, zău, ce îmbrăcăminte s-ar potrivi mai bine, pentru că pe Saturn este o căldură îngrozitoare.

Era, însă, mai presus decît orice evidență că el n-o asculta. Privirea îi lunecase în altă parte și purta și ea, ca și zîmbetul luminos de pe fața lui, un fel de scame dintr-un material misterios, necunoscut pînă atunci, poate din care se croiesc visele.

— Ce-ai visat astă-noapte, A-go, de ești azi atît de schimbat?

Fără să-i răspundă, el se grăbi să încheie dejunul. Nu era numai activitatea cotidiană cea care îi dădea ghies, ci și altceva. Ea își dădu seama abia cînd observă că el alege din magistrala de la poartă tocmai banda cea galbenă, pe care se merge pur și simplu *pe jos*. Nu-l interesă nici culoarul violet, nici cel roșu, adică trotuarele rulante cu viteze mai intense, ci fîșia pedestră a drumului. A-go mergea cu plăcere. Se vedea că-l încîntă acest fel de mișcare fizică, poate pentru că îi dădea senzația de bucurie a declanșării unei puteri care exista de mult în el, dar de care își dădea seama numai în dimineața aceea. Făcînd pași mari și egali, rămînea insensibil la privirile mirate ale celor care lunecau rapid și fantomatic pe trotuarele rulante. Întîrziații, alegînd banda violetă de maximă viteză, nici nu-l luau în seamă.

Foarte puțini dintre semenii lui foloseau banda pedestră într-o civilizație mecanizată pînă în cele mai mici amănunte. O uriașă mașină se punea în mișcare, se ungea singură, se autocontrola și-și asigura singură creșterea după necesități și dezvoltarea după ritmuri pe care societatea le fixa doar teoretic.

Așezat în punctele-cheie, omul apăsa pe butoane, supraveghea mersul unui sector sau al unei ramuri și beneficia de roadele imensului progres tehnic cu același firesc cu care oricînd oamenii au cules fructele propriei lor munci!

Pentru A-go în acea dimineață totul ar fi fost simplu și obișnuit, dacă n-ar fi simțit în mușchi acele furnicături ciudate și în palme mîncărimea aceea neliniștită, față de care simțea nevoia să procedeze într-un chip cam neobișnuit și surprinzător: să scuipe în palme și să le frece una de alta, parcă pentru a le potoli elanurile necunoscute, dar insistente. Tresărea de cîte ori devenea conștient de purtarea sa și privea alarmat în jur, de teamă să nu fie observat de cineva. Noroc că în sala spațioasă nu se aflau decît el și imensa masă de comandă de care răspundea timp de două ore, cît dura partea lui de activitate din douăzeci și patru de ore. Ar fi avut cînd și cînd cheful să conecteze aparatul de comunicări interioare și să închege un mic dialog reconfortant — cum se obișnuiește — cu vecinul său de lucru, aflat în cealaltă aripă a fluxului tehnologic. Aici, unde era el, procesul de fabricație începea; dincolo se sfîrșea. Ar fi putut conecta și la parter, unde se afla depozitul și sistemul de difuzare al producției; într-o parte ar fi putut avea ca subiect baletul-fluid de pe Marte, în cealaltă, la sigur, obiectul dialogului l-ar fi format foarte repede cosmomeciul dintre Lună și Mercur, cele două echipe redutabile, situate pe primele locuri în marele clasament al Cupei Universului!

Pînă să ia el o decizie, fu chemat de partenerul său de la finele fluxului productiv; acesta îi vorbi cu entuziasm de spectacolul de balet, o adevărată revelație, după cum accentua cu emfază, chit că unii aveau părerea că e cam fistichiu pentru gusturile lor de pămînteni.

— Tu l-ai văzut, A-go? fu întrebat.

— Nu. Încă nu. Mi se pare că avem bilete pentru deseară.

— Merită să-l vezi, crede-mă. Și dacă se poate fără idei preconcepute.

Lui A-go i-ar fi plăcut mai mult o convorbire despre sport, nu atît din pasiune sportivă, cît pentru că îi aducea apă la moară în privința efortului fizic. Să presupunem, cugeta el, că butoanele înțepenesc la un moment dat (era o presupunere absurdă, căci așa ceva nu se întîmplase de cînd se știa!). Dar dacă, totuși, așa ceva s-ar produce într-o bună zi?! Înaintașii aveau, din belșug, o gamă uriașă, lungă și complicată de unelte.

— Unde-o fi dispărut oceanul acela de clești, chei, ciocane și mai știu eu ce?

— Studiezi cumva evoluția tehnico-științifică? auzi glasul puțin mirat al celui ce fusese întrerupt din niște considerații coregrafice privind baletul-fluid.

— Nu. Dar ce-ar fi dacă mi-ar veni într-o zi chef să construiesc ceva pe cont propriu. Să zicem o... piramidă!

Era prea din cale-afară; vecinul nu se miră totuși, ci îi răspunse distrat:

— Înregistrează și tu un referat și expediază-l la Comisia superioară, să te treacă în plan.

Și închise.

A-go rămase singur din nou. Nu mai avea cu cine sta de vorbă, decît cu sine. Dar nici de asta nu prea avea chef. Se surprinse făcînd acel gest care-l stăpînise toată dimineața: își scuipă simplu, bărbătește în palme. Nu se mai putuse stăpîni. Rămase uimit că mîncărimea, sau ce-o fi fost, ceva plăcut și dureros în același timp, în loc să înceteze, cum își închipuise, se amplifica cu niște efluvii ciudate în toți mușchii corpului.

Abia așteptă sfîrșitul timpului de activitate. N-o luă, însă, spre casă, sau spre unul din cluburile unde se puteau petrece cîteva ore plăcute, ci, dimpotrivă, pe un drum care ducea afară din oraș și, mai

departe, pe sub umbră de pomi fructiferi şi printre ogoare lucrate cu perfecţiunea aceloraşi sisteme dirijate prin butoane, cît mai departe de viaţa lui de fiecare zi. La început, mersul pe jos îl satisfăcu chiar mai mult decît de dimineaţă. Făcu o cale mult mai lungă, iar oboseala care se năştea în el îi producea o bucurie vecină cu voluptatea, senzaţii încă necunoscute, capabile să-i amplifice pofta de drumeţie.

Curînd nu se mai mulţumi doar cu atît; ar fi vrut să mute din loc copaci şi bolovani uriaşi. Prin forţa sa proprie, fără ajutorul nici unei maşini. Era o pornire misterioasă şi de neoprit, ce se izbea ca un val de ţărmul pe care-l forma în calea acestei furtuni conştiinţa lui umană evoluată. De exemplu, îşi aducea cu claritate aminte de tablourile sinoptice din timpul şcolii privitor la cantitatea de energie necesară fiecărei operaţii fizice depuse în producţie de uriaşul mecanism al vieţii moderne, dar nu era în stare să înţeleagă dacă el însuşi, doar cu forţa celor două braţe ale sale, poate ridica un bolovan sau altul din cele care-i ieşeau în cale la fiecare pas, după ce părăsi şoseaua rulantă, luînd-o pieptiş spre vîrful unui deal. Pantele urcau cu un grad foarte asemănător versanţilor construiţi de mînă omenească în piramide şi el calcula efortul necesar transformării formei naturale într-un măreţ semn de forţă umană.

Îşi încercă puterea, dar ea era numai uneori eficace, atunci cînd bolovanii erau mici, în schimb cu totul insuficientă la poverile mari. Nu era capabil să-şi măsoare din ochi forţa. De prea multă vreme fusese eliminat efortul fizic din activitatea omenească. Asemenea chestiuni nu mai intrau în discuţie. Nu se mai scriau tratate ştiinţifice despre aşa ceva. Creierul era totul.

A-go urca încet panta, încercînd în dreapta şi în stînga, cu scopul de a se armoniza cu inerţiile din jur. I se părea umilitor că dădea greş de atîtea ori. Întîlnind mai pe urmă o stîncă falnică, ieşind ca un piept mîndru din verdeaţa abundentă de pe deal, el

o înfruntă ca pe un partener care i se opunea la modul sportiv:

— Am să te birui! Era prea slab pentru o întrecere sportivă. Atunci zise: Ce-ţi închipui tu? Că nu sînt decît un sărman mînuitor de butoane şi că n-ai de ce te teme de forţa mea!? Mîinile mele goale nu valorează nimic şi nu sînt nici Prometeu, nici constructor de piramide... Dar sînt om! strigă el către sfidarea oarbă din înălţime. Teme-te de mine!

Înfruntarea îi plăcu, deşi, dacă se gîndea mai bine, îndepărtaţii strămoşi ai omenirii îşi înarmau mîna ca să biruie asemenea adversităţi. Căută şi el în jur. Găsi un pietroi şi începu să lovească însetat. Lovi repetat, pînă ce piatra i se sfărîmă în pumn. Omul primitiv căuta esenţa cea mai dură; el se însoţea cu unul, cu doi, cu o sută, cu o mie, cu mulţimile.

Amurgea şi el încă mai dădea tîrcoale stîncii semeţe. Dar crepusculul roşu, aşezat în falduri ca de catifea la fereastra de la apus a lumii, îi aduse aminte că ziua lua sfîrşit. Trebuia să se întoarcă. Şi o luă spre casă tot pe banda galbenă a mersului pe jos, pe cînd cerul se colora tot mai mult într-un albastru ce devenea din ce în ce mai consistent, pînă ce se făcu vizibilă puzderia de stele a Universului.

Acasă, strigă din uşă:

— Mi-e foame! Cam copilăreşte. Dar nu fusese azi copil? Unde eşti, că nu mai pot. Aş mînca şi lemne.

— Aici sînt. Dar ai întîrziat, A-go. Aşază-te să mănînci, dar grăbeşte-te să nu întîrziem de la spectacol.

A-go simţi nevoia să consulte D.A.-ul (dozatorul de alimente) şi comandă tot ce i se prescrise. Era o cantitate aproape dublă, la care el privi cu plăcere. Începu să se hrănească pe îndelete, cum rar i se întîmpla.

— Încă nu ai terminat?

Ea era gata îmbrăcată, aşteptînd să plece.

Îi răspunse cu gura plină că are de gînd să mai comande un supliment de mîncare.

— Să te mai aştept în acest caz?

— Poate că n-ar fi rău să te duci singură. Pic de somn.

— Ţi-e cumva rău, A-go, dragul meu? Niciodată n-am văzut un om să mănînce atît de mult şi să arate aşa de somnoros ca tine astă-seară.

În dimineaţa următoare, A-go se trezi vesel. Nu mai avu nevoie să-şi aducă aminte ce visase şi tot timpul se comportă ca întotdeauna, fără nici o excepţie. Abia intrase în tură, că vecinul îl chemă pe calea undelor.

— Să ştii că m-am gîndit tot timpul la ce-am vorbit ieri. Ar fi interesant, formidabil să clădesc o piramidă.

— Nu-i aşa?!

— Eu m-aş apuca acum, pe loc.

A-go îi răspunse cu bună-dispoziţie:

— Bagă de seamă, însă, că dacă foloseşti uneltele de piatră, n-ai să poţi face nimic. Încearcă cu vreo bucată de fier.

Pentru A-go chestiunea luă sfîrşit aici. Nimeni nu-i mai vorbi apoi de piramide. Cînd îl întrebase o dată pe vecinul său dacă realizase ceva din ceea ce intenţionase, acesta clătinase capul, adăugînd că nici cu o bucată de fier nu se putea face mare scofală. Trăind ca mai înainte, ca şi cînd în viaţa lui n-ar fi fost nici o schimbare, A-go se entuziasmă de baletul-fluid, se întristă cînd Mercur pierdu calificarea în campionat, iar croaziera pe Saturn îi lăsă impresia unei suprasolicitări maxime. Revenit după vacanţă la activitatea din producţie, era nerăbdător să comunice vecinilor săi cîte ceva din noianul de impresii cu care se întorsese.

— Saturn e un loc foarte bun pentru excursii de antrenament. Mereu ai senzaţia neprevăzutului.

Suferea de limbuţie. Celălalt îl asculta tăcut, parcă posomorît. Ajunse chiar să întrerupă convorbirea. Dar îl rechemă puţin mai tîrziu.

— A-go, voiam să-ţi spun ceva, începu el cu greutate. Te-am aşteptat cu nerăbdare. Voiam să te întreb ceva.

Se aştepta la ceva în legătură cu sportul, sau cu calitatea produselor care năvăleau mereu în magazia de distribuire de care răspundea el, acolo, în îndepărtatul parter, construit pe dimensiuni impresionante. A fost cu totul altceva. Ceva în legătură cu puterea aburului. Făcu un efort de memorie ca să evoce acel stadiu îndepărtat al civilizaţiei.

— De ce te interesează? ar fi voit să afle.

— E într-o chestiune absolut personală. N-are nimic cu activitatea noastră comună.

— Spune-mi şi mie, hai, spune-mi. N-aş putea să te ajut?

Şovăiala celuilalt pluti în aer aproape material, ca un pescăruş cînd planează tăcut deasupra valurilor mării.

— Dacă-mi promiţi că n-ai să rîzi şi n-ai să spui nimănui!

— Bineînţeles.

A-go promise solemn.

— Mi-am pus în cap să încerc puterea aburului ca să ... ca să ... ca să ...

A-go întrebă şoptit:

— O piramidă?

Spontaneitatea gîndului îl ului tot aşa de mult cît îl ului pe celălalt întrebarea neaşteptată.

— De unde ştii?

A-go întrebă cu glasul tremurat, sfiindu-se cumva:

— Poate că tu vrei să-ţi baţi joc de mine.

— Nu, nu. De loc. E ceva foarte, foarte serios *pentru mine.*

Atunci A-go avu curajul să-i spună că a mai auzit şi pe alţii încercînd, sau gîndindu-se la una ca asta.

— Ştiai? îl întrebă A-go la urmă.

— Nu, nu știam, răspunse cu îndoială vecinul. Credeam că sînt singurul care mă gîndesc... De aceea te rugam să nu spui nimănui.

A-go ar fi vrut acum să știe cum de ajunsese la ideea aceasta. Auzise undeva vorbindu-se de piramide?

— Am avut un vis. Și de-atunci nu mai am liniște. Am încercat în mai multe feluri, și acum mă gîndeam la puterea aburului.

A fost o zi ciudată, își aducea aminte A-go, cînd simțise mîncărimea aceea ciudată în palme și tiranica dorință voluptoasă de a scuipa în ele și de a le freca una de alta. Aproape că o uitase, de parcă nici n-ar fi fost. Dar iată că un altul nu s-a oprit cînd piatra i s-a sfărîmat în mîini. Nici celălalt n-a perseverat, cel căruia îi recomandase să încerce cu fierul. Cel de pe urmă, cel care acum asculta încordat, mersese mai departe.

A-go întrebă încetișor, cu emoție și respect:

— Ce vrei să știi, prietene, despre abur?

CUPRINS

CUPRINS

Joc cu cercuri 5

„Rembrandt" în primejdie 25

Un caz ciudat de anabioză 61

Obiectivul K 109

Misterioasa sirenă 127

Triptic de anticipații 136

Zidul 136

Dincolo de Marele Semicerc 140

Memento 146

Lector: VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor: MARIANA PUȘCAȘU

Apărut: 1972. Comanda nr. 9021.
Coli de tipar: 5.
Tiparul executat sub comanda nr. 88/72, la Întreprinderea poligrafică „Crișana" Oradea, str. Moscovei nr. 5.
Republica Socialistă România